

Tartu Riiklik Ülikool
Üldise Ajaloo Kateeder

Rahva materiaalse heaolu
ja kultuurilise taseme tõus
Hiina Rahvavabariigis

Diplomitöö

Kristov, Pilvi
Juhendaja: J. Konks

Tartu 1960

Sissejuhatus

"Mille ajastu peamiseks joonaks on sotsialismi väljasaarvamine ühe maa raamidest ja tema kujunemine üldmaailmuseks siskemias. Kapitalismi entus rõinutus seda maailma-ajaloolist protsessi takistama. Kaks vastandliku maailmamajandusliku siskemi - kapitalistliku ja sotsialistliku siskemi, mis arenevad erinevate radude põhjal ja vastandlikes suundades, - ihicõigne olumassolu on muutunud ümberlinnamatus fantias.

Sotsialistlik majandus areneb ihiõnõuna kõigi liianite matriaalide ja kultuuriliste vajaduste järjest suurema rahuldamise muuas, tootmise piduva laiendamise ja täiustamise muuas kõrgema tehnilise baasil, sotsialistliku maade koostöö ja vastastikusse abistamise tugurdamise muuas.

Kapitalistlik majandus areneb monopoliide järjest suurema rihastumise, miljeuilise kõravaluude eksploitatsioonise edasise intensiivistamise ja nende elutase alandamise muuas, vits'annuude ja sõltuvates riikides, areneb majanduse järjest kasvava militariseerimise, kapitalistlike riikide konkurentsivõistluse tihavõimise, mille majanduskriiside ja rapustuste küpsemise muuas"

1 N.S. Bruštšov, Võunõude Liidu Kommunistliku Partei Keskonnide aruanne partei X kongressile. Tallinn 1956, lk. 6-7.

„Kapitalistliku maailma olusorda iseloomustab sügavate vastuolude kasvamine. Suurem vastuolutootmine liiskondliku iseloomu ja omastamise vana kapitalistliku vormi vahel, mille tagajärjes on majandusvriinid. Kasvavad vastuolud kapitalistlike riikide vahel, teav-
ne nende võitlus turgude ja mõjusfääride pärast. Kasvavad ja süvenevad sotsiaalsed vastuolud, tege-
neb töölisklassi, laiade rahvahulknade võitlus oma elu-
liste õiguste ja huvide eest. Suga liigub kapitalism järjekindlalt uute majanduslike ja sotsiaalsete vapus-
tuste poole.“¹

„Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon andis imperialismile koloniaalsüsteemile väga tugeva hoo. Suure Oktoobri võitel hakkas koloniaalrahvaste rahvusliku vabadus-
võitlus arenema vilise jõuga, mistis nõin järgnevad aastad ja põhjustas imperialismi rogu koloniaal-
süsteemi sügava kriisi. Ammaade ja sõltuvate riiki-
de vabadusvõitluse tugevnemise tähtsaks teguriks oli fašistliku Saksamaa ja imperialistliku Jaapani purustamine Teises maailmasõjas.

Järgmise tohutu hoo koloniaalsüsteemi pihata andis võidukas revolutsioon Hiinas, mis tähistas imperialistide ränka liivasaamist.“²

Käimasolev imperialistide koloniaalsüsteemi lagunemine on sõja järgne perioodi maailma-ajaloole

¹ V. S. Kruštšov, Võitjate liide, lk. 17.

² Sealsamas, lk. 22-23

sündmus. On rõõmsas meele rahvasti suur taassünni
potsess, mida kolonisaatorid hoidsid sadu aastaid
emal tsiviliseerimise arenguise pealt.¹

Imperialistid pidasid hiina rahvast pinudans massis,
mis pole rõimeline looma oma majanduselu ega ka
kultuuri ning seda idud levitati nõinjal. Hiina rahval
oli kellel peamiselt vanaaegne - välismaalne imperialism,
foderalism ja bürokraatlik kapital, mis takistasid
teotline jõudude arengut.

Revolutsiooniline liikumine saigus, mis teinud Suure
Sotsialistliku Oktobrirevolutsiooni rahitu mõju all,
loodi 1921. aastal Hiina Kommunistlik Partei, mis oma
olimasolev erinustest päevadest peale areng juhina
rahva võitlust imperialistliku ja foderaalse isane vastu.
Tõttudis marksismi-leninismi teooriale, kantades
Nõunogude Liidu Kommunistliku Partei kogemusi,
muutus ta võitluseks revolutsiooniliseks marksistlik-
leninlikuks partiiks.

Kommunistliku partii juhtimisel võideti näite poliiti-
line võim, mis on esimene ja tähtsaim üldus maa majau-
dusliku isesisvuse saavutamisele. „Aasia vabaneid
maad saamuvad omalenda tööstuse loomise teed, oma
tehnilise intelligeni ettevalmistamise, rahva kultuuri
tõstmise, oma paljude sajandite vanuse rahvusliku
kultuuri taastamise ja arendamise teed.“²

Õbrustava tähtsusega osa etendab sotsialistlikus ühis-

¹ N. S. Kruščiov, Nõunogude Liidu, lk. 17.

² Sealsamas, lk. 23.

keemas tootmise kasvutempo. Tempo esas on ulis sotsialistiline majandusistemi poolt rõõeldus inimõie milline sotsialismile ulunud ihiskondline korraga. Kiire tempo on sotsialismi üldine saduspäranus, mida miid riiki-
tarad nõigi sotsialistline leeri maade kogumised.

1958. aastal nummes tööstuslik tootmine sotsialismimaades 1937. aastaga rõõeldus rüüordens. Hiina Rahvavabariik suurendas tööstusliku tootmise aastail 1950-1958 ligi kahekordseks. Hiina Rahvavabariik on kujunenud agaarimaast tööstus- ja agaarimaaks.¹

Miud on nõigi Euroopa ja Aasia sotsialismimaade kogumised tõestanud, et tõeline progress on võimalik ainult sotsialismil.

Kuigi sotsialismimaad moodustavad nõigest ihe uljandliku maanera territooriumist, kuigi enamik miist oli inimvõims mahajäädud, ei ole siiski uuan saugel aeg, kus nad lauvad raja ihe poolle maailma tööstustoodangust. Kas ei ole see kujunaks tõudis sulle kohta, et sotsialismilele annud maadele on saadada ammendamatud võimalused.²

Elu on nõidand, et sotsialismimaade rahvad luuavad järjist uusi uuve tootmise arundamise tempo kiirendamises ja töötajate huole tõstmises.

Hiina Kommunistlik Partei sadis 1957. aastal

¹ N. S. Kruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastail 1959-1965. Tallinn 1959, lk. 66.

² Sealsamas, lk. 68

iluvandus ülitada lähema 15 aasta jooksul Inglismaa edukamate tööstusharude tootangu mahu alal. Hiinas laiaulatuslikult arenev kalvaliikumine „suur hiipe“ tootamises näitab, et rahvas lähendab selle iluvande tunduralt lihvima ajaga.¹

Hiina Kommunistliku Partei poliitika on suunatud sellele, et tõsta hiina rahva materiaalsed ja kultuurilist taset, rahuldada massinaalselt nende materiaal- ja kultuurilisi vajadusi.

Käesoleva diplomitöö esuõngis on anda iluvade hiina rahva materiaalsed ja kultuurilise taseme tõusust rahvavabariigi tingimustes.

Esimeses peatükis käsitletakse poliitilise võime ülevõimnut rahvale ja suure inimhonnalduse vabanduse ja kultuuri alal, mis olid eeldusena materiaalse ja kultuurilise heaolu tõusule Hiina Rahvavabariigis.

Teises peatükis räägildakse elavinnouna materiaalse taseme tõusu, kuna, ...ismajärjekorras peavad inimused sööma, jooma, omama duant ja rõivastuma, kuna kui nad on võimulised tekkuma tladuse ja kunstiga.²

Kolmandas peatükis käsitletakse hiina rahva kultuurilise taseme tõusu. Kuna hiina kultuuri riisimus on väga laialdane, siis ei saa käsitleda teo raamides selle pikemalt peatuda, vaid näidatakse, millineid esmarsete teuib uus hiina kirjandus ja mitmesugused kunstilised liigid.

¹ W.S. Kruštšov, W 54 Liidu rahvamajanduse, lk 68.

² W.S. Kruštšov, Kirjandus ja kunst elgu Hrudalt rotud rahva eluga. Tallinn 1957, lk. 11.

Suus Hiina Rahvabariigi kinnunda aastapära
1. oktoobril 1959. aastal, on ilmunud Hiina kohta rohkem
materjali, mida on kasutatud ainsu töö kirjutanises.
Käid materjali sisaldab artikleid kogumik
„Kümme aastat Hiina Rahvabariini.“¹ Siin on
artiklid nimetatult autorilt, näitas V. A. Maslenni-
rovi „Hiina Kommunistlik Partei kui sotsialismi ehitami-
se juhtiv ja suunav jõud Hiina Rahvabariigis“²
Selles autor raatlis kommunistliku partei osa Hiina
Rahvabariigis kümme aasta jooksul. Autorid
V. I. Muzžinski ja L. D. Vojvodin on analüüsinud
Hiina riikliku võrda artiklis „Hiina Rahvabariin-
rahvademokraatliku diktatuuri riik“³. Sama kogu-
mik sisaldab materjali ka industrialiseerimise ja
kollektiviseerimise, hiina majanduse arenemise
kohta kümme aasta jooksul. Industrialiseerimist
käsitleb J. A. Gausin artiklis „Sotsialistlik industrialiseerimine
Hiina Rahvabariigis“⁴ ja kollektiviseerimist
V. A. Žamini artiklis „Põllumajanduse sotsialistliku
übersõnalduse edusammud Hiina Rahvabariigis.“⁵

1 10 мкм КНР, Москва 1959.

2 В. А. Масленников, коммунистическая партия Китая - ведущая и направляющая сила строительства социализма в Китайской Народной Республике. „10 мкм КНР“, Москва 1959.

3 В. И. Мухоморов, Л. Д. Воеводин, Китайская Народная Республика - государство демократической диктатуры народа. „10 мкм КНР“, Москва 1959.

4 Г. А. Гамкин, Социалистическая индустриализация Китайской Народной Республики. „10 мкм КНР“, Москва 1959.

5 В. А. Жамин, Успехи социалистического преобразования сельского хозяйства Китайской Народной Республики. „10 мкм КНР“, Москва 1959.

Demokratide nõudist on rõõsulva teo kirjutanusele
raamatatud „Hiina Rahvavabariigi moodustamine“ ja
„Hiina Rahvavabariigi konstitutsioon ja plaanid riik-
andlike artid (1954-1958)“²

Tiis plaani materjalides on põhiliselt ajakirjade ja
ajalehtede artid. See iluwaati rahva materiaalse
taseme tõusust annavad hiina autorid Nju Tšu-
huan artid „Hiina töliste ja talupoegade elutunne
tõus“³ ja Tšuan Pu-min artid „Pidevalt paraneb
hiina rahva elu.“⁴

Hiina rahva materiaalse ja kultuuritunne tõus on
uurinud M. V. Brjev, kes on kirjutanud selle kohta
brošüüri „Hiina rahva materiaalse ja kultuurilise
taseme tõus“⁵

Hiina noolide kohta annab häid materjali artikli-
te kogumik „Kool ja haridus Rahva-Hiinas“. Suuri
ümberevaldusi hiina haridussistemis 1958. aastal
rõõsitleb Jan Tsin artid „Hiina uuesti töökarastus.“⁷

1 Образование Китайской Народной Республики, Госполитиздат 1950.

2 Конституция и основные законодательные акты Китайской Народной Республики (1954-1958), Москва 1959.

3 Ню Чунь-хуан, Подъём жизненного уровня рабочих и крестьян Китая. „Проблемы востоковедения“, 1959, № 5.

4 Чунан Пу-мин, Неуклонно улучшается жизнь китайского народа. „Народный Китай“, 1955, № 23.

5 М. В. Брев, Рост материального и культурного уровня китайского народа, Москва 1959.

6 Школа и просвещение в Народном Китае, Москва 1957.

7 Ин Цзин, Торговая записка молодежи Китая
„Чуниньская газета“, 1958, № 152.

Uue hiina kultuuri ilusanded on kasvandanud Mao Tse-
dungi kunsti ja kirjanduskvaliteedi hõlvitamisel putred võnes
jahangis.¹ Mao Tse-dungi nõuandusjälgivad võin täna-
päeva Hiina kirjandust ja kunstnikud. Hiina muusika-
kultuuri on uurinud G. Šmeron. Tema teos „Hiina
muusikakultuur“² annab ilvaate hiina muusikalise
kultuuri ja muusikakultuuri arengust üldse.

Hiina kunsti on analüüsitud noqumikus „Hiina kujut-
lus kunst“,³ mis A.D. Tšigodajev annab ilvaate täna-
päeva hiina kunstist artiklis „Hiina Rahvavabariigi kunst“.⁴
Siin on toodud ka analüüsitavaid kunstiteoste repro-
dutsiooneid.

Kinokunsti kohta kirjutas S. Gerasimov artiklis
„Hiina Rahvavabariigi kinokunst“, noqumikus „Rahva-
demonstraatiivsete kinokunst“.⁵

1 Mao Tse-tsun, Vystupleniye na sobezhannii no voprosam
literatury i iskusstva. „Izbrannyye proizvedeniya“, m. 4,
Moskva 1953.

2 G. Šmeron, Muzykalnaya kulturnya kinaia, Moskva 1952.

3 Kinaitskoe izobrazitelnoe iskusstvo, Moskva 1952.

4 A.D. Tšigodajev, Iskusstvo kinaitskoi Narodnoi Res-
publiki. „Kinaitskoe izobrazitelnoe iskusstvo“, Moskva
1952.

5 S. Gerasimov, Kinokusstvo kinaitskoi Narodnoi Respubliki
„Kinokusstvo stran narodnoi demokratsii“, Moskva 1952.

I peatükk

Rahva materiaalse ja kultuurilise taseme tõusu poliitilised ja majanduslikud eeldused

Kommunistliku partii juhtimisel saavutas hiina rahvas võidu reaktiivsele uusimantangliale kiviini üle, vabastas oma kodumaa imperialistidest ojuust ja arus uut elu elitama. Esimest korda pira ajaleo väl-
tel võttis see suurearvuline rahvas oma saatuse juhti-
mise enda kätte ja alustas rahvavalitust, hakkas
elu ümber korraldama uut, demokraatlikku alust.

Suur Sotsialistlik Oktobrirevolutsioon äratas rõhu-
tud idamaade rahvad, näidatis neile tee vabanemise-
le, vabastas neid marksismi-leninismi ideedega.
Mao Tse-tung hindab kõrgelt Veneogude diidu osa
hiina revolutsioonis: „Kui polus usitunud Veneogude
liidu, kui polus elund võitu antifasistlikus Teises
maailmasõjas, kui, mis on viti tähtis kui jons,
polus purustatud jaapani imperialismi, kui Euroopas
polus loodud uusdemokraatlikud riigid, kui polus
elund tugernud võitlust rõhutud idamaades,
kui polus elund rahvamasside võitlust parempoolse

reaktsiooniline rühi vastu Ameerika lihendriikides, Inglismaal, Prantsusmaal, Saksamaal, Itaalias, Jaapanis ja teistes kapitalistlikes maades, kui poleks olnud mõni uude faktorid, oleks muudugi rahvusvaheliste reaktsiooniliste jõudude surve olnud tugevam kui praegu. Kas me oleks muutnud rõhta sellistes tingimustes? Ei!"¹

21. septembril 1949. aastal kutsuti kommunistlikku partei initsiaaliväl konna Hiina Rahva Poliitiline Konsultatiivnõuogu. Sellest võttis osa üle 500 delegaadi: kommunistlikku partei, rahva-vabastusarmee, noorimantsugi revolutsiooniline komitee, demokraatlikku liiga, anti-ühingute, mitmesuguste sotsiaalsed organisatsioonide, vähenurkrahvaste ja välismaal elavate hiina kodanike esindajad.²

Siin võeti vastu ühismaine otsus rahvavabariigi moodustamise kohta, saanuti võeti vastu Hiina Rahva Poliitiline Konsultatiivnõuogu üldine programm ja rahvavalitsuse organisatsioonide peamised radad, kinnitati rahvuslik lipp, hümn ja määrati Hiina pealinnaks Peking. Hiina Rahvavabariigi juhtimise valiti Mao Tse-tung.

Hiina Rahva Poliitiline Konsultatiivnõuogu üldine programm näeb ette Hiina Rahvavabariigi riikliku konna iseseisvuse, riigivõime organisatsioonide ja maa sõjalise süsteemi, saanuti vabariigi majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö

1 Mao Tse-tung, O guannanyne napognoi guosypannyne, Tsochorun-nygan, 1949, lk. 9.

2 A. Kyznyev, Kobsni kunnai, Tsochorunnygan, 1952, lk. 9.

ning sise- ja välispoliitika.

Riigivõim kuulub rahvale, kes on ühendatud ühisesse rahvarindesse töölisklassi juhtimisel. Rahvas valitub rahva-koosseisute, nõueteide ja nõugeteide kaudu. Rahva-riik on loodud töölisklassi ja talurahvate ühise riide alusel, kuna need kaks klassi on peamised jõud võitluses imperialistide ja monopolvanglika reaktsiooniliste demuntide vastu. Nende klasside liidust sõltub ülemineku uude, sotsialistlikule demokraatialle. Töölisklassi ja talurahva liit kujuneb välja võitluse käigus, kuspe-ruis töölisklass on organiseeritud ja juhib teisi klassi-koona nihti.

Rahvarindesse kuulub ka väike- ja keskkodanlus ehk nimetatud rahvuslik kodanlus. Rahvuslik kodanlus ühineb töölisklassi ja talurahvaga, kuna tema huvid kannatavad alla, et Hiina oli pool-kolonialaalne maa, kus suurelt välismaised imperialistid, haaratusid udale tein peamised majanduslikud positsioonid, tõrjus välja rahvusliku kodanluse.

Rahvarinde täiendamine esindaja on Hiina Rahva Poliitiline Konsultatiivnõukogu.

Uue võimu peamiseks silmaarvaks on antiimperialistlik ja antifodaalne revolutsioonilise võitlusega Hiina majanduslik ja inimõudlikus uus, välis- maie kapitalismi võimutsemise ja temaga ko- tud bürokraatliku kapitali hävitamine, fodaalset

igandite ja mõisnike maavaldumisteni liividerimine, majanduse taastamine ja edasiarendamine, ühiskond-
liku elu ümberkorraldamine demokraatlike alustel
ja maa ettevalmistamine ilmnemaks sotsialismile.

Mao Tse-dung näitab, et hiina revolutsioonil on
naks etappi: esimene etapp hävitas imperialismi ja
liivideris fodaalsed igandid. See oli kodanlik-demokraat-
lik etapp, mida Mao Tse-dung nimetas uusdemokraat-
likuks, et alla kriipsutada teine arengu inäranen
kapitalismi üldkriisi tingimustes ja proletariaadi
juhtivat osa. Teine etapp silsandus on sotsialistliku
ühiskonna ülesehitamine. See on sotsialismi etapp.¹

1. oktoober 1949. aastal sai murranguises päevaks
hiina rahva uus. Sel ajalooliselt tähtsapäevärsel
päeval kuulutas Mao Tse-dung rahva nimel välja
Hiina Rahvavabariigi. See sai uue ajastu alguseks.
Hiina Rahvavabariik moodustati rahvarevolutsiooni
tulimuseks ja kehtestati rahvademokraatlik
diktatuur.

„Rahvademokraatia allus,“ kirjutas Mao Tse-dung,
„on töölislassi ja talurahva liit linna väinodan-
lusega, kuid peamine on töölislassi liit talurahva-
ga, kuna väinused moodustavad 80-90% Hiina
elanikkonnast.“²

Rahvademokraatlik diktatuur kujutab endast
riikliku võime, mida toetab töölislassi liidus

1 B. A. Manunkunob „10 let KKP“, Moskva 1959, lk. 6-7.

2 Mao 1937-99, O qukmamyre, lk. 14.

talurahwaga. Tä ühisann on saitsta hiina rahva suunt
afaleelist rõitu, maha suruda igangund kontrevolutsioo-
ni katsud restaureerida vana, iganenud ühiim. Rahva-
demokraatliku diktatuuri paanims ühisandis on es-
pluaterimismisteni linvidurimine ja sotsialistliku ühis-
konna ehitamine. Rahvademokraatlik diktatuur on
enim sisult proletariaadi diktatuur - diktatuur rahva-
vaenlastele, tõeline demokraatia rahvale. Kuid tal on
ka rida isotaanisi rõneldes Kesk- ja Kagu-Euroopa
rahvademokraatiamaadega.

Kagu Euroopas nii ka Hiinas on rahvademokraat-
liku võimu esmase sotsialistliku ühiskonna ehitam-
ine. Kuid nii Kesk- ja Kagu-Euroopa rahva-
demokraatiamaadis ehitatati otseselt pärast
maa vabastamist fašismist vord, mis asus lahenda-
ma sotsialismi ehitamise küsimusi, mis Hiina rahva-
vabariigi tuli tööliste liidus talupoegade ja väike-
ning kesnodanusega lahendada antifoddaer ja
antiimperialistliku revolutsiooni ühisandid. Sotsia-
listliku ehitamise küsimus polnud siin esmajärgu-
line ühisanne. Tugeva sotsiaal-majandusliku maha-
jädmuse tulemusena kulub hiina töölinlastil praegu
alg sotsialismi ülesehitamises veyaline ülduste loo-
mises nii Kesk- ja Kagu-Euroopa maade tööli-
klassile.

Mao Tse-tung ükitab, et: Ainult pärast seda, kui
me loome õitva rahvusliku majanduse ja kul-

tuuri, pärast seda, kui on loodud mõin tingimused ja pärast seda, kui see on heas määras rogu maal, astupe pideva liikumisega idariimide sotsialismiajastusse."

Uus riigivõimu süsteem erineb põhjalt vanast parlamentaarsusest demokraatiast. Tä on mitte sõnades, vaid tegudes demokraatia rahva jaoks. Rahvasindajate rogu ja tema täidusaatvate organite nautu kindlustatakse rahvamasside pisir ja igasuguse osavõtte riigi valitsemisest. Kogu riigivõimu süsteem on ilus ühitatud demokraatiline tsentralismi alustel.

Riigivõimu organite paanise printsiibis on: rahvasindajate rogu valimine rahva poolt ja aruandlus rahva es oma tööst; rahvavalitsusnõukoogu nautab vastutust rahvasindajate rogu es ja annab tema es au oma tööst; rahvasindajate kogus pe rahvavalitsusnõukoogu allub vähemus vanause otustele; rahvavõimu organite määramine madalamatel astutel kindlustatakse rahvavõimu sõrgemate organite poolt; rahvavõimu madalamad organid alluvad rahvavõimu sõrgematele organitele, sõis rahvavõimu kohalised organid alluvad Keskrahvavalitru-
selle.²

Kõrgimane võimuorgan on Üleliiniline Rahvasindajate rogu.³

1. Указ ЦК ЦКП, Заключительная речь на сессии национального комитета Народного Политического Консультативного Совета Кувейта. „Третьяк“, 1950, nr. 176.

2. Оправдание, lk. 36.

3. Pärast Hiina sõjalist võitke põlmed nohe longimusi üldise valimise ke moodustada üleliiniliselt Rahvasindajate rogu, supviseast nuni sellise rogu konstitutsiooniseini täitis tema ülesandud Rahva Politolin konsultatiivnõukoogu plenum.

Ta kinnitab konstitutsiooni, viis sellele sine täiendusi ja parandusi, valib ja kinnitab kõrgemaid ametikohti, vabastab need kohtadelt, kui sellas teib vajadus, kinnitab rahvamajandusplaanid, võtab vastu otsusi amnestia-
ti kohta, lahendab sõja ja rahu küsimusi. Seaduste andmine õigus kuulub ainult Ülehiinalise Rahvasindajate kogule. Tema poolt vastu võetud seadused väljendavad rahva taht. Ülehiinaline Rahvasindajate kogus valib enese hulgas alalise komitee ja Hiina Rahvabariigi esimehe, kes juures need on suuvalikul tihedalt seotud ja ei või otsustada küsimusi eraldi. See komitee Hiina Rahvabariigi esimehe ja Ülehiinalise Rahvasindajate Kogus alalise komitee vahel kindlustab kollektiivse printsiibi elluviimise ja heidab ära isikultuse teene.

Esimees ja ta astajad valitakse Ülehiinalise Rahvasindajate Kogus poolt neljaks aastaks. Selle kohustuse võib saada enese iga hiina kodanik, kes on saanud 35 aastat vanaks ja suudab valimisõigust. Hiina Rahvabariigi esimees:

1) avaldab seadused ja määrused, määrab ja tagandab riiginõukogu esimehe ja tema astajad, ministrid, komiteede ja komisjonide esimehed, prokuröri, riikliku kaitsesõjaväe esimehe ja liikmed, autorustab riiklike otsustitega, annab riiklikule ammuusid, avaldab määrused amnestia ja armuandmise kohta, ratifitseerib lepinguid, mis on sõlmitud välismaadega,

määrab ja nutus ära täielikult enudajaid välismaal;
2) enudab Hiina Rahvavabariigi rahvusvahelises suhtes,
rõtab vastu väliskriitide diplomaatilisi enudajaid, juhib
maa relvastatud jõude ja su riikliku kaitsesõnitu
esimes. Kapiduse korral nutus ta nennu kõrgema
riikliku nõupidamine ja su kllle esimes.¹

1954. aastal rõiti vastu Hiina Rahvavabariigi esimene
täielikult demokraatlik konstitutsioon, mis on sotsia-
listlikku tüüpi konstitutsioon. Tõnu punkt selles on
järgmine: „Kogu võim Hiina Rahvavabariigis kuulub
rahvale lihtsialise Rahvaenudajate kogu kaud, ja sotsia-
like rahvaenudajate kogude kaud.“²

Konstitutsiooniga määrati kindlaks seadusandli-
ne ja täidesaatvate organite võimupiirid ja ülesanded,
mhtustati riikliku struktuur, mis on loodud demokraat-
like printsiipide alusel. Need sotsialistliku ühiskonna
ja riikliku noma printsiibid pidevalt täiendavad ja
aunuvad, rikastuvad uu praatilise ringa. Konsti-
tutsiooniga kindlustatakse vabariigi kodanikele
demokraatlikud õigused ja vabadused, kindlusta-
takse õigus tööle, puhkusele, materiaalsele kindlusta-
tusele ravaduses ja haigusel või töövõime kaotami-
se puhul.

Õigus tööle Hiina Rahvavabariigis ei lasikeri mitte

¹ B. U. Meksunen, A. D. Borogun. „10 anni KKP“, Moskva 1959,
Lk. 49.

² Konstitutsioon, lk 31.

riikliku konstitutsiooni, vaid hindustatakse kõigile ka tegelikkuses. Pärast revolutsiooni võitle tegi rahvavalitus nõin kallas, et lihvitudida tööpüüdis. Talupoegade vaba- pidamiste kooperatiivide, uudis- ja jäätumade harimine, laialdane irrigatsioonitööd ja maarakenduse areng- nõin see tõmbab elanikkonda tööle hiina miltas. Õigus tööle on lahutamatu õigusest puhkusele.

Hiina rahvavabariigi konstitutsioon näeb ette rouda- mine laialdane õigused ja demokraatlikud vabadu- ked poliitilises elus. Esimest korda Hiina ajaloos on kehtestatud üldine valimisõigus. Rahva mure võit on ka see, et kaadusga on hindustatud laia- de rahvamaaside osavõtte riigi juhtimisest.

Konstitutsiooniga on kehtestatud trüni, koosole- kute, liitude, demonstratsioonide ja meediavalduste vabadus. Organisatsioonide vabadust kasutavad hi- na töölisid ja talupojad, kellest paljud on auuti- ihiingute liinud. On loodud vool rohkemavõltselt ihiinendlinne, kultuuri- ja teaduslin- teluulisi ning trüni organisatsioone. Töölis- ja talurahva ja intelliigenti parimad esindajad kuuluvad kommuni- stilisele partisele.

Kõigil kodanikel on seidantunustuse vabadus. Iga inimene võib kuuluda iin-õin millisele usule, religioosete ühenduste est pole lubatud udagi taga viisata. Igal kodanikel on õigus atistlindele propogandale ummääriga vabastada laialdasi rahva-

masse religioosist sundumustest. Riin ei toeta Hiinas mitte ihtigi religioosi, ei nga end kiriku teguram, mis un-kultuur tunijad peavad sinni maa madustest ja ei te rahva-demokraatliku korra vastast õõnestustööd.

Hiina Rahvavabariigi konstitutsioon kaitseb naine ja muu võrdõigustamist. Seda saavutavad hiina naised enimst korda ajaloos. Abiline, püsivus, usad ja lapud on niigi kaitse all. Varem püüdis naine osa vaid püsivusega, nüüd on naine õigus tööle, puhkusele jne. võrdult meestega.

Lasti ust heeditakse suure tähelepanuga. Iii linnas mis maal on loodud tihe lasteasutuste võrk.

Konstitutsiooniga on kaitstud Hiina Rahvavaba-riigis ka isikuvabadus, sanuti riigivahetuse saladus. Konstitutsiooni järgi on kõigil kodanikel õigus hoidumisele. Kulhuvirevolutsiooni näigus on Hiinas ette nähtud likvideerida riigivõimatus, hoidada üldine alghari-dus, luua laialdane üldhoidusline koolide ja teadus-line uurimisasutuste võrk. Vähenusrahvustele luuakse ena riigis ja hoidatakse hiina kirigliifkirja reform.

Kohustuslik hulgas on erinisel kohal kohustus sinni pidada madustest, töödistsipliinist, ihsimoudlikust korrast, austada moraaliuorme. Iga Hiina Rahva-vabariigi kodaniku piibans kohustusena peetakse isamaa kaitsemise ülesannet. Sõjaväetunistust peetakse aunoosuseks

Hiina Rahvavabariigi kodanike õigused ja demokraat-liand vabadused, mis on näite võidetud nende endi

poelt kommunistliku partii juhtimisel, on tähtsamaks rahundis sootsialismi ehitamisel.

Täieliku majandusliku sõltumatus saavutamises peeti Kiina muutmises tugivõimsuigis piistitas rahvassõltumatu muuta Kiina põllumajanduslikust maast tööstusmaaks. Esimeses sammus selle sõltumatu teostamisel peetakse tööstuse kiiret taastamist ja arendamist, finantside hõrvaldamist ja agraarreformi läbiviimist.

Nende sõltumatu edena teostamine eelduses on rahvareim, mis ehitatakse Kiina revolutsiooni raigus. See annab valitumale reimale mobiliseerida massid ja kontsentreerida nende jõupingutused riigile riigile tööstuslik majandusliku sõltumatu lahendamisele, sunnata panna ja teiste finantsantustuste rahalisi vahendeid maa majandusliku reimuse suurendamiseks, kasutada kapitalistliku majanduse sektorit kiigi luvides.

Üleminekupeioodil sootsialismile on Kiinas kaks etappi: rahvamajanduse taastamine ja lahendamise majandusliku ehitustöö.¹

Rahvamajanduse taastamise etapp algas Kiina Rahvavabariigi moodustamisega, see tähendab 1. oktoobrist 1949. aastal ja kestis 1952. aasta lõpuni.

Kommunistliku partii ja rahvavalitsuse tähtsuse sel perioodil keskendus rahvamajanduse taastamisele ja kodanliku-demokraatliku revolutsiooni sõltumatu lahendamisele. Taastamispeioodil liivideis rahva-

¹ B. A. Marenkov, "10 aastat KKP", Moskva 1959, lk. 11.

valitus kõik imperialistide privilegid ja erilised õigused Hiinas, mis läbi sotsialistliku nationaliseerimise, andis riigile üle kõik Tšiang Kai-ši kätte kuulunud tööstusettevõtted, pangad, raubandusettevõtted, liivideridi maal mõisuline maavaldus ja anti need üle talupoegadele.

Nagu üldiselt on teada, oli Hiina suurim põllumajanduslik maa maailmas. Enne revolutsiooni jäi ta külvitunnalt maha ainult Venemaa Liidust, Ameerika Liiduriigidest ja Indist. Enne revolutsiooni oli 90% nõela elanikkonnast rentnikud, krahvid ja krahvid. Neile kuulus 20-30% kogu maast. Ülejäänud maad kuulusid mõisnikele ja krahvialadele, mis moodustasid 10% nõela elanikkonnast.¹ Nad andsid maad üldile maata ja vähesel määral talupoegadele sõrgi tani ust. Sellepärast oli maanõukogu lahendamise Hiina majandus üks põhilisemaid.

1947. aasta septembris tuli nõukogu üldhiinaline kommunisti maanõukogu lahendamiseks. Siis võeti vastu seadus, mille järgi mõisuline maa ja varandus, saunuti krahvite maa ülejäänud ja tootmisvahendid pidid kuuluma nõukokkudele ja jaotamisele maata ja vähesel määral talupoegade vahel. Mõisnikud ja nende perekonnad pidid saama sama suured maad kui nad nagu talupojadki.

Agraarreformil oli suur poliitiline ja majanduslik

¹ З. Тополяева, Советский куман, Москва-Ленинград 1952, лн. 14.

tähtsus. Ta parandas talupoegade maaandusliku olu-
norda, tõstis nende poliitilist olukorrust, tõstis rahva-vabas-
tusarmee uskusami.¹

28. juunil 1950. aastal kiinnitas Hiina valitsus uue
agrarireformi seaduse, mille järgi mõisnike maaomandus
andeti talupoegade maaomandusega. Maa, varilo-
mad, põllumajanduslik inventaar, vilja ülejäägid ja
liigsed hooned, mis kuulusid mõisnikele, saanti
kollektivile ja riiklikele koolidele maad konfiskeeriti.
Kõik see jäetati talupoegade liidre kaudu muste, vähese
maaga ja maata talupoegade rahul.

Maad said ka rahva-vabastusarmee demobiliseeri-
tud sõdurid ja komandörid ning need peresonnad,
kes said kannatada revolutsiooni eest võideldes.

Mõisnikud ja väimulikud võisid saada maad sel
juhul, kui nad elasid külas ja si enamusel teinudatus-
allikaid ning tegutsesid ise põllutsöga.

Returitele, sõjalistele kuryätigijatele, kontrrevolutsio-
nääridele ja teistele rahvavaenlastele maad ei antud.
Eriuvast 1947. aasta seadusest si konfiskeeritud
uue seaduse järgi kulutati nende maa ja varan-
dust.²

„Muu poliitiline suhtumine riikastuse talupoega-
dese, rõõpis Mao Tse-dung oma etteandis Hiina
Kommunistliku Partei Keskkomitee III plenumil,

1 Rahva-vabastusarmee põhikoostis moodustasid talupojad.
2 1947. aasta seaduse järgi kehteti agrarireform Kirdes ja Põhja-Hiinas
ning jäi kehtima neis rööpoides ka pärast 1950. aasta seaduse
kehtestamist ülejäänud Hiina osades.

peab toimuma muutus ja niinult ühendama riikaste talu-
peigade vana ja maa ühjänide reorganisatsioon poliitika-
mude majapidamiste tootmise poliitika allas, et ai-
data kiiresti taastada tootmine põllumajanduslikes
võimevõimides; see muutus on hea allas, et isoleerida mõis-
nime ja kindlustada usumiste sisetuluga talu-
peigade ja rentnike eluolude.

Mõisnike maavalduse lihvitudumise - see on hüna
valva sõda demokraatliku revolutsiooni ust.
Mõisnikud ja kindad muu korraldajad saavad elu-
mundeid osutavad tugivad vastupanu. Agraarrefor-
mi läbiviimisel allas on teinud neid ja suland.
Keskmine liit neid neidga on saanud vajalik tingi-
mus agraarreforimi edusall läbiviimisel.

Mao Tse-dung rõhutas, et meesalustaja positsioon
on faktor, millest sõltub revolutsiooni edu, eriti selle-
pärast, et pärast agraarreforimi läbiviimist suurene-
osa külaelanikest muutuvad meesalustajaks.²

Sotsiaalse ümberkorralduste tähtsamas tulemu-
ses oli maa ja kindad tootmisvahendite jagamine neid-
kile ja usumikele. 1953. aastaks üle 300 miljonit talupo-
ja, neid suureni oli väike maalapp või polnud neid
sildse, said peaaegu 700 miljonit mu-d maa.³
See parandas laialdaste taluvaldavate materiaal-
set eluolude, suureni meesalustajate majapidamiste
all, tõusis talupeigade töö astumus, suureni

¹ A. Kyznyzob, lk. 83.

² Sealsamas, lk. 84.

³ B. A. Khamuk, "10 aastat KNP", Moskva 1959, lk. 94.

põllumajandusliku tootmise. Sel perioodil oli hiina riik mitmest tihkest talupidamisest: 1) väike- ja keskmise talupidamisega, mis talupojad töötasid omal maal oma jõududega, need olid peamiselt küllused; 2) kollektiivne talupidamine; 3) talupoegade kooperaatiivne talupidamine ja 4) riiklik talupidamine.

Kogu ültoodet nägime, tootmist taastamisperioodil suurendatud tootmisel. Kuna tootmise osatähtsus vanas Hiinas oli väga väike, siis üldiselt selles, et toota tootmistootmist, kuna osatähtsus maa majanduses üldse.

Industrialiseerimine, tootatud sotsialistliku mudeliga, suurendab suuresti Hiina sotsialistliku tootmis- ja materjal-tehnoloogilise baasi. Industrialiseerimine suurendab rahva materiaalse ja kultuurilise taseme tõstmise suuresti ja vastab tööliste töötajate huvidele.

Sotsialistlik industrialiseerimine, suurendab suuresti Hiina sotsialistliku tootmis- ja materjal-tehnoloogilise baasi kogu rahvamajanduses, suurendab sotsialistliku tootmis- ja materjal-tehnoloogilise baasi kogu rahvamajanduses ja suurendab sotsialistliku tootmis- ja materjal-tehnoloogilise baasi kogu rahvamajanduses.

Industrialiseerimine on sotsialismi realiseerimise paratamatu tingimus ja see, ta suurendab tööstuse ja talupoegade liitu, suurendab samal ajal ka Hiina Rahvavabariigi sotsialistlikku tootmist.

Industrialiseerimise alused Hiina Rahvavabariigis on samad printsiibid, mis on alused tööliste sotsia-

listlines riivides. Nendens printsiipidens on rasketöös-
tuse plaanipärase ulisarundamine, tööstuse arengu
kiire tempo, industrialiseerimise sotsialistlikud allikad
ja sotsialistliku võitluse arendamine. Industrialiseerimist
arendatakse tihedas koostöös teiste sotsialistlike
maadega. Hiina Rahvavabariigi industrialiseerimise
suuaga nõvuti üldiste reeglitega ja riik-
lised jõud: vana kapitalistliku tööstuse sotsialistlik
ühendamise, väike- ja keskmise ettevõtete elasta-
mine kui ühe tööstustoodangu tootmise vahend jne.

Erinevad jõud industrialiseerimisel tulevad
maa majanduslikest ja poliitilistest iseloomustest
minemise, looduslike tingimustest ja elanike ar-
vust, mis on määravaks siin tööstuse jõudumadal-
tas enne revolutsiooni.

Vana Hiina majandus kandis kolmeaastast ise-
loomu. Tööstus oli nõrgalt arenenud. Teise ma-
ailm sõja eel oli tööstuse tootmiskogus 10% kogu
majanduse üldisest tootmiskogust. Võrdluseks võib
tulla see perioodil sellise nõrgalt arenenud maa
nagu Bulgaaria, kus sama näitaja oli 34%.¹

Täielikult puudus auto- ja kinnise tööstus, töö-
püüde tootmine, energiatööstus, ei olnud
kinnise väetise tootmist, mis maa oli põllu-
majandusliku profiiliga. Paremini polnud olu-
soid ka energiatööstuse osas.

¹ T. A. Tammen, „10 aastat KKP“, Moskva 1959, lk. 61.

Vana Hiina tööstus domineeris väike tööstus. 1936. aastal andis rogu väike tööstus tootangust 35%. Suurtööstus, 65%. Kodutööstusliku laadi ettevõtted.¹

Tähtsamad tööstusharud olid välismaiste kapitalisti-
de kontrolli all, kes ei olnud huvitatud tööstuse ihlla-
rest arendamisest rogu maal. 40% väike tööstustevõte-
tist oli nõudunud naja suurem osa sadamasse: Šang-
hai, Tjantsing, Kaugtšou ja Tšingdao. Suurimad töös-
tused Hiina, mis tähendab siis kolmandik rogu maa terri-
tooriumist, andis 2% üldisest tööstustootangust.²

Taastanud nõjas laastatud vana tööstusettevõtteid,
anus hiina rahvas kommunistliku partei juhtimisel
tööstus, põllumajanduse ja transpordi arendamiseks,
Hiina Kommunistlik Partei, võttis aluseks marksist-
lik-leninliku teooria ja kaitses ühinoode liidu
sõnumit, anus esimene järjekorras rakendada arenda-
mist. Ka Mao Tse-tung rõhutas, et: „hiina töolis-
lasi ülesanne pole mitte üksnes võitlus ühinooraat-
liku riigi loomise, vaid ka võitlus eadustrialiseer-
imise ja põllumajanduse ümberkorraldamise eest
uutele alustele.“³

Juba rahvavabariigi algperioodil moodustati natio-
nalisiseeritud bürookraatliku kapitali alusel riikliku
majandusminister. Sel perioodil kujunes Hiinas viis
majandusministerit:

1) riiklik, omal initsiatiivil sotsialistlik;

1 J. A. Tarkunen, 10 anni KNP; Moskva 1959, lk. 62.

2 Szalsanas, lk. 63.

3 Mao Tse-tung, O noennye onnom upabumy v scribe. „Uzbrannye
voprosy“, m. 4, Moskva 1953, lk. 546.

- 2) kooperatiivne, poolsootsialistlikku isloosungiga;
- 3) töötajate individuaalselt majapidamiste sektor;
- 4) riikikapitalistlik sektor;
- 5) riikikapitalistlik sektor, kus rii töötajad koos riikliku kapitalistiga.¹

1950. aastal andis riiklik sektor enamuse maa tootmisest ning rii asuajades sellele sektorile 23,9% biidritist:²

Riiklik sektor protsentides:

abi riiklikule ettevõttele ja organisatsioonidele	23,9%
riiklik sektor sotsialistlik majandus	38,8%
kultuur, haridus ja tervishoid	41%
riiklik sektor valitussaparaadile	4,4%
mittemingust	2,4%
muud	9,4%

1953. aastast hakkas ilma suuremat tähtsust etenda-
ma riikikapitalistliku vormi, mis kujutas endast riiklike
organisatsioonide ettevõttele poolfabrikaatide või
toorainete ümbertöötamises ja toodangut kapitalistlikult
toorainest. Riikikapitalistliku vormi aring läi tingi-
mused selleks, et rii kapitalistlikud ettevõtted rii-
liku planeerimise kookestele, mille kaudu need ette-
tusid ilha rohkem motuins arendada sotsialistlikku majan-
dusega.

1956. aastal muudeti rii kapitalistlikud ettevõtte-
võtted riikikapitalistlikuks ettevõtteks. 1956. aastal eu-

¹ B. A. Moximov, "10 let KP", Moskva 1959, lk. 11.

² M. Moxov, "13 let KP", Moskva 1953, lk. 238.

dis vantar ainult 27% rogu maa tööstustoodangust.

Luuks riiginapitalistlike ettevõtteid, lüües need parti-
listelt riigi kätte. Nende ettevõtete juhtimine alluta-
ti sotsialistlikele juhtimismetoditele. Eudine ettevõtete
omanikud kaotasid õiguse korraldada tootmist, mille
päril õiguse saada 5% ettevõtte tuluist.²

Riiginapitalistlike ettevõtete loomine tähendas esimest
etappi tööstuse sotsialistlikule ümberkujundamisele.

Riikliku sektori ulmaale tingimustes oli võimalik üle
minna plaanimajandusele. Alguks oli võimalik planeeri-
da riiklikule ja riiginapitalistlikule sektorile, kuna teisi
sektoreid mõjutasid ainult mõningate majanduslike vahen-
ditega. Alguks koostati plaanid 1-2-6 aastale, kuid
taastamisperioodi lõpul koostati esimene viie aasta plaan
aastatel 1953-1957.

Esimene viieaastane planeerimisülesandeks oli peamine alus
sotsialistlikule industrialiseerimisele ja tugevdada maa
kaitsevõimet. Koos riikliku tööstuse arendamisega määrati
viimases viieaastase plaanis veel transpordi ja side
arendamist, energi- ja toiduainetööstuse, põllumajau-
duse ja raudteede arendamist, samuti kaadri-
ettevalmistamist sotsialistlikule majandusele. Esimese
viieaastase mõned näibajad perioodi lõpus isegi
ületati. Eriti suure tähtsusega üldisele revo-
lutioonilisele tõusule maal olid sotsialistlikud
ümberkorraldused riikas.

1 J. A. Panunen, „10 aastat KKP“, Moskva 1959, lk. 66.

2 Saalsammas, lk. 66.

Tähtsamate tööstussaaduste toodangu kasv on Hiina Rahva-
vabariigis viimisel viisaastakul (1953-1957) näitab järg-
mine tabel:

Produkti nimetus	ühik	1952	1957	Toodangu tõus viisaastaku jooksul
Uude	milj. t	1,9	5,9	3,1 korda
Teras	" -	1,3	5,3	4 " -
Sis	" -	66,5	130,0	2 " -
Nafta	" -	0,4	1,5	3,6 " -
Elektrienergia	milj. vatt	7,3	19,3	2,7 " -
Metallilõike prugid	tuhandeid	13,7	28	2 " -
Tsement	milj. t	2,9	6,9	2,4 " -
Puu- ja kangematerjalid	miljardid m	3,8	5,0	1,3 " -
Suhkur	milj. t	0,5	0,9	1,9 " -
Tainevõi	" -	1,0	1,1	1,1 " -

Eniast viisaastaku jooksul lihvitud Hiina peae-
koloniaralve sõltuvus. Tööstussaadused, mis varum ei ole
mõeldud ekspordiks, lähevad nüüd peamiselt täiesti-
kult siseturule.

Rahva suurel rõõmuga sotsialistliku ümbereval-
duse teostamisel, mis on saavutatud kommunist-
liku partei juhtimisel, tähendavad, et Hiina Rahva-
vabariigis on sotsialistliku emandivõrre saavutanud
ilmaala, et sotsialistlikud tootmisviisid on saanud
valitavaks. Nende suurte edusammude olulises
telli on Hiina Kommunistliku Partei VII kongress

¹ J. A. Tamme, 10 aastat NKVP, Moskva 1959, lk. 78.

(12-17 sept. 1956. aastal), milline kavandab kuu viisaastaku plaani.

Tšou En-lai märkis kongressil, et selle plaani tähtsaimaks osaks on metallurgiaaktiivse ehitamine, masinaehitus, elektrienergia ja sõltõustuse, nafta, kumia ja raadiotehnika arendamine. Ette oli nähtud teostada ka tööstuse tehniline renoveerimine ja keemilise tehnika arendamine. Kõrvuti sellega pöörati plaanis tähelepanu ka rasmetööstuse selliste sõnadega lihtsate, nagu hõbedaste metallide hankimine ja nafta imbertöötlemine, aatomenergia kasutamine rahulikul ulmääril. Kiina Kommunistlik Partei väitas, et kuu viisaastaku nstet peab toimuma rasmetööstuse uisarendamine, kuid suurt tähelepanu tuleb osutada ka urgetööstusele. Kiina Kommunistliku Partei VIII kongressi I istungjärgul kutsuti kiina rahvast ehitama sotsialismi printsiibi järgi: rohkem, kiiremini, paremini ja ökonoomsemalt.

Rasmetööstus oli ja jääb üksikas lülias Kiina Rahvavangjandus.

Rasmetööstuse osa nstet nstetides: ¹

Kasta Tööstusrahendite tootmine laiatarbitraapade tootmine konna			
1949	28,8	71,2	100,0
1952	39,4	60,3	100,0
1957	52,8	47,2	100,0

Suurt tähelepanu pööratakse masinaehitusele. Suur tähelepanu pööratakse ka transportmasinate ehitusele. Renoveeriti

¹ J. A. Tammik, "10 sem KKP", Москва 1959, lk. 73.

raguni- ja reduritehastes meelind vaadatud vereva
ressursi uuendijaamad. Datsungis loodi uus reduri-
tehas. Tähtsimgi ehitatakse uut veinivagunitehast.
Eksperimentaalvabrikas on hiina vabrikutes valmistatud
mõnused kodumaised auru- ja elektrivedurid.

Hiina Rahvavabariigi linnade ja omade autoteostust.
1946. aastal anti ekspluatatsioonile võimegude liidu
aliga ehitatud autotehas. 1962. aastaks võib see tehas
saavutada võimsuse 400000 autot aastas.¹

Erilist tähtsust omab põllumajanduslike masinate
teostamine. Kõnides maa provintides on loodud ette-
võtted, mis valmistavad lihtsamad põllumajandus-
like inventari: atre, äsmeid, silvimasinaid, ve-
kattaid jne. Hojanguis ehitatakse erinevate transporditehaste
hiinas.

Masinaehitus on Hiinas tõuimiliselt arenev vabau-
dusharu. Esimese viisaastaku lõpus oli ta suurene-
nud 130 korda võrreldes 1936. aastaga. Kui Hiina
uue revolutsiooni sõltus masinate osas täielikult
välismaast, siis nüüd saab ta isegi mõningaid masi-
nate väija: tekstiilvabrikute nimesadid, transfor-
maatorid, põllumajanduslike inventari jne.

Kõrvuti masinateostusega arendatakse ka
teisi rasketeostuse harusid.

Tähtsamate teostussaaduste loodangu närvu
Hiina Rahvavabariigi näibab järgmine

¹ T. A. Tammen, 10 aastat KKP; Moskva 1959, lk. 85.

Trändu ehitamine araldas suurt mõju sõjajärgse provintsi majandusele, auandades edasi kohaliku metallurgiatööstust, metalliimbertööstuse tööstust, röö ja kivi tööstusharusid.¹

Hiina raudteedel riidi roogu maa ulatusis sisse uhtu taniif. Raudteedel osutatann erilist tähelepanu kiirunle, täpnuke ja liialennin shutunle. Rongid kannavad liikuma täpnuke sõiduplaanide järgi.

Raudteedel arumb raskemaaluliste rongide vedamine. Põle maan juhuse, kui veduri brigadid vedavad kauba-ronge kaks ja kolm korda suurema raskusega kui varem.

Enne revolutsiooni ehitati raudteid ainult imperialismistide huvides, seepärast oli Kagu- ja Põhja-Hiinas mitteilist tihke raudteede võrk, ida- ja läänerajoonid olid nõrgalt seotud raudteedega. Maa uhtlase arengu huvides peörab rahvavalitsus tähelepanu raudteede ehitamisele roogu Hiina territooriumil.

Peöratann tähelepanu ka mere-, jõe- ja autotranspordile. On loodud Riinlik Autotranspordi kompanii, mis ühendab roogu Hiina autotranspordi.

Töö näib ka maanteed ehitamise alal. 1951. aastal anti loode-Hiinas eksploatatsiooni 5000 km maanteed.²

Pärast rahvarevolutsiooni võitu vabanes ka Hiina sise- ja väliskaubandus välismaalaste kontrolli alt. Kaubandus on viidud minid riitule alustele, reguleeriti kaubandussuhted.

¹ A. Kyznevoj, lk. 77.

² Sealsamas lk. 79.

Väinösaubandust ei hävitatud kogu ja maal valitsus
kauplemisvabadus, kuid rahvavõime liivideerispeku-
latiooni. Riik lõi oma organisatsioonid praamite produkti-
de nõuustamiseks. Moodustati ettevõtteid ja
produktile, mispuures igal juhul niist en miskus ja filiaa-
lid provintides ja linnades.

Kompaniid ostavad toodangu vahetult tootjalt selle-
le hinnaga, mis on viimasele kasulik ja müüvad selle
edasi kooperatiividele ja ettevõtetele. Need ostuhinnad
mõeldakse ametlikult saubandusnõuusturimise ja
finantsorganite poolt. Ettevõtteid piiravad alati
osta võimalikult odavalt. Enne pidi talupoeg nõus-
tuma hindadega, mis talu direktoris spekulant. Nüüd
aga, kui ettevõtte tahab kaubelda, ei saa ta
direktori enda hinde, vaid peab kinni pidama
hindadest, mida määravad riiklikud kompaniid.
Sellest süsteemist saavad kasu talupojad ja väin-
õisitegelised. Tänu riiklike kompaniide tegemisele
on tootja kaitsitud spekulandi eest ja tarbija ostab
kaupu piisavate hindadega. Suga normaliseeriti olu-
sord siseturul, saadeti tasemele; see niidustab
riiklike finantide piisavuse ja parandab budžetti.

Uues Hiinas on ka tarbijate kooperatiivid linnades
ja varustus-turustus kooperatiivid küladel.

1950. aastal kuulus kooperatiivide liitu 24 miljonit
liiget. Kirde-Hiinas 25% jamaubandusest lauges
kooperatiividele.

¹ M. Mansson, lk. 264.

on ka tootmiskoopnatiivne, mis ihundeavad näitlooline, mis tootavad ettevõttes või nodus. Nad valmistavad mööblit, põllumajanduslikku inventari, tainuvõid, peasakkid, jalatsid jne. Neile võib lisada seosend püksipadi, riisade, raubandajate jne. koopnatiivid.

Linnades tegelivad koopnatiivid laatarbekaupa- de jamaubandusega. Tehaste, ametuste ja koolide juures on koopnatiivid, mis kindlustavad oma liikmete toitlustamist ja varustavad need mitmesuguste odavate kaupadega.

Erakaubandus on rahva. Kõnras veel niillalt suur. Valitsus piirab tõsta kogu rahva elu. Ta põepingutused on suunatud sellele, et kindlustada rahvamajanduse kiire areng võikide demoniaat- line elanikkonna rihtide ihundamine teel.

Erakaubandus, saunuti ka ratsioonis on häda- rapalised majandus kiire arengus. Seda ainult tingimisel, et võin eravõttjad ja kaupmehed peanid minni maa seadustest.

Erakaubandus on oma inloosumult kapitalistlik, kuid ranaas Kõnras elas see üle raskid perioodi, kuna imperia- listlikust riisidest vuti töötussaadusi sisse. Selle tule- musena erakaubandus oli piiratud olusonas. Imperia- listid ostavad sageli hindade tõusu ja mispaimarid teatud kaupud hulgalt teuride, hindade langemise- le aga hoidrid kaupud varuks üle hindade tõumai. Rahvavõimne algperioodil liividuris valitsus kontrovo-

utrisemiliste poveraatorite kergem. Kapitalistide kaubataga-
ravad osteti ära ja lasti müügil. Tänu müllaldaselt kõrgike
hindadega riikliku kontrolli tõusis talupidajate ja
töötajate ostupõud ning laenuvõtmis. Erandjuhtumid
nägid, et koostöö uue valitsemisega teos na uue rahu.
Väliskaupmises osutus müüid nõudlustatuse baasumise
ust ja sõja uue kaupmised suuremad müüid klientumid.
Valitsemis sellis poliitika tagajärjel liituvad uue dain-
konna, riigid rahva valitsemis ja demokraatlikum poole
ümber.

Ka väliskaubanduse osas on toimunud muutused.
Hiina Rahvavabariigi väliskaubanduse sidemed teiste
maadega põhinevad võrdusel, vastastikusel rahu ja
kõrge riikide siseteaduse mittetaheldatavate printsiipi-
del.

Kõige pärast Hiina Rahvavabariigi meodustamist
mõtestas rahva valitsemis riikliku kontrolli väliskauba-
duse üle. Väliskaubanduse monopoli ei määstatatud,
muid teatud kaupadega kauplemise õigus läks riigile
ja eravõime ja ning kapitalistidel sulati teatud
kaupade sisse rööi väljavedu.

Suurt osa väliskaubanduses teadab võimogude liit
ja teised sotsialismilised maad. 1954. aastal kaup-
les Hiina Rahvavabariik 47 riigiga, 1958. aastal 93
riigiga.¹

Hiina Rahvavabariigi väliskaubanduse poole

¹ Kõne õppus Kuumäi, Moskva 1959, lk. 282

sootsialistlike ja kapitalistlike riikide vahel: ¹(protsentides)

Aastad Sootsialismimaad Kapitalistlikud maad

1950	33	67
1952	72	28
1953	75	25
1954	81	19
1955	82	18
1956	75	25
1957	77	23

Imporditakse peamiselt masinaid, tööstuse sisseadid, tööstusliinide teerajad, metallitööriistu, veoautosid, traktorid, sanuudi tõste-transportvahendeid, puurmasinaid jne. Hiina Rahvavabariigi riik sisse tööstusliinide teerajadest naftast, naftasaadust, keemilisi väetisi jne.

Exportitakse peamiselt põllumajandusmaadust ja nende ja teid, kuid sellele on lisandunud kaupu, mida raskem välja ei vutud, näiteks trümmid, seoda, elektrimootorid jne.

Väliskaubanduse isoleerimise muutumise, kaubavahetuse arendamine lõunapoolsete riikide ja Euroopa rahvademokraatlike riikidega on poliitiliselt tähtsust. Ilus Hiina vabariigi imperialistide poliitilisest ja majanduslikust mõjust. Tema võimuses kasvab kiiresti ja muutub tähtsaks faktoriks rahva säilitamiseks nooru maadest.

Tööstuse heoga arenguga ei muutuud samuti pidada väikesotumise milas. Kaatamata põllu-

¹ Kõnni ajakiri, lk. 282.

majanduse kiire taastamiseks jäi põllumajandusliku toot-
mise tar, erimajandus teraviljaproduktide osas madalaks.
Väiketalupidamine ei suutnud varustada määraku suurt
maad vajaliku põllumajandusseaduse hulgaga.

Põllumajanduse arengu sotsialistlik tegevus väija loodud
Leningi poolt teinud kooperatiiviplaaniga. „... kui peba
riigivõim on töölisklassi käs, kui peba selle riigivõimule
kuuluvad kõik tootmisvahendid, ... on teepoolst jäänud illes-
andras ainult rahvastiku kooperatiivne.“¹ Kõrge kommuni-
stliku Partei, ulvastatud leninlike ideedega, tehes põllu-
majanduse kooperatiivise sojenustke tõuogude liidus, rak-
tas loovalt Leningi kooperatiiviplaani oma maastingsimustes.

Väiketalupidajate majapidamised olid suia iseloomult
tarkimismajapidamised, väiti püüasid ümberkorraldusi,
kui talupidajate datustan tõuise rõvelde seluwa puuodiga,
kuid vilja ilijääs vähenes. Olenorda sai parandada
maid väiketalupidamiste ühendamisega kollektiivsetes
majapidamistes, mis kindlustas teraviljama tõuise pe-
nega uue produktide katava ilijäägi.

Ou kada, et talupidajate väikemajapidamised ei saa
toostada siskmaatiliselt laiendatud taastootmist. Mil
ei ole võimalik kasutada vajalikul määrul vaasaegset
põllumajanduslikku tehnikat. Peale selle, Kõrge partei on
suu viti tähtis, püüasid väikemajapidamised laialdas-
le tööjõu reserve kasutamist.

Ülemineku perioodi nähtused väikemajapidamistest
kooperatiivsete harrand Kõrge partei 1953. aast -

¹ V. I. Lenin, kooperatiivist, Tallinn 1946, lk. 7.

tal, kuid liidrid lahendust 1955-1956. aastal, kui loomus talupoegade astuarim kooperatiividesse.

Põllumajanduse kiire taastamise umärgol panutati üha rohkem naubalis-rahalisi vahteid tööstuse sidumises talupoegade majapidamistega. Tööstati hindade reguleerimine, mille umärgoras oli „räärude“ liivideerimine põllumajandussaaduste ja tööstussaaduste hindade vahel.

Massiline koopererimine tingimuste loomine etendas suurt osa riigi finantsilise abi põllumajandusele: irigatsiaonitööde finantsierimine, abi põllumajandusline kaljuriite vastu võitumise pu.

Alguks aruused lihtsamad kooperatsioonisvormid, nagu varustus- tunustus ja kreditskoopriatiivid, mis etendasid tähtsat osa hilisemak loomisekoopriatiivide loomisel.

Ümra õhus „Vastastraunust abistamisest ja koopererimisest põllumajandusline teotmises“ 15. vabruarist 1953. aastal näitas Kõna Kommunistline Partei Keskomitee rapadust arvestada koopererimisel maa ühe või tüe rajooni konnuteid tingimusi ja heätas ühe või tüe koopererimisvõime muhaanilis panutamise ust.

1955. aasta oktoobris toimus Kõna Kommunistlone Partei Keskomitee VII. laiendatud istungpäev, kus võeti vastu õhus põllumajanduse koopererimise

1 Tööstussaaduste hinnad olid liiga kõrged, põllumajandussaaduste hinnad aga madalad. Talupojad ei saanud oma produkti realiseerimise ust nii palju raha, et olus võinud osta tööstus- raupu.

nisimuses. Oma ettepanedes rõhutas Mao Tse-tung põllumajanduse kooperumise vajadust, et masta-
da põllumajandust areneva tööstusega.

Partei organisatsioonid tegid kooperumistööd
nii et organisatsioonid. Kommunistliku partei funktsio-
nide oli üks tähtsam tegur kooperumise edus-
tähtsusele. Kommunistliku partei rõõms uskus
linnainu põhimõtte: lahtuda rangelt sabatlikkuse
printsiibist kooperatiivi astumisel, järk-
järguline ilu-
mine kooperatiivi madalamalt vormidelt kõrgema-
le.

Õruti elanes kooperumistööd 1955. aastal.
Majandite arv, mis astunud kooperatiividesse, näitab
järgmine tabel:

	tehaandites	üldine protsent	maa majandite
oktoober 1955	38133	32,0	arvest
november "	49396	41,4	
detsember "	75452	63,3	
jaanuar "	95553	86,3	
februar "	104188	87,0	
märts "	106677	88,9	
aprill "	108451	90,3	
mai "	110134	91,2	
juuni "	111713	91,9	

1956. aastast hakati looma põllumajanduslike
osakondade tüüpi kõrgeimat tüüpi kooperatiive.

¹ B. A. Mammee, "10 aastat KKP", Moskva 1959, lk. 96.

Majandik arva viimastes näitab järgmine tabel:¹

	tuhandites	protsent	majapidamisk üld- arvust
jaanuar 1956	36519	30,7	
februar "	61028	51,0	
märts "	65818	54,9	
aprill "	69840	58,2	
mai "	74720	61,9	
juuni "	76874	63,2	

Põllumajanduse kooperatiivide liikumise vormustera-
ras klassivõitluse olukorras. Osa endiseid mõisnikke ja
kulakuid arvud õõnustustigivuse. Seal juhtunud aske-
nid nad väija ka avalikult kooperatiivide vastu. Vaen-
land püüdnud tungida kooperatiividesse, hädarohked tal
juhtimise ning hülge, varastades kooperatiivi raha,
provotseerivad lõhet kooperatiivi liikumise vahel.

Kommunistlik partii, toetudes rahvamaasidile,
kostas harratus- ja organiseerimisloosid, juhtis võitlust
sotsialismi vaenlaste vastu ning saavutas sotsialismi
võidu kapitalismi üle kildas. Kõrgeimul maal "keskida"
lahundati sotsialismi kasuks. Kommunistliku partii
võis üle võtta kulaku kui klassi likvideerimisele.

Kulaku kui klassi hävitamiseks ei kasutatud mitte
võim majandusliku surve vahendit, vaid ka harva-
tus- ja repressiivmetodeid, alguse väija pool koopera-
tiive, mis kooperatiivides.

Ennen viimastatam täitumise ja tühise aastakumee

¹ B. A. Mammun, "10 aastat KKP", Moskva 1959, lk. 96.

ettevalmistamise näigus selgus, et põllumajandusele on tarvis osutada rohkem tähelepanu, surnarast tõstis kommunistliku partei üles minimeer teostuse ja põllumajanduse sihtsugust arendamist raskestisuse baasil.

Tööstuse areng Hiinas on suurel määral sõltuv põllumajandusest, kuna 80% kergtööstusele vajaminevast toorainest annab põllumajandus, kergtööstuse osa aga tööstuses eeldab on 50%.¹

Põllumajanduse osatähtsuse tõstmise si tähenda aga raskestisuse eelisarendamine lõptamist.

Maos Tu-dung ütles, et põllumajanduse ja kergtööstuse arendamine on turvus ning rahendias raskestisusele; viimane kannab vulgi nimekiri aumuna.²

23. jaanuaril 1956. aastal võeti Hiina kommunistliku Partei Kesksomitee Poliitbiuroo poolt vastu seadusprojekt „Põllumajanduse arengu perspektiividest Hiina Rahvavabariigis 1956-1967. aastale“, mis arutab endast põllumajanduse kiire arendamine võitlusprogrammi, sellis et kindlustada maa sotsialistlikku industrialiseerimist ja tösta lausa elutant. 12 aasta plaan näeb ette põllumajanduse mitmeaastase arendamine, esmajoones traktorimajanduse arendamine. Suurt tähelepanu osutatakse ka puuvilla ja õlikultuuride teotuse suurendaminele. Põllumajandusliku tootmise suurendamine peamine faktorina näeb plaan ette põldude määramine tõstamist, tööprotsentide muhkauiserimist

¹ T. A. Tamme, 10 aastat KKP; Moskva 1959, lk. 72.

² Saksamaa, lk. 72.

ja täiustatud põllutööriistade kasutamist.

1958. aastal toimus Hiina Rahvabariigi ulatuslik rahvaosumunide loomine. Lisaks osumunne loodi Henani provintsi Suipingi maakonnas ja kaanab nimetatud „Beising“ (sputnik), „Beisingi“ põhikiri soovita- tase usufuus võtta maal loodud rahvaosumunidele oma põhikirjade vajateotamisel. Selles põhikirjas on öeldud, et rahvaosumunni loomise usmäärge on sotsialistliku nora kindlustamine ja vajaline tingimus- te loomine iluminatsioon osumunistlikule nora.

Kommunni täieõiguslikud liikmed võivad olla noda- risud, kes on saanud 16 aastat vanaks. Mis puutub endiskse mõisnikum, nula nutesse pe tühistes isinutes, nollit on võetud poliitilised õigused, siis nile võib lubada astuda osumunni mittetäieõigusliku liianu- tina. Viimaste li' ole õigust valida ega olla valitav, nile pole osustamat hääleõigust. Kuid vajanduslikus nuktis on nile samad õigused, nile täieõiguslikud liianu- telgi.

Põllumajandusliku kooperatiivide liikmed, kes astuvad osumunni, peavad oma maalikid nile andma nollentivness osundias. Ehituste all olev nua, varilo- mad, nute pe puud tuleb sanuti nunte osumunni nollentivness osundias. Kommunni liikmete õiglikum nantusse võib peada väike arv koduloomi ja- lunde.

Kommunni juhtimise nõuqin organ on osumunni liikmete en'dajate nersolen, nülline valib juhatus, nllin

muulavad kommunisti elinust, asuimised ja puhatus lii-
med.

Kommunisti kogu aastane tulu jaotatakse järgniselt:

- 1) aasta peenel tehtud tootmiskulude katteks;
- 2) kollektiivse suvandi amortisatsiooniks;
- 3) riiklike maaude maaomiks;
- 4) traktori andmiks kommunisti liikmetele;
- 5) põhitöötame ja pünniate maaomiks kommunisti liikmetele;
- 6) ihihonnaliku fondi moodustamiseks, mida kasu-
tatakse haigete, tervisele arundamiseks ja kultuuri-
listes iiritustes. Eraldamine ihihonnaliku fondi
u iileta tavaliult 5% aastast kogutulust. ülejää-
mid osa aasta tulude kogumusest kantakse paga-
matuse fondi, mida kasutatakse resurvide loomi-
suse ning laiendatud taasteotmiks.

Talurahvamaad lülituvad astiivult rahvakoostumuse-
nide loomisse, randudes, et kommunistidesse võimalik
mel laiema mastaapides karmitada tööjõudu, kasita-
da seda melgi ratsionaalsemalt ja efektiivemalt. Pa-
nimeks töö organisatsioonid vormis rahvakoostumuse
se teotuisbrigadid.

Rahvakoostumuses organiseeritakse ihihonnaliku
riialaid, lasteõimi, õmblustöökodanid jne, samal
afal peiratase tähelepanu kommunisti liikmetele
ilamispinnaga varustamiseks.

¹ A. Saaremägi, Rahva Kiina tänast ja homset, Tallinn 1959,
lv. 70-71.

Rahvakoosmuunides peiataas suur tähtsuse ka
elanike poliitilise ja kultuurilise teaduse tõestamiseks.
Euaania koosmuunai liikumist ei ole, koosmuunides on
üldhariduslikud koolid, õhtukoolid täiskasvanutele
ja tööpaarikund.

Hiina Kommunistliku Partei VI plenum 1958. aasta
novembris-detsembris võttis vastu otsuse „Mõnedest rahva-
koosmuunidesse puutuvatest niisimustest“, mis anti poliiti-
tiline hinnang rahvakoosmuunide loomisele.

Liikumise ettepanek niisimustel Hiina põllumajanduses
on irrigatsioonitehnika põldude niisutamiseks ja
võitluseks iluujutuse vastu. Niisutamiseks kasuta-
mine tõstab põldude viljakust sademeteraadi pii-
rondades. Sademad Hiinas languvad aasta jooksul üba-
rõidult. Mõnedes maa osades languvad need kogu-aasta
hooajaks, mis sageli kaalustab põllumajandus-
saaduste kasvu, teistes rapsesides sademid on väga
vähed. Mõnedes rapsesides maaharimise kaudu niisu-
tamata pole üldse võimalik.

1949. aastal, kui Hiina vabastamisele meeldis
niisutatav maa-ala 16 milj. ha, 1957. aastal oli
see suurenenud 14,5 milj. ha võrra.¹ See näitab, kui
suure tähtsusega hoolduvad rahvavalitsus ja kommuni-
stlik partei irrigatsioonitehnika eest.

Koos irrigatsioonitehnika loomisega Hiinas ka väikesel
ultrapaamade loomisega maavõimsuses. lildone

¹ B. A. Жданов, 10 лет КНР, Москва 1959, стр. 102.

maa väinulatripaamide võimuses 1961. aastani moodus-
tab 15-18 milj' hekt. Kuivades nõukogusoides võitluses
põrva vastu istutatatakse metsavööndid. 1950-1956. aastatel
istutati metsa 10310000 ha-le, samal ajal tõrjus 360000
ha maa puhastamine metsast põldude jaoks kohtades,
kus pole metsa elumisele vapralt.¹

Kõrvuti põrvaaga tuleb hiinlastel võidelda ka iluujukus-
te vastu. Paljude põldude ääride on ulitatud kaitsetaunmid.
Katastroofiline iluujukus tõrjus 1949. aastal, mil
kaitsetaunne oli sõja ajal hävinenud. Selle iluujukusega
hävis üle 120 miljoni mu kiilve ja sai kannatada 40
miljonit inimest.²

Rahvarajalitsus pöördub suurt tähtsust irrigatsioon-
süsteemi taastamiseks ja uude kanalite ping taunmide
ulitamisele. Uus Hiinas on võitlus loodud stabiilselt
põldudega üldrahvaline üritus.

Hiina rahva suurepärase edusaanumide puhks on kommuni-
nistlik partei, kes on paljude aastanumne põrva olend
löölis elansi ja nõgju hiina rahva narvataja. Ta viis
lõpule võitluse imperialistlike natsioonilise põldude
üle, hoidades ja bironmaaklone kapitali üle. Tema
puktinuse leinoideniti imperialistide vägvald Hiinas
pe loodis sõltumatu Hiina Rahvarabariin. Juhindu-
des marksistlik-leninlikust teooriast ja arendades seda
edasi oma maa konkurentes hõrgumistes, kutrus Hiina
Kommunistlik Partei nõgju rahvast võitlusele sõjia-

¹ B. A. Жданов, 10 лет КНР, Москва 1959, стр. 103.

² A. Кызнецов, стр. 88.

lisni täieliku võidu eest ja puhit mitmekesisit uing rasut
sotsialismihitamise protsessi Hiinas.

Qua revolutsiooni praktikas arvestas Hiina kommuni-
nistlik Partei Marxi-Lenini õpetust rahumeelset revolutsioo-
nist ja kodanliku-demonstratsioon revolutsiooni ümberkanna-
misest sotsialistlikus revolutsioonis. Partei nõudis
leovalt luuakse õpetust riiginapitalist proletariaadi
diktatuuri tingimustes, teostas kapitalistliku looduse ja
kaubanduse ümberkannamist sotsialistlikus looduses
ja kaubanduses.

Hiina Kommunistlik Partei õppis võimude liidest
industrialisatsiooniprobleemide ja kaotas need sotsialismi-
hitamisel Hiinas. Ta lahendas õigesti küsimuse talu-
mest kui proletariaadi põlvkonnast, õpetas kuma-
li revolutsioonilisust, mis on välismaal ja sotsialistlik
peelnõu- ja peelfoodaalse maale, nagu oli
Hiina, ja tekkis revolutsioonilise talu-
maste, mis läbi sotsialistlikud ümberkorraldused
maa põllumajanduses.

Hiina Kommunistliku Partei poliitika tähtsaim
printsiip on tihed sidet rahvamaasidaga, mis välismaal-
tab usku rahva jõusse, kuma revolutsioonilise
vaimu, seepärast liiab iga kuma üleskutsu rahva
lõdvest tekest ja püüetud usaldust.

Kommunistliku partei juhtimisel toimub maal
partei võti või liise muina selgitamine, rogu elanik-
konna mobiliseerimine rahva es nimise konkreetse

ühisannete lahendamises. Sidenute pidamiseks rahva-
massidega mobiliseeris ja motiveeris nõin ühiskond-
likud organisatsioonid

Kommunistliku partei ja rahituse peamine eesmärk
on tõsta elamistunnet, kvaliteedit ja kultuurilist
taseme.

II peatükk

Elanikkonna materiaalse heaolu tõus Hiina Rahvavabariigis

Täna, revolutsioonilise Hiina oli pealoomiaalne ja põllujadaalne maa. Tema poliitilises ja majanduslikus elus pruukitud rälismaise imperiaalistid, hiina konfutsioon ja bürokraatlik võrk ja podaalid-mõistmine. Rahvas kannatas raskest nomenklatuuri riigis perioodil. Töölisklassi olusid ajal võib iseloomustada lausega: „Riided ei katnud keha, toit ei täitnud kõhtu.“ Rahvavõimu nekkstamine ei tundud huvi töelisele elule, neppäest püüdis rajalin statistina. On vaid üksikuid, katundlikud andmeid, mis lubavad etrustada, kuidas elavad töelised rannas Hiinas.

Tähtsaim tööstuskeskus ajal oli Šanghái. Šanghái produktiivsus töötajate ja elanikkonna järgi võib saada ettekujuks hiina töölisklassi ühe mõnedest nälgidest.

Tööpäev oli pikk, suurem osa töelised töötas 12-13 ja 16 tundi. Õue jalgalt enigmatiiviti naine ja lapsi, kes töötasid puuvilla-, siidi- ja tubakatööstuses. Eriti rõhustati laste tööd rälismaistes ettevõtetes. Jaapani rabilikes Šingdass moodustasid lapsed ja noored

* Нисо Шанхай-чан, „Продукция экономическая“, 1959, № 5, стр. 74.

11-25 aastand 90% töölistest, Šanghais 79%.¹ Hiina töötajate hulgas oli levinud laste surimine tehasest töölistes, et sel küljalt päästa need näljasurmast. Jaapanivõimade sõja ajal müüdi Hiinis igal aastal 300 last.²

Tööstusettevõttes rana Hiina tööstusettevõttes olid usumatult rasvad. Kailuni nauranduste rana nauranduste jätustavad, et naurandus sahtis oli nagu saunas: naurandus, umbne õhk; saht oli tõeline raugla, töölisi nõheldi nagu õrji, nagu looni. Välismaalaste naurandustes ali ena nõhus ja polidni. Järelvaatajad välismaistes ettevõttes kasutasid piitsu, keppi ja saagi tulidulvi. Hiina tööliste streikide rihkus panimeas nõudens oli rihhalis nauranduse naurandamine. Rajooni, kus eladid välismaalased, puti hiinlastele naurandud tseonidens.³

Tööstusettevõttes ja naurandustes puudus töönaits. Avarijuhumid ali nii tihti, et mid puti haurandus naurandens. Ounetuspuhtumid, mille tulimurua haurandud sajad iinimised, ali massilised.

Töötam ali nii madal, et ei rahuldandud usugi minimaalsenaidni vajadusi. Naitsi töötam ali 50-60% madalam musti enast. Ingi 1935. aasta ametline andumisi põhjal 88% Šanghais töolistest ali sunnitud pantima oma naurandust, põglumme laenuide est, minema röövima.⁴ Hiinlastest tööliste mansti viis kuni seitse naurand vähem kui välismaalastele iine ja sama töö est.

1 A. Kyznysov, l. 110.

2 M. B. Fjeb, l. 4.

3 Sealsamas, l. 4.

4 A. Kyznysov, l. 110.

Lihe inimese tarbimist annab ettenujutuse järgmine tabel:¹

Lihe inimese vajaduste rahuldamine ussminis 1929-1930. aastatel.

Produkti, rau- ba nimetus	Aastas hulk	Päevas		Produkti, rau- ba nimetus	Kulu.
		hulk	kalorit		
Riis	120,35 kg	0,33 kg	1090	Paberimid	24,2 paari
Jahu	7,59 "	0,020 "	69,5	Puuvilland rau- gad	6,43 m
Sekaliha	4,89 "	0,013 "	28,6	Saad	1,26 paari
Lamba- ja loomaliha	0,95 "	0,002 "	4,8	Saapad	0,17 "
Kanad ja pardid	0,38 "	0,001 "	1,2	Kummipalatsid	0,10 "
Kala	5,09 "	0,014 "	20,1	Siiri	216 kg
Munad	22,2 tk	0,06 tk	0,3		
puuvili	78,6 kg	0,005 kg	13		
Suhkur	1,2 "	0,21 kg	63		

Sellest tabelist nähtub, et kaloreite päevane hulk oli 1290,5, kuid kuna täiskasvanu inimese vajab päevas kerge töö puhul ussminelt 3000 kalorit, siis nähtub, et elatustase oli väga madal.

Kiina töölised ja nende perekonnad toituvad kõige odavast toidust, elavad rüpastis, halvasti riietatud elus-elanutes, milu perekonda ühes toas.

Töeliskonnad olid ussamalt joojad: kitsad porind tänavad kõrtside ja mängupõrgutega, priigihunnikute ja keiskve kanalitega. Puudus igasugune sanitaarne profi-
lantika. Maaal levivad kõrged, kollane, raku, tüüfusi ja teised epidemiad. Inimesed kannatavad tuberkuloosi, trahhoomi

¹ Andmed produktide kohta hulgalt aastal vt. Huo Tsmyn-xyan "Tšodšunsi hoemorohegenid", 1959, nr. 5, lk. 75.

ja tiiste haiguste all. Paljud sümptomid igal
nõusultatsiooni puudumisel. 1947. aastal arvestati Hiinas 10 000
linnalaaniru kohta üks haigla noodid, maalalaaniru
osas oli olusid raski halvem: 43500 inimese kohta oli
üks noodid.

Hiina koloniaalne ja postkoloniaalne olusid viis
selleni, et hiina riik ja linnas oli suur töötute inimete
mass.² Töökud olid raskete seisundis, täielikult pidavalt
deklasserunud elementide massi.

Töötava talurahva olusid ei olud parum tööliste
kuust. Seda iseloomustavad väljendid, nagu „kuta-
me väljast ja sigame sisse“, „kõhvid pole kuhugi
naaslitki toigata.“³

70-80% kogu niisipinnast oli koondunud mõishire
ja kubanite käesse, mis moodustasid ainult 1/10 kila
laanikonnast, kuna töötavad talupojad moodus-
tasid aga 90%. Talupojad andsid mõishire - maa-
valdajale keskmiselt 30% kogu sissetulust, kõhvi-
mid ja suland 20%.⁴

Kõhvitalu poigadele jäi tihine osa saagist. Mõned neist
mütsid rauu säilitada seene järgneks mütsiks. Sulas-
tel ja kõhvitalu poigadele püüdnud kõige raskemad
mad elatusvahendid, nad elasid alalise näljase
hinnu all.

Sulased töötasid varakommunisti hitisõhtuni,
täites sageli raskeid tööülesandeid ~~talupojades~~

Parti Ühikooli Raamatukogu

ARHIIVKOGU

¹ Kuu qyq, lk. 170.

² Mao tšz-zyu, Kinnaiense pöördumise ja kollektiiviseerimise näide
Kinnai. „Ühikooli ühikool“, nr. 3, Moskva 1953, lk. 181.

³ Kuo Tšyn-zyan, „Töödeldud võimokohedus“, 1959, nr. 5, lk. 75.

⁴ Sealsamas, lk. 75.

Iseloomustades nelask oluorda ütles Mao Tse-dung: „Töö - päeva pikkus, töötasu viitnuse, halbade töötajate eest, alal- lise töö püüdumise tõttu asuvad nad ingi halvematel tingi- musel kui teised töölised“¹

Paljudes rajoonides elasid talupojad savisaunades, pinu- datus ja niisketus neobastes. Sageli olid dunajja paigutatud na loomad. Huangho lõunapoolal reis kohata püksandi, kes elasid neobastes. Suur osa talupoegi toitus puhastama- ta riigisortidest ja bataanidest. Süsi loeti lemmik, seda söödi ainult pidupäevadel; liha tarvitati vaid nusaasta ul.

Kohutavast vaarusest näinis ka talupoegade kiitus: paljudel mhvintalupoegadel olid terve perekonna peale ühed soojad riided ja talvel rõivad perekonna liikmed välja minna ainult noidamööda. Paigutatud särri kanti 5-6 aastat. Mõnisord olid perekonnas kahe liinne peale ühed piirid.

Talupoegade du ei väljaraunatamatu na omia loodus- hinnuste poolst muutsas sõtsuani proviatsis. Seal ei olund 70-80% -l talupoegadest naturvahendeid, inimend kannu- tanid nälja all. Inaldusaastatel jätsid talupojad maha oma kodud ja länsid nujama. Nälginad talupojed söid lhti, rohtu, juuri, puukoorit.²

Talupoegade tarbimisest annab iluvaat järgmine tabel:

¹ Mao Tse-tsun, О крассе кумайноро ооуеента. „Исправле- ние и улучшение“, м. 1, Москва 1953, л. 25-26.

² Хо Чунь-хан „Типоуеуеи боумонобегеуеи“, 1959, нр. 5, л. 76.

ühe talupoja keskmise tarbimise 1949. aastal mulli
rahvarõivade ahistamine:

Produkti nimetus	Aastas hulk	Põlvad		Kauba nimetus	Aastas hulk
		hulk	kalorit		
Lüü	198,2 kg	0,54 kg	1317,6	Tubakas	4,7 kg
Või	1,18 "	0,003 "	23	Puuvilland ranga	3,3 "
salika	3,8 "	0,01 "	26,9	Trostaakhaud	0,03 "
Sool ²	4,0 "	0,010 "		Sisi	17,4 "
Suhkur	0,2 "	0,0005 "	2	Petrooleum	0,11 l

Kokku: 1469,5 cal.

Tabelist selgub, et ka talupoegade elatustase oli madal.

Kommunistide võimude ajal lootava talurahva elatustase
alams piduvalt. Runt ja liigraapimise suurenes, hinnad tõu-
rid. Tuntuks hõnna maapärandustekadlane Tšing-Bo-da rannakus
„Neli perekonda“ kirjutas: „Eelised, õksed, raudsed maad
ja andamised, lauded raski raskemana talupoegadele..., olid juba
peapanirastase sõja ul tundevalt raskemad uudistest... Arves-
tades maa maanu oli ta münneid rordi ühtaanud omase
maanu... Lõõvimine, mida kostas uelja perekonna rõiini
ajal, oli mitte rorda raskem kui rälionaise maandõimie
dinastia ja põhja militaristrele rõiimine.“³

Mõningate andmete järgi 1929 - 1933. aastatel oli
hõnna mülas 188 miivat maanu.⁴

On peltumid, kes maanu ühtas võlpaaragi suurese
ja talupojad päid teideta. Mõned miit lõpetasid

¹ Andmed produktide hulga kohta aastas vt Hvo Tšing-Bo-
da „Põlvade tõmmetõimie“, 1959, nr. 5, lk. 76.

² 10 g soola põlvad peitakse õimie kohta peavõlpa normaalses,
autõil puiduvad andmed soola kalorik kohta.

³ Hvo Tšing-Bo-ge, Tšing-Bo-ge Tšing-Bo-ge, Mõnba 1988, lk. 176 - 177.

⁴ H. B. Eru, lk. 7.

mullheitus ema du emestapninga. Tsün 30-da teob järqniise
panti. „Tavalone lugu“ puhtus Tsün-i maakonnas Huanani pro-
vintsis. Siin ditini milas Hannuni vallas das taluporg ninuga
ki Tsün-sün. Nijasaan, mille ta sai 1946. aastal, moodustus
10 dani.¹ Väinud saatsid talle trati, et ta peab tooma nile
90 dani nime. Ki Tsün-ñu viis aualt ära ädin, mis tal oli.
Põrast seda ii jäänud roju maani ainsatni krossi. Siis lõputasid
nõin tema kaastrist püksuna liigit du emestapninga, rõtkes
miirni.²

Talupõjad asuvad poliitiline ja väinuse orguse seisundis.
sellust niijutas Mao Tse-dung: „Neli väinuse liiki - poliitiline,
suguseudline, religioosne ja muhe väinuse - pugeldavad feo-
daalset-patriarhaalset ideoloogiat ja nõnda ning on kõige
kirumamais väidimuseks, mis on hiina rahva, viti talu-
põegade ümber mässitud.“³

Vanas Hiinas oli millalt suur osa töötavast rahvast kee-
lurid, soolatootjad, väinudisiteolised, tänavaraupmelud,
kus ema majanduslikult seisundilt olid saamas olukorras
mii rihvintalupõjad. Nad auclid suure osa ema sisse-
tulustest kinnvat liini kimpluataatoritele.

Töelistest ja talupõjadest klassidit paremini louna
väinudantus, miid majandusliku languse, ettevõtte
sõjedaiste töökatustuste ja teistel põhusel ii olnud ra-
hunde eluand viindel.

Väinud ja õigustus - niingune eli töötavate masside
osa Vana-Hiinas.

¹ 1 dan = 50 kg

² Linn 50-9a, lk. 182.

³ Mao Tse-tsun, „Kriitiline vaade 6 probleemile Hiinas.
„Mõjapanuse uurusekõnne“, m. 1, Москва 1952, lk. 69.

Kuomintangliku režiimi mõnustamine ja kolmas revolutsiooniline kodusõda, mis kestis praegu kaast aastat, rüürid selleni, et tootmise tax Kiina Rahvavabariigi moodustamisel oli äärmiselt madal. järgnev tabel näitab tootmise tax tähtsimate eluliste rahundite osas Kiinas 1949. aastal, enne vabastamist, võrreldes 1936. aastaga, mil see tax oli 100%.

Tööstus		Põllumajandus	
Puuvillaane riie	73,0	Traviljamaulkuurid	75,0
Jahu	78,0	Bataat ja kartul	155,0
Suhkur	48,0	sojapoad	45,0
Tiinud	85,0	Puuvilla riid	52,0
		Suhkrupilliroog	47,0

Kiina Rahvavabariigi moodustamine teigi igaveses lõpu töötajate kannatustele. Elamiskorraldus muutus lauguseks ja pandi piir vabariigi olemasoleva võimuse päevadel. 1950. aastaks oli peaaegu kõikide töötajate materiaalne korraldus laugus ja algas kuu päev-järguline töö.

Rahvademokraatliku diktatuuri kehtestamisega, välismaise ja neupradepri kodanuse vabandandi nationaliseerimisega, agraarreformi läbiviimisega kehtestati Kiinas täiesti uus poliitiline ja sotsiaalne korraldus, mis muutis töötajate rahva huve.

Seaduslike antidega kiindumus per majanduselises ühislootuses, töö seadusandlusega, seadusega per seadust, rahvaharidusest ja teiste õiguslike antidega, mis anti väga rasti pärast Kiina Rahvavabariigi moodustamist,

nimitati hiina töötajak võidud.

Hiina Rahvavabariigi moodustamine tõstis pinnuks sündinud sajad miljonid alandatud ja põlatud nälgivad inimesed, parandus nile ühe ja vabaduse, teigi töö avarjans ja tei võrdõigustamuse naiske.

Hiina töötajad said ise maa peremuskus. Sajad tuhanded töötajad valiti administratiiv- ja majandusjuhtides. Pärast tei tööpäeva pinnust, tustati töönaitu ja sotsiaalhindluskus, liividuriti täielikult talupoegade võlguinuse + sõllurus mõis-
nimest. Mõisunike kulluv maa protati nehvoinute ja milbask rahel. Demokraatiline aluske lahendatuna rahvuskiinimuse.

Hiinas on üle 650 miljoni inimese. see on üks tähtis faktor, tinnu millele võib kiirendada sotsialismillitannist. Mida rohkem inimesi, seda suurem tarbimine. Kuid inimese on unapõuus materiaalse väärtuse looja. Kui on inimesi palju, siis tähendab, et võib välja lasta rohkem produkt, linnu suuremates mastapides akumulatrisseuifondi.

Tööstusrahundite linnu avaldab tähtsat osa tööstuse tempo arendamises, sime struktavat osa tööstuses skudab ruimene. Ühisandlone rone illesõnnest sõtkub, kas ruina-
nd saavad efektõvult kasutada tööstusrahundeid ja sõõgi kiiremal viisil arendada tööstuse jõude. Hiinas väigitanse: „kõin asub ruimusek rãks;“ ruimuse õtrus on tugõvane taeva õtrusek.“

Kõne pävast rahvavabariigi võitke ühtestati Hiina Rahvavabariigis 8-10-kunnine tööpäev. 1956. aastal

1. Мл. Фр.-рыне, Основные проблемы сотрудничества между странами социализма. „Проблемы мира и сотрудничества“, 1958, №. 1, лк. 19.

kestati põhiliselt roogu maal ileninen 8-tunnisele tööpele.
li. Eni töötajate gruppi moodustavad alaaline, raudad näi-
nd, sanuti töölised, kes töötavad korvitud kaljustamisel tööl.
Meile on hehtetaked 6-7-tunnine tööpäev.

Hiina Rahvavabariigis on muupäevane tööpäeval. Peale iga-
nädalase puhkapäeva on siinse puhkapäeva-pidupäeva aastas, mis
on ühised roogu maal. On ka nel nihaline pidupäev. Puhka-
ja pidupäevad tantsu täieliselt tavalise tariifi järgi.

Jäin-järgult riigis ilu iga-aastand tantsud, puhkused!

Enimust rooda Hiina ajaloos hoeditakse niid töönaitse
ust. Tööpäeva pikkus on sadungaga piiratud. Töönaitse osas
kestatakse uuev ettevõtte läbivaatus enne kui ta näine
lastakse. Kõnides suuremates ettevõttes on loodud töönaitse
komited, nimetatatakse töö inspektorid, kes jälgib ohutus-
tehnika ussijõude täitumist ja hõigumist. Suuremal osal
navauduske on muhaaniline ventratsioon. Suurtes rakti-
des on dušimunnid, meditsiinipunktid jne.

Maitööstuses ja kistes tolmurikas ettevõttes on võetud
tarvitusele abinõud tolmus vastu ja on puhastatud õhu
kahjulist gaasidest. Keemiatööstuses valmistatakse töölised
kaitseriiekinga, gaasimaskidega, suumijalatrilega, kaitse-
pillidega ning niie autakse töö vahetajal pühma.

Kui töötatakse rabas õhus külmval ajal (1° - 10° ja madalam)
lubatakse tööliste tööd katkestada selleks, et need soofu-
dada spetsiaalsetel ulmäärgel ehitatud kassutes. Kuumades,
mis kuumakuum ulakub $+32^{\circ}$ ja rohkem, tuleb töönaitse-

1 Kuu qpyr, ln. 224.

naduse järgi administratsioonil võtta tarvitusele abinõud
tempuatuuri alandamiseks.

Töölinn, mis töötavad kivistakipustavatel töödel, kuuluvad
prisodilise meditsiinilise järelevalve alla.

Briti suurt tähtsust töötajate elutingimuste parandami-
sele annab nadus tööhindlusest, mis jõustus 1. III 1951. aastal.
Töönadusandluse peamiseks printsiibiks Hiina Rahvavabariigi
on õigus tööle, sotsialistlik töödistsipliin, talle töövali-
tudi ja kvantiteedi järgi, õigus puhkusele ja lõõgastusele, materiaali
hindlusest rahaduse, haiguste ja tööväime kaotamise
puhul.

Hiina Rahvavabariigi töönadusandluse eesmärgiks on
üldiste normide olemasolu, mis on ühine kõigile ette-
võtetele, ametitele ja organisatsioonidele ning sotsiaal-
sed normid, mis reguleerivad töö suhteid sotsialistlikus
suhetes, samuti normid, mis on kehtestatud vanaapita-
listlikes ettevõtetes ja organisatsioonides.

Töönadusandlus pole aga purnti, mis andluseks
sotsialistlik printsiip: „Kes ei tööta, see ei söö.“ Hiina
Rahvavabariigi konstitutsiooni 16. punktis öeldakse, et
töö on kõigi tööväimeliste kodanike auasi ja riiu andlus-
tas kõinude kodanike osavõetu teist.

Tõnist tähtsust annab poliitika, mida töötajate esindajad
viivad läbi rahvusliku kodanuse suhtes, millest suurem
osa on sotsialistid ja valdavad praantilisi töökojumeisi.
Rahvusliku kodanuse kasutab veel nõuroluval ajal protante

¹ Конечность, см. 35.

oma kapitalist (5%) riigikapitalistlikus ettevõttes. Täiesti vunde kapitali osa nägamaasmuist 1962. aastaks piib riisise rahvusliku nodanduse peamisese sissetulekuallikana töötama. Juba praegu suur osa rahvuslikust nodandusest töötab.

Konstitutsiooniga tagatud õigustele garanturitakse rahvanvajanduse planeerimise arendamisega, töötingimuste parandamisega. Tarbeseuue tootmine pidev kasv toimus tööliste arvu ja tööajakuuse kasvule tulemuna.

Tööliste ja teenistujate arvu suureneniist näitavad järgmised andmused:

Aastad	Tööliste ja teenistujate arv
1949	8 000 000
1952	15 804 000
1956	24 179 000
1957	24 510 000

Nagu nähtub, oli tööliste ja teenistujate arv 1957. aastaks kolm korda suurem kui 1949. aastal ja ületas 1,5 kordelt 1952. aasta tööliste ja teenistujate arvu.

1959. aastaks kasvab see arv 32-le miljonile.²

Tööliste ja teenistujate arv suurenes peamiselt töötute haaramisega tootmisse. Tänu sellele oli tööpuudus enim viis aastaku lõpuni liivideeritud praegu töig¹ kiitva suurevaks loomad.

Kiitva Rahvavabariigi riikliku tootmise korraldise astu-
nudole lepruugu sõlmimise tööliste ja teenistujate arv

¹ M. B. Tšub, lk. 13.

² Kuu gpyr, lk. 250.

ettevõtte juhataja vahel. Mõningad kollektiivse lepingute tähtsamad printsiibid on uhhetatud valitsuse poolt; nende hulka kuuluvad töölise õigus astuda ametiühingusse, kigelda poliitilise missiooniga rahva huvides, töölise õigus puhata, puhata, naistöölise õigus loetule rauduse puhul. Ettevõtte ei õigus vallandada töölisi ai- mullikult ne puhul, kui nda nõuab teotmine, nalfuuris tuleb sellist töölise ette katada 10 päeva enne vallandamist.¹

Tööle nõtmise või illeminekul mille tööle peab ettevõtte administratsiooni selgitama töötajale töö illesõnu, tutvus- tana töökorraldusega, ohutusjuhendiga, loetmise sanitaar- tehnilise seljiga jne.

Administratsiooni peab täpselt näitama töötame muna- n vastavalt töötaja nõmestusele, kvalifikatsioonile ja loetmiskogemusele. Tööle lubatakse lahuda ette- võtte või organisatsiooni puhil loal, sellas peab töölise nitama avalduse administratsiooni kars nõuda- lat, tunistaja üks mui enne lahunmist. Seadusega eu ulatud töölise või tunistaja alusku vallandami- ne. Vallandamine antakse töötajale sellekohane tead, mille eu märgitud vallandamise põhjus ja tragi- mused. Kui töötaja pole nõis administratsiooni otusega vallandamise pärast, võib ta pöörduda koobusega ametiühingu organisatsiooni poole. Riikli- nus per uigrapitalistlõus ettevõtteks muustakse töölise ja tunistaja vallandamine välje lahunmistase.

¹ A. Kyznyzob, lk. 112.

Kollektiivsed lepingud on vajalikud selleks, et eduka-
valt täita tööstusplaane, edasise tööviiside tööt-
mises, saavuti ettevõtte juhtkonnaga ja ametiühingu
vastutuse suurendamises, töötajate materiaalse ja
kultuurilise taseme tõstmises.

Konstitutsiooniga on Hiina Rahvavabariigis kehtes-
tatud õigus sotsiaalsele kindlustatusele raudaduse,
saavuti haiguse või tööviimise kaotamise korral.

Rahvavalitus hoolitseb sõja- ja revolutsioonivõimelis-
tust, sõjaväetehnikas hukkunute perekondade, pensio-
näriliste, koduliste vanaduse ja orjude ust. Esimese
ja kuu grupi sõjaväelised saavad pensiooni, tasuta
meditsiinilist abi. Kolmanda grupi sõjaväelised
saavad saavuti materiaalselt toetust.

Esimene sotsiaalkindlustuse radus võeti Hiina
Rahvavabariigis vastu 23. veebruaril 1951. aastal. See
kehtis ainult töölise ja teenistujate kohta, mis kehtivad
üle 100 inimnõuga ettevõttes. Seadus nägi ette töölise
materiaalse kindlustatuse töö juures saavud vigas-
tuste puhul, pensiooni väljakuulutamise tööviimise kaota-
mise puhul või raudaduse, toetuse väljakuulutamise aastak-
te ust, toetuse summed töölise perekonnale ja abi
raudadetele naistele.

Töölisele ja teenistujatele nähti ette õigus saavutada puh-
kerahadused, sanatooriume jne. Sotsiaalkindlustuse fond
ettevõtteis moodustati administratsiooni poolt töölise
töötasust 3% ulatuses. Liigi tulud sotsiaalkindlustusele

moodustasid 1951-1952. aastal 2600 miljardi jüani.¹

1958. aasta veebruaris võeti vastu uus pensionide seadus tööliskle ja teenistujatele, mida laiendati kõigile tööliskle ja teenistujate kategooriatele. Seadusega kindlustati kiireloomuliste pensionide töötajate vanadus-, invaliidsus-, personaal- ja pensionid kaadritöötajatele, kes võivad esanevad revolutsioonilist liikumist mitte vähem kui 20 aastat ja kaotavad töö- võime. Pensioni-iga algab meestel 60 aastast, naised on üldi- ne töötajate 20 aastat plus kaotamatu staaz 5 aastat, naistööliste 50 eucaastast ja naisteenistujate 55. aastast üldise töötajate 15 aastat plus kaotamatu staaziga 5 aastat. Rasvete ja krevistrahvastavatele tööle töötaja- le meestele kehtestati pensioni-iga 55 aastast, naistele 45 aastast. Vanaduspensionid suurus ulatub 50-70%-ni inimvõime aasta töötasust, invaliidsus puhul 40-60%, sõltuvalt kaotamatu staazist. Revolutsioonilist liikumist esavõitajate kehtestati pensioni suurus 40% inimvõime töötasust. Naistööliste kehtestati taandamine puh- kus kandumise ja inimvõime ajal 56 tööpäeva. Seisukor- rige (töötajate ja tööliskle) autane ühendused toetus. Töötaja või pensionäri suurus puhul, mille ole- di kindlustatud, saab tema pensionid määratud 50-100 jüani ja ühendused toetus 6-9 mil. rubl või pension.²

Suure tähelepanuga hooldatakse Rahva Hümas töota- jate teise eest. Hümas Rahvavabariigi noustikutseuriga

¹ Kõne gpyr, lk. 246.

² Sealsamas, lk. 246.

Peale nende on Hiinas hulgaliselt rahvameditsiini arek.

Suurt tähelepanu pööratakse elavimisele sanitaar-
te teaduste täiendamisele. Meditsiinilise teaduse
populariseerimiseks ei keele mitte ainult tervishoiu orga-
nid, vaid ka amütsiingud, lihtsiline Punase Risti
ühing, lihtsiline Naistööajakomitee, partei organisatsioonid.

Kaiguste arastamine on ab tähtsat rolli profülaktika.
Pärast Hiina Rahvavabariigi moodustumist algas plaani-
järgne võitlus nakkushaigustega. Selleks loodi kõigele
sanitaar-epidemioloogiline jaanar. Kohtades, kus
sanitaar-epidemioloogid peama ei oleud võimalik
luua, tähtsaks selle funktsiooni rajasid sanitaarjaana-
de nakkused.

Meditsiiniliste institutide juures loodi sanitaar-higiie-
ni teaduskonnad, kus valmistatakse ette sanitaar-arek,
organisatiivne nakkuse epidemioloogide jaoks, neostati viie
aasta plaan sanitaar-epidemioloogide töötajate ettevalmistu-
mises. Tänu nakkusevastastele arekidele, nakkuse ja kõigele
vastu võitlus haigustest are misse. Sanitaar-epi-
demioloogia jaanar täidavad riikliku sanitaar-ins-
pektori ülesanded nakkusevastase higiieni, tihituse,
tööstuse ja koduainete nakkusevastase, samuti nakkusevastase
are. Suurt osa võitluses nakkushaigustega teendas patriooti-
line liikumine puhtuse ust, mis algas 1952. aastal. See
perioodil ruti aretatud puhtustest välja puugi,
puhastati naalid, hävitati rott ja hiiri, puhastati

haigusid. Võideldi otustavalt ulja paha - närtsed, süü-
sed, rotid ja varblased - vastu, mis on samuti haiguste
edasiandjad.

Tänu otustavale abinõudele meditsiini alal on Hiina
Rahvabariigis haiguste ja suru protsent tunduvalt
vähenenud.

Sotsiaalmindlustuse fondist 70% makstakse kompensatsioo-
nidega aputise töövõime kaotamine puhul jne, ülejäänud
30% antakse lühiajalise Ametiühingu Föderatsiooni
ravi- ja profülaktilise ametuse finantsmäärat. Ameti-
ühingu organisatsioonid ettevõttes teevad sotsiaalmindlus-
tuse komiteed 3-15 ametiühingu liikmest. Komiteed vaata-
vad üle riigivaldusele teatud andmisel, kaitsevad
töötajate õigusi, jälgivad raviasutuste tööd, juhi-
vad ametiühingu gruppide tööd. Ametiühingu revisiooni
komiteed peavad üsna hea meelega toetama sotsiaal-
mindlustuse fondide revisiooni ja selle tulemustest hoolik-
li ja teavitada ette kaandama.¹

Töönõrvalduse edusammud näitavad, et suurelt töötam,
paraneb meditsiinilise teenindamine ja tõuseb hoolik ja
teenistuse elatustase. Võrreldes 1950. aastaga tõusis 1952.
aastal tööliste ja teenistuse keskmise töötam 62,2%.²

Kõik valitsuse liinid ja riigiteenistused saavad riigilt tulu,
mis on vahemik: naturaalsed - ja rahapala, arvestades
paritulu sisetulust.

Paritulu sisetulust (fön) on suuremoodi raskete hindade

¹ Kuu qpyr, ln. 246.

² Vonyan Ty-mun "Hapogreni kumai", 1955, nr. 23, ln. 9.

indas, mis andlustab inimeske, kes saavad töötama, võima-
lus osta alati riie ja sama hulga naapu, sõltumata hin-
dade kõikumisest ja andlustab ruimes, mille on pangas
summad, rahamursi langemise eest.

Parikutsud rihiud määratakse mõnede naupade hiinda-
de järgi: 6 metti (3600g) riisi või nisu, 1,5 metti paku, 4 futi
(1 m 22 cm) puuvollast riit, 16 metti (9,6 kg) riit, mille
hiina suuremas linnas: Tientsingis, Šanghais, Hannous,
Tientsinis, Pekingis, Sianis.

Suu era riigikemistkujaid ja riisikondlike organisatsioonide
de töötajaid said sõjajärgsel perioodil naturaalselt tani.

Su oli sõja põrand ja suucuti sõjakoormunism. Siis pol-
nud võimalin kõigile mansta rahas, sellepärast varustati
töötajaid toiduainete ja riitiga, puresuuceliinud si saa-
nud uudega. Hiljem hakati ka puresuuceliinud varustama.

Seda niiskemi tuli rahendada paljude inimeske puu-
rus. Kui kemistkujaga või riisikondlike organisatsioonide
töötaja on abidus ja tal on lapsed, siis saab ta lisana
munde paars toiducineid. Puresuuceliinud toetus minis-
teriumi, amikun, organisatsioonide puu. puures.

Tuniskujaga saab igal aastal kaalust talveriihture ja kerge-
muse kostiumi (tavaliselt nnisest puuvollast riidest
paku, naus säini, naus paari palatuid, pusu) Iga kuu
antakse veel väike summa raha paberostode ja teiste
võimsamate välgamineute paars. Et anda kemistkujatele
võimalus elada sulkuurult, varustatakse uude kaabi, nino ja

nõutudipilititega, saavad tasuta koolile ja näitustele. Nende näitus on apalhed ja apriigid. Kuid sellega pole veel kinnistujate materiaalne olusid kindlustatud. Nende püüdnud elavad siiski nitsundatud tingimustes. Kuid hüüand lüüvad muudki sellis olusnaga: nad kutsuvad rahvast, töötavad rahva hüüandis, alles kaaluvad selles, et nende tänaand shorid kindlustavad õnneliku elu tulevikus. Kui oleks piiratud rohe üle minna rahaline palgale, siis oleks pidanud kiigipana välja lastama mõrdudeid paberrahasid ja sellel juhul oleks koonud inflatsioonist.

On arusaadav, et ümbermõeldud konna esimes- tel aastatel ei saanud töötajate elu olla tõusta peetvalt, katkematult, siiski see tõusis ja see tõus seisas mitme- nikuks ulikes, mida töötajad nüüd kannavad. Töota- pad saavad suurt kassi, vastades riikliku pankrup- lusi ja tarbijate kooperatiivi, mis müüvad saupu madalale hindadega, samuti testudes odavalt sööta- les.

Üks mitallungreenebivardi „Tšinkian“ töölistest jutustab: „Oma praeguse tööpalgaga teinud ma pere- miini kui enne, samuti mu pereand. Sel aastal ostin ma enese jalgratta, kinnitangliku asja afel poleks ma seda saanud,“ ja liine tööline: „Kõrgeti rõõmid mulle mille mu vanemad jagult. Ma saatsin mille sõiduraha. Varem poleks olnud see rõõmalem. Ostsin ka jalgratta. Mõel ostet 300 töölist sel aastal jalgrattad.“

Töölise elamuavartalid, mis pärinesid papani võime
apast, olid suvalise asukoha ja suvalise, ümbritsetud
kõrgel maaal; kuna ilu ja meele oli tõnuatuseks selm
nõnda enastraati. Nõrme lasti sellise triadise elu-
pool. Müüid töölised, kes olavad tööliseavartalites ei
nõnda üldse nõrki ust või nõravad ainult väikes
summa. Peale selle papudes tööliseavartalites varustab kha
töölismajju tausta rüga, elutriga ja söega.

Üks noor spetsialist lüüdnud värvilise mitallide kha-
rest jutustab: „Direktseon keelitus väga meie kuu-
ust. Me saame liitri piima ja kuni kolm muna pä-
vas peale tootumise sööklas. Meil on sööklas, dušš, autase
spetsiaalsete riistad. Me oleme isik. Tunni 156 pa-
ritut-
st ihiant, meil on tausta tuba tööliseavartalites. Sööni-
me sööklas lähel meil 36 ihiant. Jäab üle 120 ihiant.
Meil pole rohkem midagi tarvis. Müüduki meil, mille
on suur pui, olavad halvemini, kuid siiski pare-
mini kui enne“

Kõinide elamukoosna nihtide eluolud on parandunud,
keda tõundab paugahoidude suurenenud. Raha,
mis on paudud panna, lähel tööstuse taastamiseks,
kaubanduse arendamiseks, elumise ehitamiseks,
linnae hoidmise ja kultuurilisteks muudatuse-
kustas. On meelemeelne, et hoimataste kulgas on pal-
ju töölisi. „Tšininšani“ mitallungrethase anti-
ühingu nõuete kaudu pakustas: „Töötame tõnu-
pe spetsiaalsete abinõude kehtamiseks

taqajärijel tuhans (tanuta arstiabi, respiratiiv, rööla, tanuta kortid) hakkand nui töölind kostama korau-keidu. Nad võivad saata raha emu perekondadile, kida pole siin. Sel aastal avastel nui tuhans 1800 töelist arve pangas. Muidugi on nende summad nui väinend, mid nui on siiski täiesti nui nähtus Hiinas.¹

1956. aastal viidi läbi töötasureform. Tööstus, transpordis, ühiskondis, kaubandus, riiklikes organisatsioonides, põllu- maandus kasutatann nuiid mitmesuguseid liiki- ja apapalga süsteemi. Põhiliselt mindi üle rahapalgale.

Viidi sisse tariifisüsteem, mis võimaldab töötasu maks- mist sõltuvalt töölise kvalifikatsioonist, töötingimustest ja töö ühiskondlikust tähtsusest. Materiaalses stimuleerimises valdab siin suurimad summad raskesti- ja ühisk- põolisele, mis omab olulist tähtsust rahvamajanduse arengus.

Töötasu minimeerid riiginõukogus etteotses regulari- tansi saanti riigi poolt ja ta organisatsioonid ei viine töötasu organisatsioonist riiklikes etteotses.

1958. aastal hakati rahvasõnnunides kasutama tööstuse töötasu süsteemi. Erinevus tööstuse ja rahva- sõnnunide töötasu vahel seisus selles, et rahva- sõnnunides kasuandatare ihel ja samal ajal rahalist ja materiaalist tann.

Sõnnunist töölise ja teenistkupa töötasu Hiina

¹ M. Manojan, lk. 258.

Rahvarabariigi majanduses näitab järgmine tabel:

Aastad	Töötasu (jüanides)
1952	446
1955	534
1956	610
1957	637

Töötasu üldine fond narvas 1952. aastal 6,7 miljardilt jüanilt 13,6 miljardi jüanini 1956. aastal, või 103%²

Töötajate nägavõimand korterite ehitamiseks ja asunnudade ehitamiseks on madalamad kui enne vabastamist. Sageli antakse töötajatele tasuta teurideid puhkuseks ja saate teurideid.

Lühikirjete puhkuseks jagavad tööliste ametiühingu organisatsioonid. Puhkused ehitatakse maalilistesse kohtadesse, mille on antud parimad hooned.

Puningi äärmiselt on uus suurem puhkuse shjüani pangis. Uus valdala arvab Tsingdaos on rida puhkuseid, mis kuuluvad ametiühingutele. Puhkuseid, kangist, huišani ja teiste suurendamine on loodud uimised puhkused. Füsikalis, sianis ja on antatud puhkused naistele.

Kõniti tööliste asutuste suurendamisega sama-rid na talupoegade asutused. Põllumajanduse tootmise tempo suurendamine ja põllumajandussaaduste hindade tõstmise viis talupoegade rahalist asutuste suurendamist. Kui põllumajanduse

1 U. B. Spub, lk. 13.

2 Sealsamas, lk. 14.

kogutoodang 1949-1956. aastatel suurenes 1,8 korda, mis talu-
peogade ostuvõime suurenes samal ajal 2,4 korda.¹

Tööstik ja teenistujate sissetulekud kasvavad suuremal
määral kui talupeogade sissetulekud. Sotsialistliku
industrialiseerimise tagajärjel on see protsess raskuspära-
ne. Elamiskõrge materaalne baas on kasvamas nii linnas
kui ka maal, kuid maallaanise ostuvõime jäi siiski maha
linnaelanike omast. Võrdluseks olgu toodud järgmised
andmed:

Tähtsamat toiduainet ja tööstuskaupade tarbimise lihe
võime kohta Hiina Rahvavabariigis 1956. aastal.²

Toiduained kilogrammides, mille määrites.

	linnas	maal
Tuavli	202,0	216,0
sealiha ja lihasaadused	7,0	3,85
Taimeli	6,4	1,9
Suhkur ja kondiitritoit	3,85	6,85
Sool	8,5	5,5
Puuvõllane riie	19,8	6,4

Üldiselt on maallaanise tarbimine madalam linnas-
elanike tarbimisest. Selle peamiseks põhjuseks on va-
rdselt madal elatus maa Hiina Rahvavaba-
riigi moodustamisel. Töökoostades tööstik ja talu-
peogade elatamine erinevusi rittes Mao Tse-tung:
„Paljud väidavad, et talupojad elavad vaeselt.
Ihist ülejääst on see õige. See on õige kui väidada

¹ M. B. 5. pub, lk. 14.

² Sotsialism, lk. 16.

allust, et muu maa oli üle saja aasta imperialistide ja nende agentide inspluatsioonide all. Sepärast muutus maa väga raudne ja raudelt iland mitte inimes talupojad, vaid ka töölised ja intelligents. Jäin -järgult tõsteti nõgu rahva elatustant saab vaid püsira töö tulemusena mitu aastakümne te pooleks. Teistest niigist sõna. raudelt on siin kaotamine. On kaõige rääkida, et sõjuaasta pooleks pärast tabastamist ei paranenud talupoegade elu, vaid ainult töölisk elu. Tegeluses paranes töölisk nii ka talupoegade elu juba tähelepanuväärses osas. Pärast tabastamist pöördus ka talupojad mõisaini inspluatsioonist ja põllumajandustootmis suurenes aastast aastalt... On kaõige võrelda talupoegade rga-aastast inimist sotsialist töölisk euvaga ja rääkida, et see on ühel madalam, teisel kõrgem. Tööliskel on töövõimeus kõrgem kui talupojadel, samal ajal talupoegade väijamineud elus on väiksemad kui liinutööliskel, sepärast ei saa väita, et tööliskel on ulastikul eluonnis kõige us."

Audnud inimesist tarkumist lõuna ja viilalauone hulgas on müttelüllalduud töötavete masside elutaseku täielikus kirjeldamises. 1949. aastal lõunalaauone hulgas oli tähelepanuväärne hulk kodanliku elementi, viilalauone hulgas mõisnikke ja kullakuid. nende rihtide tarkumone oli nende kõrgem kui töötavate ena. Hiina Rahvavabariigi moodustamise

1. Mao Tsz-tung, 2. kõnepeeg. sotsialistliku ajakirjanduse ühiskondlik-
permi kõnepeeg. napoga. noember 1957, lk. 24-25.

monumendit, vabastatud vabesõude, vabgi varem, teinud rahvusliku tulu ümberjaotamine, selle hulgas tarbimisfondi peetamine töötajate kasuks. Eriti intensiivselt toimus see protsess 1949-1952. aastal, kui töötajate osakaal tõusis mitte vähesel määral rahvamajanduse niirele taastamiseks, varem rahvusliku tulu ümberjaotamine.

Välismaisele ja dompradeeridele sõdalusele muudatavate ettevõtete ühisrahoallustamine tõhendas sellelt osalt nõudluselt lisaväärtuse ära võtmist ja kama andmist töötajate kasuks. Teatud määral toimus see protsess ka vana kapitalistlikes ja uigra kapitalistlikes ettevõtetes. See oli ühes töötajate niire tõstmise tingimuseks rahvamajanduse taastamise protsessis.

Rahvusliku tulu ümberjaotamine teostati ka riikliku dainusena hulgas. Agrarireformi tulemusena said talupidajad talurahvaühidest mitte varem loodud vahenditeid, varem ka selle eest tarbimiseks, mille nad varem pidid andma mõisnikele.

1953. aastal võeti võitlus vastu ette, mille järgi põllumajandumaks jäi kolme aasta jooksul muutmatus, võltumata põllumajanduse produktiivseks tõmmist. See soodustas põllumajanduse arengut ja suurendas talupoegade sissetuluid. Põllumajandumaks oli talupoegade ainus kohustus riigile. 1952. aastal põllumajandumaksu üldmäärus moodustas 15% traviija kogutoodangust aastas. Väikesel määral talupojad renti 50-80% aastas, peale selle

oli see mann riigile.¹

Riik ostab põllumajanduse produkti plaanipäraselt, kusjuures riimask hinnad reguleeritakse tööstussaaduste hindade järgi. Tänu hindade reguleerimisele põllumajandus- ja tööstussaaduste vahel ei karmunud talupidajate nõudmine mitmenugusti tööstuskompasade järel. Paljud talupidajad ostavad vanaruid, atri, sarvesuupne. Kasvat ka talupidajate nõudmine isiklike tarbeksõnne järel, nagu riistkõnne, palatrid jne. Riiklikud kauplused, kooperatiivid ja vanaupmised arendavad hiina riikas laialdasest kaubandusest. Nii näiteks 1951. aasta arvudel müüsid riiklikud kaubandusettevõtted Hebei provintsis 800 t suhkrut, 480000 t riist, 150000 t väetisi ja liisinaupu.²

1952. aastal agrarreformi näigus konfiskeeriti, oskati välja ja jagati talupidajatele 46,7 miljonit hektari maad, kus moodustas 43% rogu maa müürijonnast. Peaaegu 300 miljonit talupidajaid maad ja olid vabastatud unelimaansust mõisnikele, mis oli üle 30 tenni välja rogu aastal.³

Sotsialistlikud riiklikorraldused loomas ja riikas, riiklikust ja kaubanduse riiklikorraldamine riigiriiklikorralduses ettevõtteks, riiklikust ja kooperatiivse tööstuse kass ja nõrgemat tüüpi põllumajandus-kooperatiivide organiseerimine, mis hõlmas 1957. a. üle 90% kõigist talupidajate majapidamistest, riikide sotsialistlikule riiklikorraldusele loo järgi.⁴

¹ "Luzhan Jij-mu", "Kopoguonü Kumuü", 1955, nr. 23, lk. 10.

² A. Kuznetsov, lk. 113.

³ M. B. Fjeb, lk. 17.

⁴ Sealsamas, lk. 18.

aastale on plaanirikud suured ilusaanded.

Sel perioodil on palju pealinn - ehitada sotsialismi
printsiibi järgi: rohkem, suuremini, paremini ja enamus-
muvalt pe hoida kolme nurmi: tööstuse ja põllumajaa-
duse üheaegset arendamist; kütte alluvurga ja kohaliku
tööstuse üheaegset arendamist; mere, keskmise ja väikes-
ke tööstusettevõtte üheaegset ehitamist. Suga tuleb võtta
„kahel jalal“.¹

Hiina Rahvavabariigi elanikkonna tarbimises annab
tähtsat kohta juurvilja ja kindel toiduained, mille tootmise
muundamine äärmiselt pe tööstusvõimeid on tunnus-
tatud tähtsaks ilusaanded.

Tsükli viisaastaku plaaniga nähakse ette jaenauba-
käibe suuremine ligi 50%. Töölise ja teenistujate num-
mine töötanu peab suuremuna 25-30%. Rahvuslik tulu
peab kasvama 50% võrrudes 1957. aastaga.²

Rahvakoostumuse loomine 1958. aastal, rätio-
naalne tööjõu paigutamise, neisek naasatõmbamise
põllumajanduslikku tootmisse suurendas töölise
arvu, tõstis püsivana sissetulekuid. Kõik need asi-
mised viisid peba teise viisaastaku esimesel aastal
ilutavale tõule.

Tõnu hindade stabilisatsioonile, tööpuuduse
vastamisele, töötanu suuremusele, agaarreformi
lativimisele ja kistele abinõudele suuremised

¹ Чжоу Эн-лай, Социалистиче斯基 госплан на пятой сессии
Всесоюзного собрания Народных представителей
„Третья“, 1959, нр. 109.

² М. В. Спур, кн. 21.

linna ja maallaone siinulined, paranes runde
matriiaalue haale, millele haames ka kultuuri-
de clavnemine.

80% hiina elanikkonnast, mõningais rajoonides isegi 97%,
oli riigisõnmatu.¹ Olenasid loodud riigisõnmatu, mida imperialistid pidasid ilal mitmesuguse uni-
ühingute sildi all, milleks et oma mõju suurendada. Õrpu-
mannud neis riigisõnmatu olid kõrgid, õppemetoodid teatasid fioda-
lismi ja imperialismi ideoloogiat.

Litte üksnes kaardid, vaid ka riigisõnmatu, kunst, muusika
ja teised muine kultuuri alad olid rahvale nähtu saamatud.
Esimeses põlvkonnas, mis riigisõnmatu isaanud levida laadid
rahvahulkaadid, oli riigisõnmatu suur protsent, teine
põlvkonnas oli see, et riigisõnmatu see ordis järe-järgult kulva-
lusest kellest ja muusika puhtriigisõnmatu. Viimane oli
nähtu saadar ainult tiikide vähenemisele. Saanti olid riigisõn-
matu kumad üdennud elust ja olid rahvahulkaadile vastu-
võetamatud. Riigisõnmatu, mis pärinesid kodanuse, mõimise
või rälismaalaste hulga ja selle olid võimadused harid-
duse saamisest, ei huvitunud lihttrahva elu. Riigisõnmatu
hulgas oli ka demokraatlikult, humanistlikult meelditad
inimesi, kuid progressiivsed riigisõnmatu ei saanud mid
vabalt väljendada meemintanguis Hiinas valitunud
poliitilise taganõuamisest, terrori ja eksperimentaalse valit-
mise tõttu.

Tõrvete sajadite rälke propageris sama Hiina kaadri
niiinimataid nonfutrenistlikku printsiipi muusika, mis
mis sellest, et teatris näidati ainult mineviku. See print-
siip umaldas teatrit elust ja raasajaastuadest prob-

¹ З. Монченко, Каргола образование в кумайенной Карголой
Пренютомане. "Учона и учоужение в Карголой Кумае",
Москва 1957, лн. 26.

lumiolust. Kinodes linastati ameerina sinofirmade poolt loo-
dud filme.

Kuonimintaugline rõnnu perioodil arvamus ameerina imperia-
listidel sulgi muum rõimatus ena filme sisse vedada.
Hiina sinofirmad olid välismaalaste käs, us valmista-
sid filme ameerina filmide eskujul.

Vana Hiina kunstnikud kasutasid rana, püba ammu
ena aruqis seisujäänud kalligraafilist maneri ja
kuira, taime, lindude ja metsloomade joonistamist. Mõ-
ned kunstnikud püüdsid jäljendada lääne-Euroopa forma-
listliku kunsti. Si papau imperialistidel ega ka kuonia-
taugline reaktsoonidridel ei olud mingit huvi hiina
kunsti vastu. Nad suhtusid kunsti kui turuüärtuse
ning ei tahtnudki, et kunst peeldaks õigesti tegelikkust.

Koolimata kuonimintaugline reaktsoonidridel katkest
lämmatada mõia demokraatia ja humanisumi avaldu-
sed, suutis hiina kultuur säilitada demokraatia elemente.
Vana hiina kultuur on uus uus, sotsialistliku kultuuri
allkand. Mao Tse-dung siyutas: „Mie rahval on palju-
tuhande aastane ajalugu, tal on ena isärasused, ta
on loonud palju vädituslinnu ... Me olime ajaloo
marxistliku muina poeldajad, me ei või nõvale kuta
mii ajaloolist mineviku. Me plane üldistamisi rogu
mii mineviku konfutsiusist kuni Sun Yat-seni,
plane välja astuma kui mineviku varanduste valda-
jad”

МАО ЦЗЭ-ГАН, Мечте коммунистической партии Китая
в национальнoй войне. „Цюпаннь урсуйбегунь“, № 2,
Москва 1953, л. 364.

uus hiina kultuur töötas kriitiliselt ümber mineviku kultuuri-
pärandi, arendades ja jätkates selle parimaid traditsioone,
nagu humanismi, patriotismi ja demokraatismi. Ta kujutab
avalikult uut avardust hiina ajaloos. See kultuur tekitab
ihikonna revolutsioonilise ümberkorralduse tulemusena,
peegeldas ja peegeldab mid ümberkorraldusi. Sellepärast
paistab ta silma täiesti uut siset, sellise siset poolt,
millist vana hiina kultuur varu ei tundnud ega võinudki
tunda. Kultuurirevolutsioon on orgaaniliselt lahutamatu
retsialistliku revolutsiooni osa: tema areng kulgeb koos
retsialistliku revolutsiooniga majanduslikus, poliitilises
ja ideoloogilises ellus.

Kui Jaapani imperialistid tungisid Hiinasse, vastas
rahvas selle kallakungri vabadusvõitlusega, mis astis ühis
kultuuritegelask loomingu. Jaapani imperialistidest vabas-
tatud rahvaid algas kommunistliku partei juhtimisel
aktiivne kultuuritöö, loodi uus rahvlik kultuur. Mao
Tse-tung nimetas selle perioodi kultuuri ümberkorraldus-
likuks kultuuriks; see on antiimperialistlik, antifodaal-
ne kultuur, mida juhib proletariaat.¹

„Ümberkorralduslik kultuur on rahvlik kultuur. Täiesti
võlja imperialistliku inna vastu, rahvlik ühiskond, see,
hiina rahva sõltumatus ust. Tä kuulub rahvale ja annab
meie rahvlikku isatunust.“²

1941. aastal toimis Jaapanis kirjanduse ja kunstiteatrite
kõnepidamine, mis Mao Tse-tung andis peamised

¹ Mao Tse-tung, O noboi guovpamuu „Uspmannoe upouzbegeuu“,
m. 3, Moskva 1953, lk. 257

² Sealsamas, lk. 269.

kirjanine ja muusikine loomingule. Täpistitas kirjanduse ja muusikitegelask ette ülesande rüa kirjanduse ja muusika töölisk, talu-porgadi ja sõdurite teenistuses.

„Rahva elu ise sisaldab endas rikkalikke materjale kirjanduse ja muusika loominguks. See on materjal tema loomulikus seisundis, liimbertöötamata, samal ajal aga kõige rikkam, kõige peamine materjal. See on ciinus, lõpmatu ja ammendamatu allikas vganiguse kirjandusele, egaugusele muusikale.“

„Elu us sisab ülesanne tõsta rahva kultuurilist taset kirjanduse- ja muusikitegelga, kuid samal ajal peame kindlustama rahvale nende saadavuse.“²

Kultuurirevolutsiooni ülesannet hulgas sellistenaadl naagu Kiina, kus elamineena põhiline mass oli kirjaoskamatu, endas misist kohta elamineena üldharidusliku taseme tõstamine, saamiti naadri kavataamine laiaulatuslikule sotsialistlikule ühiskondlikule.

Kõigepaalt anti laial rindel kirjaoskamatus leividevisele. Populaarses sai loomug: „kirjaoskaja, õpeta oma sõpra või tuttavat!“³

Kirjaoskamatus leividevisele Kiinas oli raskesti, kuna 1) puudus vastav õpetajate naader, 2) kõne ja kirjanuse osas valibes ebakõnitus. Kiinas on leivitud mitmed kohalised murded, mis tunduvalt erinevad üksteisest, samal ajal kirjanusele on rias. Et võimaldada kirjaoskuse saavutamist, oli iikne

¹ Mao U32-94K, Psemyneuer „U30pannee upouyegneue“, nr. 4, Moenbar 1953, lra. 141.

² Sialamas, lra. 149.

³ L. Dubrovina, Rahvahariduse koraldamist rabas Kiinas. „Nõuanoquole õpetaja“, 1950, nr. 14.

olulisemaas ühisandens hiina riija lihtsustamine püüthunghua (kõigile üldinelt arusaadav lihtne keel, mille aluseks on peeningi diaalant, mida kõneleb 75% elanikkonnast) alusel.¹

3) Hiiogluüfode arv oli liiga suur. Hiiogluüfe oli umbes 10000. Kui aga kuuti 3000 riijamärki, siis võis vabalt lugeda ajakirja ja rahvapärased raamatuid.²

Pärast Hiina Rahvabariigi väljakuulutamist 1949. aasta oktoobris, moodustati uaroidelt kokkuantutud kõigi Hiina riijakehede esindajate, samuti välismaal elavate hiinlaste esindajate nõupidamisel ülihiinaline assotsiatsioon hiina riijaväsi reformimiseks. Assotsiatsiooni üliksunne hulka kuulus hiina hiiogluüfide lihtsustamine sellas, et anda uue Hiina laadile rahvakuludale võimalus viimini suandada riijaseks.

Kooliva töötulumunua lihti 1956. aasta jaanuaris ktiapaner uatustine ümberkoralduste kohta hiina riija alal: jäeti alles 568 lihtsustatud hiiogluüfi ja nende transkriberimiseks töötati välja tähestik ladina alfabeedi alusel.³ See hõlhubas suurevalt riijapromu- te levitamist.

Hiina Rahvabariigi haridussüsteemi ümberkoraldamist alustati 1949. aastast. Oktoobe pärast Rahvabariigi väljakuulutamist loodi Haridus- ja kultuuriministerruumid, mis varu puudused. Haridusministeriiumi kompetitsi suuluvad ulspetsialiste ametused, algkoolid, kuu- koolid ja kõrgemad koolid, samuti kõrgemate koolide

1 Kuum, H. „Pedagoogika ajaleo kirjimusi“, Tartu 1958, l. 51.

2 L. Dubrovina „Võutogudi õpetaja“, 1950, nr. 14.

3 Kuum, H. „Pedagoogika ajaleo kirjimusi“, Tartu 1958, l. 51.

komitee. See komitee puhub õppe- ja loadusliku töö metoodi-
list külge kõigi kõrgemates koolides, sõltumata nende auku-
musest riiki või liise majanduse haigus, varustab need õpiku-
te ja õppevahunditega.

Preventsiidisse loodi haridusesanonnad haridusküsimus-
te lahendamises

Planimid ütlevad, mis sisavad Hiina Rahvavabariigi
us kultuuri- ja hariduse alal, on antud poliitiline Konsultatiiv-
nõuogu programmis, mis kannab pealkirja „Kultuuri ja
hariduspoliitika“. Selle nimega esimeses punktis
sildane: kultuur ja haridus Hiina Rahvavabariigis peab
kandma uut, demokraatlikku ilmut, s.o peab olema rahvus-
lin vormilt, risult teaduslin ja ena inlesonult rahvalin.
Rahvavalituse planimid ütlevad kultuuri ja hariduse
alal seisuvad rahva kultuuritaime tõstmises, kaadrite
ettevalmistamises riiklimes üleshitustöös, prodakse,
koupradseose ja faistliku ideologia liivideemines
ja ideologia arendamises, mis teuib rahva huve.¹

1. detsembril 1951. aastal avaldas Hiina Rahvavabariigi
Kumrahvavalituse Administratiivnõuogu otsuse haridus-
sistemi imberaardamise kohta. Uut haridussistemi
rõib inlesonustada poliitilist fõignvalt.

Kõigile tööliste ja talupoegade sündustati võimalus
hariduse saamiseks. Uus rahvahariduse siskeemis on
antud tähtis usht koolidel, mis on ette nähtud tööliste

¹ Одрязобанне, лн. 45.

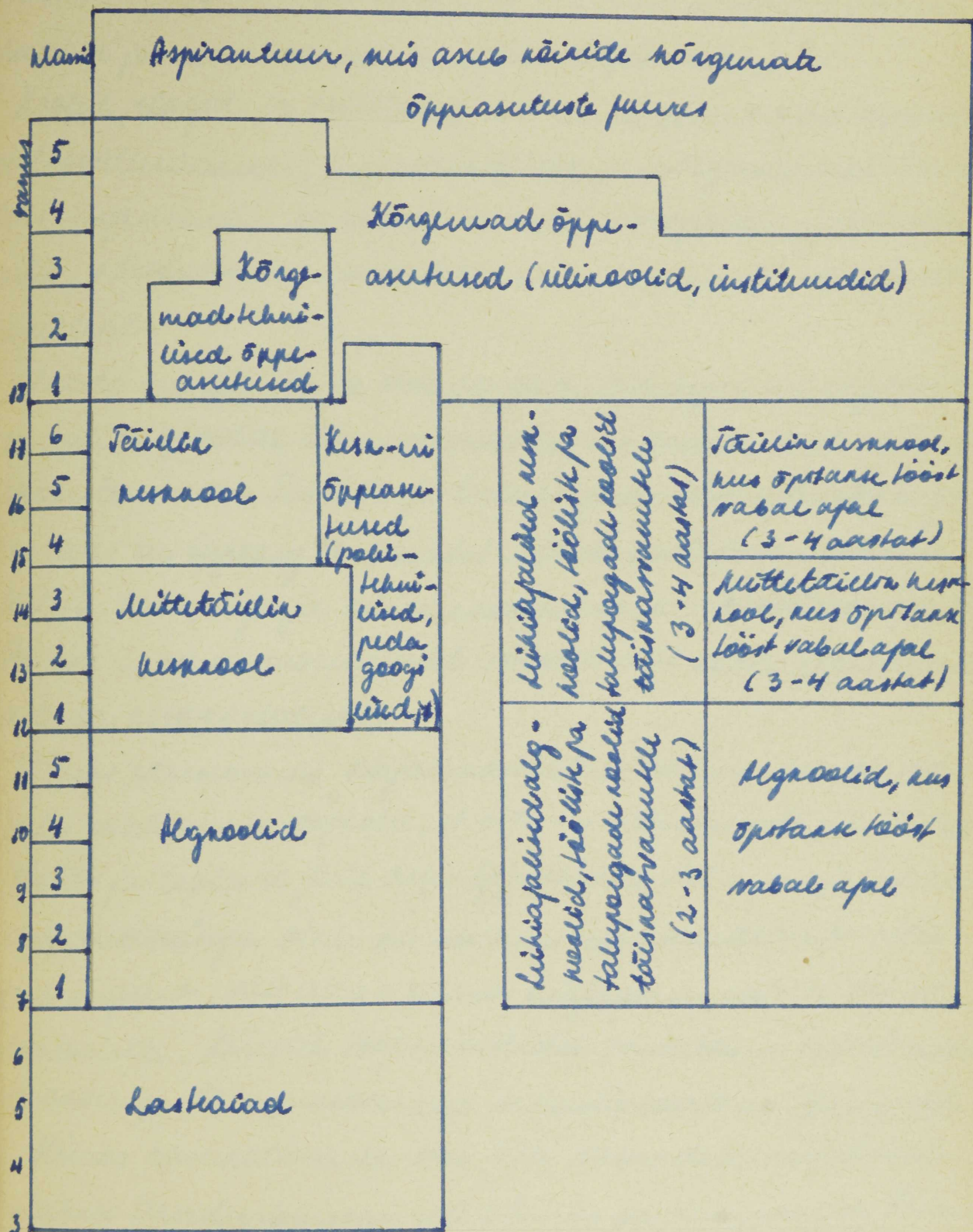
ja talupoegade jaoks; õppetoies on uhtestatud
pidvus; on loodud soodsad tingimused uue
intelligentsi ettevalmistamiseks töölise ja talupoega-
de hulgas. kõrgemas õppiasutuses on ilinoolid,
anademiad ja institutid; nõinide õppiasutuste
tiipide osa ja ilisanded on kindlaks määra-
tud.

Uus rahvahariduse süsteem on tähtis koht
mitmesugusel poliit-hariduslikele koolidele, komsomolile
ja seminaridele.

Kuiigi uus haridussüsteem annab ilenimise-
loenu, olid selle suurel ulinel võrreldes kapita-
listlike maade haridussüsteemiga. Hiina Rahva-
rahariigi olemasolev erinustest päradest alates
on valituse poliitina muunatud sellele, et kaku-
dada haridus töötava rahva tunistuse, seda
mida ei erine ilhelgi kapitalistlikele maal.

Haridussüsteemi kohta, mis uhtestati
1951. aastal, annab ililise ilivaate järg-
mine tabel:¹

¹Большая Советская Энциклопедия, Вмороде издание,
т. 21, ст. 262.

Kõrge hariduse saamine on tähtsaks eesmärgiks riigis. Kõrge hariduse saamine on võimalik ainult vabatahtlikult. Eriti on vaja suurendada hariduse saamise võimalusi. Eriti on vaja suurendada hariduse saamise võimalusi.

oskamatuse tihase, sabriku ja naavaudustöölise, linna-
klaanide ja maal elavate kaadritöötajate hulgas.

Koolid, ringid ja koolid, mis on loodud kirjasaamatu-
se laiendamiseks, jagunevad alg- ja kõrgendatud kooli-
teks. Algkoolide õpetamine ainult hirmoõhke ja aru-
miste; kõrgendatud koolides enamasti, kirjanduse ja arit-
meetikat.

Loodi ka töölise ja talupojate liikujalised algkoolid,
samuti algkoolid teinavaanude, mis õpetavad tootmistööd
katkestamata. Töölise ja talupojate liikujalistes alg-
koolides on õppeaeg 2-3 aastat. Mõned koolidest võtavad
töölise, talupoja ja mõni kodumaine, mis soovivad õppida.
Pärast eksamite sooritamist võivad selle kooli lõpetanud
astuda keskkoolidesse.

Liikide paremus kirjasaamatus laiendamisele sabri-
kute ja khaaski enamaolu, et seal on suuremalt püritatud
tööpäev ja teeliseks päev aega õppimiseks. Põllumajanduse
kooperatsiooni viidi ka siinades sisse kindlalt püritu-
tud tööpäev, mis aitab kaasa kirjasaamatus laiendi-
dumisele. Kiirelt tööperioodidel piiratakse õpetajali-
di arvu ja talveperioodidel intensiivistatakse õpinguid.

Kiinas kantatakse ka veel tihti rahvade kirjasaamatus
laiendamiseks. Mõni näitus on suurem osa Kiina
mõeldu puhta talupojad, millepärast on vaja laiendama
da kirjasaamatus näigepaalt nende hulgas. Tööga üh-
koostamise tõttu ei saa nad näia vahetööliides. Nende
paars loodi spetsiaalset nurgu, misjuures vahetati

haridus oli kättesaamatu tööliste ja talupoegadele.

Sellisel põhjusel Hiina Rahvavabariigi Administratiivnõukogu võttis 10. augustil 1955. aastal vastu otsuse uue rahvaharidusministri nimelepanise kohta.

Selle otsuse järgi lapud, osastuvad algkooli, praavad eluaastate aastat vanad või üle selle, nooremaste ja võrka. Pärast algkooli lõpetamist võivad õpilased siinastumis-eksami sooritamine astuda keskkooli. Muudde, kes ei saa kogu pärast algkooli lõpetamist astuda keskkooli, luuakse algkoolide fonde spetsiaalsed ettevalmistuskursused. Sellisel viisil õppijad võivad astuda keskkooli vastavale klassi pärast osastumiseksamine sooritamist.

Suurel määral on teadmine haridusmiskomis ja domineeriva materaalse taseme tõusu tagajärjel on Hiinas tunduvalt kasvunud algkoolide ja õpilaste arv. Kui Šao-tsi oma ettepanekus Hiina Kommunistliku Partei VIII kongressil tõi näituid kooliõpilaste arvu suuremise kohta. Tõuna andmete järgi on tõusnud algkooli õpilaste arv 1956. aastal 1949. aastaga võrreldes 24 390 000-elt 57 700 000-ile. 1955/1956. õppeaastal töötas üldse 503 843 algkooli, nendest 0,5% kuulus naistele, 7% kiskle narkoosiaatsioonidele.²

Selles, et saavutada seikides koolides õpetamine ist-
mest, anetas riis suuremaks linnades näidiskoolide.

¹ Шо Мао-цзи, Труды и речи Мао Цзуня VIII Всесоюзном съезде ЦК ВКП(К) Коммунистической партии Китая, Москва 1956, стр. 48.

² М. Камин, Карьерное образование. Угроза и просвещение в карьерной борьбе, "Москва 1957, стр. 64.

Need on needid koolid 800-1000 õpilasega, muud alg-
koolid töötavad tavaliselt 200-300 õpilasega¹. Kümaste
sissustus ja heaolu on halvemad kui näidis-koolidel.

Pärast rahvavõimude nehtestamist jäeti õppeprogrammide-
st välja ained, mis propageerivad reaktiivseid fudal-
set ideoloogiat. Kommunistlikku sõulimist, demokraatimist,
teaduslikkust, teooria ja praktika ühtsust - need on need
hüva rahvahaarduse printsiibid. 1953. aastal töötati väl-
ja need õppeplaanid, mis need polnud lõplised; need
täiendati ja muudeti vastavalt vajadusele. Õppeplaanid
reidi niidid vastavusse rahvahaarduse ülesannetega
uus Hiinas.

Hiinas on päevakorras inimuse ülevõimust rahustu-
ksile algkoolidele. See pole veel täieliselt läbi vii-
dud, kuid koos rahvakoormunide loomisega 1958.
aastal on paljudes rahvakoormunides määndud üle-
üldine rahustustiline algkoolidele.

Algkoolides peivatane suurt tähelepanu pionieri- ja
klassivälisele tööle, mis on hiina koolides üks nähtu-
sus. Klassides on pionierühmad mis jagunevad salaa-
des. Hiinand moodustatakse vastavalt huvialadele
või vajadusele. Proundel on kõõpab üigole abras. Üü
näitand nad üles suurt aktiivust võitlus milpa
kalgjuri - värbesk, söäsmeele, rottide ja varblask - vastu.

Proundeproundusle on inlesoumlin, et sin piitane
ühendada puhus ja muulabutus rahuliku tege-

¹ M. Kammun „Ukhoru u ukobeezime b ukopoznom kumae,“ Moskva
1957, lk. 64.

nunuga nagu näitas 50- ja 60- aastaste valmistamine.

Suurt tähelepanu osutatakse hiina algkoolides klassikalisele liikumisele. Selles on loodud koolides mitmesugsed ringid: spordi, muusika, kirjanduse, muusika ja tantsu ringid.

Iga päev pärast lõunat viiakse läbi põlvkonnade võistlusi või liikumise ringides, organiseeritakse võistlusi ja näituseid ringide töö kontrollimiseks. Klassikalises töös etendavad tähtsat osa proovide mees. Peningis on eriti suur proovide roll, neid annab 42000 proovi koolidest ja 170000 proovi algkoolidest.¹

Väga tähtsa rolli mängib Hiina Rahvavabariigis omaloomuline kool. Riiklik Administratiivnõukogu radikaalselt ette ülesande anda õpilastele igapäevase üldhariduse ja kadumise üldise kultuuri alalt.

Hiina koolid jagunevad mitmesugsetes tüüpides. Üldhariduse koolid jagunevad järgmiselt:²

1) Koolid.

Õppiaeg mis kestab 6 aastat, kuskuni see postitatakse I ja II astme kooli vahel. Diagonaalastme koolis on õppiaeg 3 aastat. I astme kooli võetakse lapsi mitte noormaid kui 6 aasta vanused, II astme omase aja võetakse mitte noormaid kui 15 aastast lapset. Pärast I astme kooli lõpetamist võivad õpilased pärast sisselüüsi saamist sooritamist jätkata õppimist II astme koolis või mõnes spetsiaalses kesk- või kõrghariduses. Need, kes on

1. III. Зенарова, В кундайной ервнуи кунди. „Многа и прокувунне в парогном кунди“, Москва 1957, lk. 130.

2. З. Монорзон, „Многа и прокувунне в парогном кунди“, Москва 1957, lk. 30-31.

Lõpetamised I astme koolis, võivad astuda kõrgema astme õppeasutusse.

2) Töelise per talupojade lühiajaline koolid.
Nes kestab õppetöö 3-4 aastat. Siia võtame kõini töö-
lini ja talupoja, kes omandavad algharidust. Sellise kooli lõpetamisel on õigus astuda kõrgema astme õppe-
asutusse.

3) Koolid, kus õpitakse tööstustööd valmistamata.
Koolid on rahvastumõeldud. Õppiaeg mõeldakse astme-
kestaks 3-4 aastat. I astme lõpetamised võivad astuda
lühema koolitööga I astme kooli, keemilise tööstus-
tööd valmistamata. Pärast II astme lõpetamist omandavad
lõpetamised õiguse astuda kõrgema astme õppeasutusse.

4) Spetsiaalsete koolide koolid.

Nes jagunevad peamiselt kolme järki. Tähtsamad neist
on tehnilised ja pedagoogilised õppeasutused.

a) Tehnilised koolid jagunevad alg- ja koolideks.
Tehnilises algkoolis on õppiaeg 2-4 aastat. Siia võtame
vastu õpilasi, kes on lõpetanud algkooli.

Tehnilises koolis on õppiaeg samuti 2-4 aastat
per siia võtame vastu I astme kooli lõpetamised.

Nes, kes lõpetavad vastava ala tehnilise alg- või kooli,
sunnitakse tööle vastavalt vialale. Pärast
määratud aja töötamist võivad nad astuda kas
I astme kooli või kõrgema astme õppeasutusse. Tehni-
like koolide juurde võib organiseerida lühiajalisi
tehnilisi kursusi või ettevalmistuskursusi tehni-

lisse õppimise eeskummas.

b) Pedagoogilised koolid

I astme pedagoogilistes koolides kestab õppiaeg 3-4 aastat. Siia võetakse algkooli lõpetanuid. I astme kuu algpedagoogilistes koolides valmistatakse ette algkooli lõpetajaid ja õpetajaid riigiprogrammide liividerimise koolides. II astme pedagoogilistes koolides on õppiaeg 3 aastat. Siia võetakse vastu I astme nemakooli lõpetanuid.

Luuletusilistes ja kunstispetsiaalsetes nemakooli koolides on vastuvõttingimused peaaegu samad, mis üldkooli koolides.

Suurt tähelepanu osutatakse professionaalsele koolitajale. Poliitilise Konsultatiivnõukogu III kongressi esimesel istungjärgul kriitetas Go Mo-žo alla, et Hiinas on suures vahe-ruus alg- ja keskharidusega tehnilise personali puudus. Ta ütles, et lähema 5-6 aasta jooksul vajatakse Hiina majandusharudes mitte vähem kui 500 000 alg- ja kesk- tehni- lise haridusega inimest.¹

1951. aastal oli Hiinas 507 kesk-õppeasutust, kus õppis kokku 110 000 õpilast.² 1952. aastast riidi kesk-õppe- asutustes suure tasuga õpetamine ja stipendium, mis suurendas palju õpilaste arvu koolides.

Tänu rahvamajandusele kasvab see kesk-õp- pilaste arv tõusnud mitmekordseks. Kui 1949. aastal oli kesk-õpilaste arv 1268000, siis 1956. aastal oli see tõusnud 5860000-ks.³

1 Э. Субботин, Члены народного образования в новом Китае, "Советская педагогика", 1953, № 1, с. 100.

2 Салсанас, с. 100.

3 Лю Мао-цзе, Педагогический, с. 48.

1957. aastal oli Hiinas üle 5000 kooli, 1335 koolikooli õppis 772000 õpilast.¹

Hiina koolide kõrgi laiendamist takistas õpetajate kaadri puudus. Selles, et olukorrad üle mada, on kahtluse väärtus mitmesuguste abinõude. Haridusministeerium nimas pedagoogilise tööle intelligenti, kes töötas kistes rahvamajanduse hoides ja kultuuri alal, valmistades teda tööle lühiajaliste kursustega. Sõprust ei olnud kunagi õpetajaid spetsiaalset pedagoogilist hoidust. 150000 kooli õpetajast on keskharidusega 56000 ja lõpetamata kõrgema haridusega 28000, ülejäänud on kõrgema haridusega.²

Enamus õpetajatest on Hiinas noored, mille pole niilal-
dani kogunud pedagoogilisel alal. Vähesed moodustavad vanad kogunud õpetajad. Noored õpetajad on kõik materia-
listliku maailmavaatega, vanadest suurem osa kaldub idealismile ja pragmatismile.

Paarid ja rahvahariduse organid kostavad õpetajate ideoloogilist ümberaastamist. Peamine pool, mis te-
seemustab Hiina koolide noori õpetajaid, on piirdid üli-
tada vana kooli vaimu ja meetodid, niisellalt vallata
mit progressiivset pedagoogiat ja õpetamise meetodeid.
Hiina õpetajad ilmestustab tahe õppida ja unust täien-
dada.

Karvatuskõis etendavad tähtsat osa laste- ja noorte
organisatsioonid. Keskooli esar kogutakse peamised

1 М. Ряхун, Куманская Народная Республика, Москва и промышлен-
ные в Народной Кумане, Москва 1957, л. 21.

2 М. Боронов, Общественно-педагогическая работа школы. Москва
и промышленные в Народной Кумане, Москва 1957, л. 97.

Hiina Muudumoraatlii noorsooikihing. Su viiking haavad
peamiselt vanema ja ka noorema sukkoeli astme, kuid
viimases tegutseb esaliselt pioneriorganisatsioon.

Muudumoraatlii noorsooikihingu noorsoolaud toimub
nädal üks kord nädalas. Siin antatakse õppudunuse ja
distsipliiniinimusi, viiakse läbi alarivõtlusid viritusi.

Noorsooikihingu liikmed organiseerivad riikisaudliinult
kavulinu tööd nagu näiteks võitlust uelja paku vastu
(näibsed, säidid pu); annavad välja sivalikiti, mis
lehan otse sivali; viimane on nohauddakud klllus
otstarbens. Mõningused sivalikid viigitatakse kriidiga
ja illustreeritakse joonistega. Suunt abi antavad noor-
sooikihingu liikmed õpetajatele võitluses kõrge õppudu-
nuse ja distsipliini ust.

1957. aasta lõpul ja 1958. aasta algul toimusid suured
ümberkorraldused hiina haridussüsteemis. Ümberkorral-
dused puudutavad eelkõige kesk- ja kõrgkoolide kooli-
kants abrueti, mis tõstid õppitust koolides, olid: 1) üld-
haridussüsteemis keskkoolides lihendati õppetöö teotva tööga;
2) loodi põllumajandusliinud keskkoolid.

Õppetöö lihendamisest teotva tööga lihtati vabrikud
ja khand kesk- ja kõrgkooli koolide juurde, samuti
ka vastupidi - kesk- ja kõrgkoolide kooli loodi vabrikus
ja khand juurde. "Tihase ja vabrikud õppitustest
juures kannavad tänapäeval kui bambus pööst
võitlust."

¹ Su Uzun, Yumen'vskaja razma; 1958, nr. 152.

1958. aasta lõpus oli 397 kõrgema õppeamtuuse juurde rafa-
lud 7240 töökusettevõtet, 1860 kes- ja kõrghariduse juurde
21504 ettevõtet ja 18865 üldharidusliku keskkooli juurde
122864 ettevõtet.¹

Tehand, rakend- ja põllumajanduslikud farnid,
mis on loodud usk- ja tõrgemate koolide juurde, on no-
tud õppeamtuuse profiiliga.

Vana hariduse erandis muut oligi see, et vana kool oli
unabduund teotmistest ja praktikast. Koolid olid rõi-
galt notud eluga, õppimine toimis „sulitud usk taga”,
lahus teotmistest. Opilaud said ainult raamatuline
teadusi. On amsaadar, et selline alund ei vastanud
nõudele, mida eitab reolite sotsialistlik ülesehituskoõ. Tõõ
ja õpingute ühendamine nannatab õpilastes tööarmastust.
See aitab purustada vanad traditsioonid, mis rätjend-
sid põlgavas mehtumises füüsilise tööse. Meid viidud
ellu teooria ja praktika lihtsuse printsiipi. See muutis
koolide atmosfääri ja õuetus peritiivses kogu ühisasuna
moraalile ja tavadele.

Põllumajanduslikud keskkoolid on professionaal-
sed koolid, mis on loodud rahva matuudalsete rahvu-
ditiga. Meis koolides kasutatakse osa aega teoretiliste
teaduste õmandamises, osa töös. Meisugused koolid
annavad võimaluse õppimises, saavad aega valmist-
tavad ette tehnilist personali põllumajandusele. Kes-
ja kõrgemad põllumajanduslikud õppeamtuused

¹ N. Klepinov, Haridus Hiina Rahvavabariigis 10 aasta kestel, Nõu-
kogude reol 1959, nr. 12, lk. 949.

põllumajandustihne farnu. Nüüd ehitatakse farnu ka
mõn- ja algkoolide juurde. Paljud koolid hävitad üles
suuri uudisraa massiivis.

Töö ualanda õppitust, vaid tõstab seda. Side koolimis-
tööga viib selleni, et õppimine muutatakse praktisega,
paraneb õppimise moodina, õpilast kadumist tak. Tänu Hheda-
le sidemete teostatavusega rohkem ka kadumist uurimis-
töö ja teinud kuma praktiline väärus.

Tänu teostatavusele õppitust u hõlmasid koolitööga rõnmal-
das kõrgemates koolides organiseerida niimoodatud pro-
grammiga gruppide, kus tänu hvali praktisale on rõnma-
lik uiriniini suandada ka koolis. Selle tulemusena
parvas üliõpilaste arv koolides niimise rõra, kuspe-
us üliõpilaste üldine arv oli 1958/59 õppeaastal 660000,
kui rahva volutsooni võitu u istunud Hhinas üli-
õpilaste arv 115000-t.¹ Sühna agentuuri teatel rõtkan
1960/61 õppeaastal istikoolides juurde 280000 üliõpilast,
kuspeus üliõpilaste üldarv suodustab suga 1 miljon
nimest.²

Põhjalikud muudused toimunud õpilaste sotsiaalses koos-
nises nii keskkoolides kui ka kõrgemates õppimiskesktes. Ülli-
õpilaste sotsiaalne koosseis u muutunud niiküürsti kui alg-
ja keskkoolides. Kuid 1956. aastal oli kõrgemates koolides talu-
poegade ja tööliste lapsed ainult 34%, kuid see protsent
suureneb aasta-aastalt.³

Kõrgemate koolide juurde on loodud aspirantuurid

¹ Kuu õppitust, lk. 402.

² Kuu õppitust, lk. 80.

³ M. B. Tõru, lk. 45

ja teaduslikud uurimisasetused; see laiendab teaduslike uurimuste Hiina Rahvavabariigi.

Hiina teadusl ei pinn ja rinas ajalugu. Hiina on paljude tähtsate avastuste ja leiutiste rodumaa. Kuigi muuinsanglikum valitsuse ajal loodi esimesed teaduslikud uurimisasetused, jäi Hiina teadus arengule siiski maha eskindlikust maadest.

Pärast Hiina Rahvavabariigi meodustamist loodi esimesed riiklikud teaduslikud asutused, loodi Hiina Teaduste Akadeemia. Suure tähelepanu on pöördunud teaduslike uurimisasetuste rajamiseks, mille arv näolevat ajal on üle 140.¹

Teaduslike uurimisasetuste võrgu laenuimine tingis teadusliku sfääri laenuimine. Praegu muudetakse Hiinas aatomenergia kasutamise võimalusi, elektronmasinaid, kosmosmaatikat, klembariaate, matemaatikat, keemiat, füüsikat, bioloogiat jne. Arvuteringud teaduslike uurimistööde on suurenenud nimmis riiklik võrgus muuinsanglikum perioodiga. Koostöös nõuogude teadlastega tehtakse Hiina teadlased 1957. aastal muuinsanglikum aatomireaktori maailmas (2000 kW) geoloogias, nafta, murgutõugu ja metallurgiatööstuses, saunuti arstiteaduses kasutatavate uurimismetodid radioaktiivse isotoopide abil. Suur grupp teadlasi uurivad maapõuvarade leidmist ja teadustingimusi. Avastati uusi maapõuvarade liike - nahti (nafta, rai jt). Muuinsanglikum võidelda küsi-

¹ Kuu qyr, lk. 463.

rahjivate raste. Iihisrounatiadust alab uuritam selliid
ninnuusi, nagu idealisumi pe materialisumi rahuline wõitlus
hiina filosoofias, teeliste ja noelaulun raheliste wastuolude
mleoon tãnapãwa hiinas, ulemineempesoodi piamine
majandusseadus, wastuolud baasi ja pealischitun wahel, pauba-
lootmine jõe wãrtumadus. Hiina paleontoloogide ja arheo-
loogide naawaniste tulnunnena Anjanis, Tsãnsãs, Siangis,
Lojangis, Tsõunseutsfangis, kus leiti sinantropun jãnnunid
jõe kists kohtades arastati 200000 uinuwat liidu (rauast
teeristid, savi ja pronnmõund, kuld ja neperiitcheid
mu). Need liid andsid uut mateljali rauade kultuuri-
de uuriminas.

Aslastaastalt laienevad ja tihenevad hiina teadlaste
sidumud wãlismaiste teadlastega. Ligi 300 hiina teadlast
kõlastas 1956-57 aastatel wãlismaide ja peadigu sama pal-
ju wãlismaia teadlaste nitbastas hiinat. Sel perioodil hiina
teadlased wõhrid osa 78-st rahwewahelisest konverentsist.²

Wõnnogude teadlaste abiga koostati 1956. aastal teaduse
pelehnika arundamise 12 aasta plaan, kus on mãrgistud
57 tãhtsat teaduslik-kehnilist ulesannut. Selle plaani
tãitmisel saawitab hiina usundlikku teadusega uua tan-
nu.³

Kultuuriuolutsiooni ulesanne on, peale hariduse
ja teaduse arundamise, rahuldada ka elamineuua
kannawaid wãnnunid rajadusi.

1954. aastal oli maal 9206 klubi, 1723 puhukuba,

¹ Karm gryn, ln. 464.

² Sealsamas, ln. 464.

³ Sealsamas, ln. 465.

8670 raadio sõlme, 15 952 raamatukogu raamatute fondiga 18 820 000 köidet.¹

Autark väija nmk - ja kohalinnajaluti - 1958. aastal ilmus 1884 ajakirja ja 819 ajakirja. Arues trükitööd "datsi bao", ajakirja nunte, amsaadavate kirjogluifidiga.² Need ajakirjed on teotapak nuste loominguilis antiivsure avaldus ja aitavad nil väijendada emu mõtteid ja kuu-
dud.

Trükitööna laialdane levimise, saamuti kirjanduse levimise, saab ke kirjandus kättesaadavaks laurakonna laialdaskle nihtidele.

Hiina ilu kirjanduse realistliku suuna rajaja on Lu Sin, kes lõpetas hiina kirjanduse vana ajastu. Tä avas uue, na-
lilise nunte ajastu. Lu Sin'i kodus kirjandus keve ajalooline löis hiina rahva must ja võitlust.

Lu Sin lõi hiina kirjanduse, mis eli aastasadade vältel "hiina müüri" rahvast valdotud, uue, mitundmate-
idude ja kirjude maailma. Lu Sin'i ilu kirjanduse suuna ja kirjanduskriitiline loomingu ke rotsiaaluse võrving, kuma kirjanduse eksploatatsioon "noorakehi" vastu ja siiras arvotit ajastatud "alammahva" saatusest, amsaadav kuumi-
lust kirjanduse tihedast sõdemest rahva eluga, kirjanduse proütirivaalselt uuest suhtumisest kirjanduse - ke ke ke
vaidab Lu Sin'i põhiliselt kuma eluajast.³

Lu Sin paljastas halastamatult aladust, pulumust ja

¹ В. С. Акимушкин, Того же Старооснованная картографическая карта и
книжничное строительство в Мемориальной Картографической Рес-
публичной, 10 стр. КГР, Москва 1959, стр. 127.

² Salsamas, lk. 127.

³ В. Т. Федорова, Эссе на "Hiina kirjanduse ajalut", Tallinn 1955, lk. 6.

sootiaalset ebaõiglust, millega tal tuli igal sammul kohan-
pustuda. Oma koses „Hullumees märamed“; uida peitakse
rijanuse esimeses loominguks edusammus, hiitis
ku Siu avaline rätjanute ruinotkavale omavolile, paipa-
tas peodade uera ruinotajaloni tarand ja konfutriaan-
liku morali reaktioonist alimust.¹

Juba ku Siu'i esimes koses olumvad poeud, mis on
kloosustarad mitte isamus tema edasine loomingu,
vaid ka teiste usündlike hiina rijanuse loomingu. Su on
uudige kriitiline suhtumine ebaõiglase iiriskondlikku
korda, kirineud traditsioonidene.²

ku Siu eli „Kiina Goni“, mid ta ei elanud rahvaroo-
lutsiooni võiduni lga näimud uut elu, mille ut ta võitles
oma rijanduskostiga.

Parti näpunditod, mis anti jandangi nõupidamisel 1942.
aastal, said võitlusprogrammias rijanuse, mis pöüst
nõupidamist tegid muu samu edasi ühineminas
rahvahulnadija revolutsioonilises võitluses. Selle mõful
leedi mitmeid uusi raadestonnetesid neigu Ding
king'i romaau. Päine Saugani jõi kohal; Hi Tsing-tü
ja Ding 3 näidend „Hallipäine uin“; Tsou di-ho ro-
maau „Ornaau“; Hi Tsing'i romaau. Lõhe kütvi lugu.
Mud elid muikas tähistas sootialistlonu realisui am-
gu hiina rijanduses.

Romaau. Päine Saugani jõi kohal on aõige rijanuse,
Almendu sootialistlonu realisui kos. Selles on tõi-

¹ W. S. Fedorunno „Kiina rijanuse jutud“; Tallon 1955, lu. 6.

² Sealsamas, lu. 7.

truuelt ja ilmuvalt loodud talupoegade kirjand, on näidatud klassirõõmlu potentsi uueaegse läbiviimisel. Kirjandus tekitab ja majanduslikud muudatused kiiresti, mis toovad kava klassirõõmlu olekorras, ei saanud kirjandus vastavalt rõõmle jääda.

Rohkesti on loodud teosed rahvahulnade võitlust papani agressiooni vastu ja rahva-vabastusvõitlust, talupoegade ja rahva-vabastusarmee sõdumise võitlust. Mõnda hulgast on parimad lu Tsingji romaan. Puhustamatu miin, 'Tsun Deng-ge puhustust. 'Elavate ruumide haud' ja 'Papad ja kütud Kuaihe vallastelt.'

Kirjandus moodustavad oluline osa teost, mis näitavad Kiina rahva-vabastusarmee apellatsiooni lahinguid sõjas papani võimallütajate vastu ja rahva-vabastusõde muumitangline jõuude vastu. Mõnda teost autord olid hindumise nevasoolide, kogu lahingud naasa. Selliste teost hulgas tuleb märkida lu Bai-pua puhustust 'Tõeluse us', 'Ku ke näidudid', 'Vad nappasid võitluse', 'Lu Tsun puhustust', 'Luu tasandidue'. Eritist tähelepanu väärts 'Dun Peng-tsingi romaan, 'Jungangi raitsmine'. See romaan on mitte väikes näige parem rahva-vabastusvõitlust kirjandusest teost, vaid see näige väljapaistvam kos ilde kiina kirjanduse viimaste aastate loominguks. Romaanis on suurepäraselt peenitatud rahvasõjelaadik kirjand - rõõmlu Peng De-huast kuni lihtsõdurini. Viimane talupojani.

¹ Peng Siu-fung, 'Mis aastat Kiina kirjandust', 'Sinp ja vasari' 1954, nr. 40.

Tänapäeva eu tähtis nähtus - töölisklassi ja roge rahva võitlus sotsialistliku industrialiseerimise eest - eu hiina kirjandusele uus teema. Sel teemal eu kirjutatud Du Fu'i näideud „Uus palge us“, Li Tsing - sungi näideud „Kliinikumund asetat aotun“, Sia fan'i näideud „katsumus“, eu Tsi romaani „jalutsiangi saabus kevad.“

„Uue kirjanduse edasise tõuse põhitingimuseks eu undi-
 nelt kirjanduse sidemete kergendamise eega. Arvult vöri-
 natult rahvahulvade ellu siveudes, see võttes sotsialist-
 liku ilushikustöö näinidest haudest, tunnetades nõini
 mie eue tegelikkuse silge, suudame omaudada
 sotsialistliku realismi metodi, saavutada kirjanduses elatus-
 likku tõuse. Võrre kirjanduse tähtsaks ilusandeks eu omu-
 dada nullumini, võsta kunstniksterlkonast, rikastada
 oma kirjandusnoogumusi.“¹

Hiina Kommunistliku Partei õpetab kultuuri tegelasi elama
 rihke eu rahvaga, mitte valdama rihvast. Nad peavad
 traduma rahva mõtteid ja piideid, nende teema eu eu sisaldas
 undas materjali kirjanduse ja kunsti loomiseks. Jälgides seda
 nõuannet, elavad hiina kirjandused ja kunstiaud nende
 raupa tööliste ja talupidajate keskel, töötavad ja puhkavad
 koos nendega, rihaskuvad nende noogumustest ja tekkudes neie,
 leavad oma kosed.²

Kirjanduse tihke rihde eega, rahva revolutsioonilise võit-
 lusega, kommunistliku partei faktone - eu eu hiina

¹ Tsing Sia-fong „Simp ja vasar“, 1954, nr. 40.

² Н. М. Фёдоровко, „Развитие социалистической культуры в
 Китае.“ „Вестник науки и культуры“, 1959,
 nr. 5, lk. 19.

socialistliku kirjanduse edasise edu pant.

Tihedas koos kirjandusega on kaht, mis uus Hiinas saab revolutsiooni tribiünas. Teater kajastab kõiki naasaja aakiaal-
oid probleeme. Oma näidendites peitustavad dramaturgid
talupoegade rõhunnist neumintanglone rexiimi ajal,
näitavad kommunistlone partii pehtvat ja organiserevat
osa.

1951. aastal oli Hiinas 161 teatrit, 400 näitlejate truppi, mille
mullus 40000 näitlejat. See arv kasvab järn-järgult, kuna
teatrimunst saab üha enam liikumans kunstis hiina rahva
hulgas. Eriti populaarsas sai rahva-vabastumaja ajal
„fange“ (muusikalised teatritendused), mida eritatis-
legruuringide poolt. „fange“ trupid täitsid tähtsaid
agitatsioonilis - kunstilisi ülesandeid, minastarid oma
kunsti naasajete muusikalis - dramaatiliste vormidega.
„fange“ sarnams muil võenogudemaaal tegutsunud truppe
„huine pluus“ (shu - elavafalht). Hiina teatrimunste annas
„elavafalht“ erilist tähtnust pävaandiste edasimandjawa
kirjastamatutele talupoegadele. Elavas ja rättsaadavas vor-
mis oli munche tendustel tähtis noht rahva võitluses niois-
nise ja ravaadi rgandite vastu.

Üks „fange“ näide²: „Taguda taldrinuid ja tumeine ning
laulda rajusti!“

Etendus algab muusikalise väijaastumisega, pärast peht,
peõidudes noori poole, hiinab:

1 A. Kuznetsov, lk. 121-122.

2 F. Ulenpock, lk. 194.

"Sütsinuhed, mille valitus on rahva valitus, kas see peanu selle
ile rõõmustama või mitte?"

Koor vastab: "Prame!"

Juht: "Sü puhul laulgem rõvasti!"

Koor: "Hea! Hea!"

Juht: "Sü puhul mängime kummitööd ja geugidelle meie
armastatumat laulu!"

Esineb üksik ja koor, pealevaatajad tõstavad koori lauluga.
Lauldame:

"Me olime väga rõõmsad, Me olime õnnelikud! Siindis
Kiina Rahvavabariin! Me olime õnne, niidid saime oma
maa peremeeskas. Kõin selle andis mille kommunistlike
partii, nõin selle andis isimees Mao! Elage meie Rahva-
vabariin! juu.

Arvestades ismajärjessures rahvapöranid muusikalisi
katrikeludusi "jänge", löid hiina heliloojad meo ooperid
ja muusikalisi draamavand, mis on tähelepanuväärne
oma idulise soos ja sõige muusikaväituse poolest. Need
hõste halgas, mis on pühendatud peamiselt suurte sama-
dele, paistab mõti solva muusikaline draama. Hallipäine
meie:

"Hallipäine meie" on loodud dramaturgide He-Tom -Hi
ja Dia Ni poolt, koos grupi heliloojatega, mille usokes oli
Mao ke. Dramaama jutustab talupoja perimees traagilist
saatuset, mis on huvitatuud mõisniku poolt. Talupoeg ja
Bai-bao pak andma oma tütre si er'i võla ust mõisni-
ku ayans. Kuid si er saab mõisniku omavoli ohvina uug

poosel ära viimase puures. Da Tsün, si ei'i piignus lootab
nähte maasta mõisnikule oma puudi ust. Ta läheb rahva-
rabastusarmee eidadem, et kha lõpp mõisniku emavolitse-
mille ja rõimule. Eridad on draama riimand stumid-
clanide rõõmus kohtumine rahva-rabastusarmee sõdu-
ritega, kohus mõisniku üle pu. Kaatapa näht pälle si ei'i
peu Da Tsüni, mis sees lootavad niid oma põllul.

Esimest korda hiina muusikalise teatri apaloss sai
näidendi nimus rahva võitlus mõisniku vastu. Esimest korda
hiina ooperi apaloss tulid lavale lihtsarahvas, talupojad,
sõdurid, töölisid, esimest korda rõlana ooperis mitte
traditsioonilind meloodiad, mida eritati kunstlike
maneeriga, vaid väljenduriknad, nigavalt kaasaj-
nd laulud ja aariad, mis on ilus hitatud rahvaarule
lauludele.

Suure menu osalinas sai ooper. Suur rehu; mis esimest
korda lavastati Pekingis 1. augustil 1951. aastal. Ooperi
autoriks on helilooja Li Mo-tiao, mis rõkkis me osa Hiina
Punaarmee nauglaskindust utrust daao Tsu-dungji publi-
mille Tsfanni provintsiist lõunast Leedu-Hiõwane. Oope-
ri nauglaskind on sõdurid ja komandoidid Punaarmees,
mis ilutavad oma tül paljusid rahmisi partaunistusi.

Uhisus peu vaudne vastupanu, nõige traditsionis ja distri-
pliin eitavad rõpustest oserõhpare saavutada võitlu.
Kõige mitavann on stum põi valdada, mida punaarmee-
lased peavad forsnerina. Otrustaval monuendil
nõlab osustis rahvalaulev kuma daao Tsu-dungjit

, kaatavas punetab.' Muud armastatud rahvapuhk Mao
Tse-dung, kes muustab sõdurid muusikaliseks kangelas-
kole!

Ooper näitab selgelt ühte muusikalist episoodi Hiina kommuni-
stlikus Partei võitluses ja väljendab sõdurite revolutsiooni-
list optimismi.

Hiina muusikalise teatri reform, mis andis teatri rahva-
le, leidis väljenduse ka balleti alal. 1949-1950. aastate
nõukogu lavastati ballett „Rahutuvi.“ Selle poliitilise
balleti muusika on pühendatud võitlusele rahvust ja
loodud hilisepal kollektiivi poolt Tsau Sui fuhtiaansel.
Praktikas on ka rahutuvi, mis on väga laadunud
stahelmuist ja neda jälgivad ameerika - inglise muusika-
listid. Üks lugu on haavatud. Teda abistavad teolised,
ravivad teda, õpetavad uuesti lendama. Teguuse kõiges
näidatakse stseen ameerika pannurist ja diplomaat-
dist (džässimuisina saaki), naasistruu praaturu
dokiteelisket, mis kuldunud ulvi vedamast. Hiinane
streen näitab, kuidas rahutuvi põtab Hiiski Puurugest.²

Hiina muusikalise teatri sõval annavad ka Hiinad muusi-
karaunid. On loodud arvukalt sümfooniaorkestreid, mis
tutrustavad hiina muusikale daani - euroopa parimat
muusikapõrandit, saunuti hiina hilisepal loominguist.

Hiina Rahvavabariigi muusikategelaste hulgas on ab
tähtsat kohta hilisepal ja viilimunistrik Ma Sõ-truu. Tä

¹ T. Umepton, lk. 206.

² Sealsamas, lk. 208.

on tõsine ja andevad muusik, kes on loonud suure hulga
kõrgeid erinevates žanrides ja vormides. Ma Ši-tsun sai
muusikalise hariduse Pariisis, kust ta õppis näite ala: vii-
lit ja kompositsiooni. Oles hia viiuldaja, loob ta ka ise
oma instrumendi jaoks. Tema kõige hulgas on viiuliseaduse,
näitsenaid palu viiulit, klaverikvintetti, sonaat klaverile,
palju randaalkoonid, nende hulgas noori, romaansid ja mani-
laule.

Muusikalise teatri ja sümfooniaorkestri jaoks on palju
loonud helilooja Ko Lu-tin, andevad muusik, pedagoog
ja ühiskonnatöötaja. Oma parimateks kerkis jääd tralati
rahvusliku pinnale, teda nutavad sotsiaalsete linber-
rorralduste kelmad. Tä on loonud mitmeid koonid, mis
on võitnud rahva peale, nende hulgas mitu näinut
agitatsioonilise ringi õppit, sanuti hulgaliselt mani-
laule ja instrumentaalpala.

Uue põlvkonna heliloojate hulgas paistavad andevad
ja produktiivse ringi selma sellised manilise poliitiliste lau-
lude meistrid, nagu Ma Ke, ins. Hallipäin ning "autouid,
ja Ke Ši-de.

Ma Ke on loonud mitmeid laule, mis on pühendatud
mitmeaastasele kuuadele, mis püüdnud elu, võitlust ja
uue Kiina ühiskustööd. Tema laulud on värske rahvus-
liku iseloomuga. Mis Ma Ke populaarsus laul on
„Mül, tõeliseks on pöud.“

Ke Ši-de poolt on loodud palju noori- ja manilise,
mis innustavad hiina töötajaid võitlusele rahvaavaen-

last raski. He šī-de „Kalganda armei naiss” sai armei
rõitluslaulus. Ta lõi muusika filmile „Vabastatud Hiina.”

Filmimuusika alal kutsus nad helilooja Ts’an Go-tün. Tema
pealt on loodud partituum filmile „Tšinasõda”. Helilooja val-
dab vabalt sümfooniaorkestri näini varjundeid, tema dra-
maatilised kullminatsioonid avaldavad tugevat mõju. Piiri-
des rõinalikult täielikult idari anda kindluse näie,
kanitab muusika auber hiina rahvalikke ja revolutsiooni-
lii laule.

Uue hiina muusika stiili näsimus huvitab paljusid
hiina muusikuid. Sellise näsimuse, milline peab olema
uus rahvalik stiil, on pühendatud palju aadressile, mis on
avaldatud hiina muusikajärgkondades. Hiina muusikatead-
lane Ke šī kirjutas selle kohta: „Täielikult rahvaliku muusika
peab ühigpalt peegeldama rahva elu, aitama tal lahenda-
da kaasaja tähtsaid küsimusi. Uus muusika peab väljendama
rahva tundeid ja mõtteid... selline muusika rühastab
masside elamusi, aitab neil rannada.

Kõik materjali rahvalauledest, see on eige suund. Kuid
ka rahvalaulele tuleb läheneda kriitiliselt. On tarvis erista-
da, mis on rahvaloomingus terve, progressiivne, mis peegeldab
rahva elu ja tundeid, ja mis on feodaalorvce päänus.”¹

Järeldus, mille tule ke šī on, et helilooja peab tundma
rahva elu, hingama ja mõtlema koos rahvaga.

Sellas, et teha elaviksemale muusikalist häidest
kättesaadavaks, on reas linnades avatud muusikakoos-

¹ T. Muepron, lk. 224-225.

lid, kus õpitakse klaveri-, viiuli-, trillo- ja puhkpillide mängu. Suuremad muusika-õppeasutused on Šanghái ja Tjentsini konservatooriumid ja Pekingi lühikesi muusikakadumond. Pärast rahvaavalitsiooni tõus muusikalise hariduse andmine üle riigile. Paljud andunud näitavad muusikalise hariduse suurt ulatust Hiinas. Muusika õppamine alg- ja keskkoolis on valitult nõudnud härrava põlvkonna üldist haridusileasumistega.

Muusikalise hariduse aluses alg- ja keskkoolides on laulmine. Lapsed saavad muusikalise kadumise algsel ja annavad oma kunstniklike rahva- ja mitte massilaulude alust.

Instrumentide mängimist õpitakse ora- ja riiklikes muusikakoolides, mis on mõeldud suuremates linnades. Kõikides tööstusriistades ja paljudes muusikakoolides kasvab muusikaline integreerimine, töötavad kihanded integreeritud, mis teostavad kultuurharidusliku tööd.

Tjentsinis on organiseeritud muusikakoolid, mis töölistel õpivad muusikat teotustööd rahustamata. Linnas on loodud meeste laulu- ja tantsuansambel. Linnas kultuurimajas töötavad raari- ja muusikakoolid. Need kollektiivid erinevad pide- ja puhkajavahel üli oma kultuurimajas muusika väljaspool.¹

Hiina rahvas mitte usues ü avalda ilavat huvi muusikakultuuri vastu, vaid võtab aktiivselt osa uude laulude loomisest, mis peegeldavad maa vafanduse ja kultuuri tõusu, laubab ü revolutsioonilist

¹ T. Успенский, lk. 230.

imbuksoradustest. Sellised rahva hulgast tulevad ja populaarsed laulud on näiteks „Me sirjutame alla Stockholmist-
nuttu!“, „Koiatame teid, härrand imperialistid!“, „Agressiivse
rõja vastu“ jne.

Ka uus hiina kunst sündis ja kasvab koos hiina rahva
vabastusvõitlusega.

Mitte ainult noored kunstnikud, kes kasvavad üles Hiina
Rahva-vabastusarmee ridades, võideldes kommunistliku par-
tii puhtimisele mõjuvõimulise kulturiõega ja liiste rahva-
vaenlastega, vaid ka vana põlvkonna kunstnikud, kes ei
võtnud sellist võitlust aktiivselt ette muutrid revolutsioo-
ni mõjul oma loomingu, tundis vastikust oma täist
rahva es. Siin võib näiteks koma mitte kunstnikku. Näi-
kas Oun Si-ren, kes oma varasemaks töös armastas
liigset värvirikust. Kuid 1950. aasta piltides avaldub
juba hoopis uus kunstnikupõlv. Näiteks koma pilt „Hi-
na Punaarmee võitvõim sellast sinamis“ on tagasihoid-
likus viisakus keemis, oma range lihtsusega esendab
vaataja tähelepanu rahva-vabastusarmee sõdurite-kauge-
lastele, kes ülitavad rippuva sõla.

U Tsu-seni „Võitvõimulise piiani portree“ on esimene
lihtsa inimliku portree hiina kunstis, milles on edasi
antud tüüpilise kaadri hiina tööline tüüp.

Kaadri hiina olimaal pe anvarull paberit on tavalis-
pammväärselt reulise rraga. Arvavad kesed sellest
Zaurist annavad tunnistust kunstnike rigravast huvist

¹ A. D. Trogal, „Kummaičese usoprazimenie noe uenycento“
Moskva 1952, lk. 86.

oma rahva elu vastu.

Vahetult tegelikkusest on võetud tema kunstnik Tšao Jui pildile „Punane lipp“. Kunstnik ise võttis osa lahingust, mis noor sõdur soovitas nauglaste, hoidis kõrgel lahingulõppu, alles see raskesti haavatud.

Kunstnik Gu J-tšuan, „Vabastatud vangide“ autor, oli meelend vangis ja tundis rõõmi vabastuse, mida olid üle elanud kase nauglased. Selle ningisõrguse profanio-naalne meisterlikkus ei oles aidanud kunstnikul idari anda vabanemise rõõmu, mida õhkus tema pildist, mis ta peletas sõda rõõm üle elanud.

Kuigi naasõrgus hiina õlimaalis on rõhku püüdnud vii tüüsti kunstiharudes, on huvi õlimaalile vastu siiski suur, kuna selle abil on võimalik täiendavalt ja suuremalt idari anda rääkest maailma, maalid sündumusi ja elavaid inimesi.

Kunstnik Pan Jun paistab silma maaliga „Suure kanali tanuüritused“. Tähelepanuväärne on see, et Pan Jun, isiks sellele suurepärasele elitunde, mis teostasid sümboolsed tuhanded talupojad, ei jäänud pealtvaatajaks, vaid hõlmas neid lähedalt ja näevad neid neost teiste töölistega, õppides tööprotsessi mõistmise, millel ta pühendas enda pildi. Kõigepealt oskas kunstnik suurelt kujutada suures liigutusi, Lõike, rahva massi liikumist liinumist. Pan Jun'i pilt on tähtis etapp hiina maalilise kunsti arengus, kuna Pan Jun näostas suurelt võimalusi, mis pühuvad kunsti kelmis.

Nan Sjui-jui pildid „Ilma sõbrad tulid“ on minuiste re-
loomustus antud nii rõgavalt ja rünnalt (viti talupoja ja
ta naine), et nad tahtmatult nutuvad rästajas esile kaas-
tunde ja siinpraatia. See Nan Sjui-jui töö kuulub mu-
hiina kunsti parimale kõrge hulka.¹

Meen kunstniku Dai Tsu pilt „Alkirjate kogumine
Stokholmi iliskutseli“ näitab rahva isemult võitlusel
rahu eest.

Teadud näiteid vägivara sellist, et iga kunst muutub
rõgavõimaks ja täiuslikumaks, nii ta pugudab ühe ja rah-
va huvi, kui iga kunstiline liidistus shitatann illes täpse-
le vaatlusele ja reloomustkondmaõppimisele.

Mii õlimaalid kui ka graafikas lahendatakse niid
tähtsaid poliitilisi teemasid, näiteks „Alkirjate kogumi-
ne Stokholmi iliskutseli“, piltide seeria, mis ütleb hiina
rahva vabastunõda, Hiina Kommunistliku Partei apa-
lugu. Paljudel piltidel peitub punde veel kunstnikustolu-
ust, kuid tähtis on see, et kunst on saanud rahva
omaks, väjendades rahva rõgavõimast ühe, võitlust ju.

Kõhnidest kunstilikest siinasiini liidis graafika
ama aoha ühe. Kunstnikud-graafikud vastavad rõigelt
antiivõimale Mao Tsu-dungsi iliskutseli. Kaasajaks
hiina graafikas on tegurid ja tõelist kunsti, kunst
mistlelikkust ja hõudat veldit ühega.

Hiina kunst võib ühe olla sellistele pingraaviiri meist-
ritele, nagu Jan Han ja Gu Juen. Nende pingra-

¹ A. D. Kurogab, „Kumaiense usoprazumennoe usnyesembo“,
Moscva 1952, lv. 94.

viirid on pühendatud travatki sotsiaalsele probleemile. Tuntud on Jan Han'i gravüürid „Mõisniku maha kooftumise“; „Kuangho jõe fossuimise“. Gu Juan on lihtsane, rõõb-alla reigi liiga meenutiline oma gravüürides, kuid ne-est onwab monumentaalsu iildiskuse annet, anab ielda pianist. Suurpärane on tema „Ebasõda“: sõdurid misarad õlgaduni reis, hoides laudu õlgadel, mida mööda lähevad ründavad sõdurid, küsivad küs. Sellist pilti ei saa fantaseerida, seda peab nägema oma silmadega.

Tähtsat kohta hiina nujutavas kunstis anab poliitiline karikatuur. Selle arundamine on Hiinas suured rõnvalused. Karikatuuristrid rõtavad aktiivult esa rahva rõitlusest me-ja välisvaenlastega.

Tiisk kunstide rõval aruus idunalt ka hiina kunsti neel hane-nimematograafia. Kinostuudiod, mis varuus olid birookraatliku kapitali kontrolli all, on natrianali-neritud. 1950. aastal oli Hiinas 3 kinostuudiot ja 46% kinonäitlejat.² Esimust rõnval apalees hannes hiina kinematograafia rõlja anduva filuu, mis jutustasid rahva elust, nende mõtetest ja piinest, ja mis olid mäina-tud rahvamuusidile.

Hiina Rahvavabariigi kinostuudiod on niid ueljas liinas: Pekingis, Kantonis, Šanghais ja Tsäutsüngis. Tehni-likel naadritel osas on enimel kohal niit Šanghais studio, initsiatiivi poolst aga Tsäutsüngi studio.

¹ A. D. Eroogab, „Kumariense usoprazumennoe menestvo“, Moscaba 1952, lk. 110.

Kud stuudioid lasivad igal aastal välja suure arvu dokumentaalfilme, mis kajastavad meie Hiina selliseid aktuaalseid probleeme nagu rahva võitlus rahu eest, rahvamassi tööentusiam, agraarireformi läbiviimine, riigiasunaku lihvitudumine j. Dokumentaalfilmeid hulgas on suurepäraseid filme, näiteks „delfinid inimest formeerivad jaugid“ ja „Hiina rahva suur võitlus“. Esimeses neist näidatakse rahva-vabastamise praetungiprotsessi, mida kestati Mao Tse-dungi ja Tšu De-fuhtinisel. Filmi episoodid annavad meile pildi armei ja rahva võitlusest, tõelist sõprusest hiina rahva ja tema armei vahel. Film „Hiina rahva suur võitlus“ jutustab rahva suurest andumusest kommunistlikule parteile ja tema juhtile Mao Tse-dungile.¹

Hiina Kommunistlik Partei andis kinokunstile õige muna ning tema rõdulise puhtumise all on loodud terve rida häid kunstilisi filme, nagu „Gild“, „Sädemed“, „Nähtamatu sinne“, „Hiina tüdruk“, „Trahööd“, „Hallipäine mees“ j. Kunstiline film „Hiina tüdruk“ (Jan 3-päevise sõjasaarimise, režiisori lin Tsi-fõn) on pühendatud partisaaniliikumisele mandžuurias hiina rahva võitluse ajal jaapani vallutajate vastu. Kesksele kohale on heore talumaise saatus, kes on vastanud nõi, kodi, sugulased ja lähleb partisaanirahva võitluse võidumise vabaduse eest.

Näeme kuidas lihtsa naise puures formis klassikad, kuidas tema põrs-järgult arenevad võitleja

¹ C. Трочевский, Кинорежиссура Китая на порогах геноцида, Москва 1952, lk. 15.

omadused.

Filmi näidatakse veel keisegi ruumide saatusi, mis on
nüll ühised, kuid samal ajal on mis midagi uhist. Vaata-
ja näeb partisaansõda, mille on kujunenud hea kollek-
tiiv. Me näeme filmi raamatlaste hiina rahvale hüüplini
pöuei: nehosust, vastupidavust võitluses, patriotismi ja
theadliku distipliini.

Näitlejad näivad oma loomingu ühte ümbrani: näidata
kunstiliste niude saude rõõlust rana, vihatud roraga
ja anda idasi muu leova töö paatost. Filmi peamine us-
märkeus on näidata hiina rahva muu rõite. Filmi kunsti-
line meel on lihtne ja selge, muu film on valmistatud
miljonitele vaatajale - töölisele ja talupojale.

Suurt huvi paneb see film „Sõadunud,” mis on pühenda-
tud sõjajärgse taastamisperioodile. Film algab pildiga
näitusaalis. Hilastajate hulgas on elatunud tööline pojaga.
Tööline saab üldise tähelepanu objektis - see on tööaeglane,
kuna portre on väija pändud ühes näitusaalis. Teda kutsu-
ta, umbritutakse, vitatakse niisimisi, palutakse pühika-
da, kuidas ta sai raamatlaste. Tööline pühitab oma elu ja
see saab filmi niisus. Ta pühitab üentripaama taasta-
misest, raamatlaste rasti paatust rahva võimule, kollektiivi mehi-
st ja muustsalgavast tööst.

Filmi naardakse väija ühisele, millega suhtusid
alguse muu ühe tööliste näind. Tööliste antakse muu
korterid, ja näind peavad omavahel nõu, kas minna
muu korterisse, rõib-alla kullit niisuguid pühandusi.

delud noomisad naised, nauavad uue ning saavad uueks
avamuse lõpus rumber liinata. Siis ründuvad na naised,
et ne, millest nad raudasti unistadagi ei julgenud, on sa-
nud tegelikult.

Kud stsenid näitavad raudast, mis on raudatunud ja
loomad nuni ohvrid, saab maista oma võide ismuni võju.

Näitlejak hulgas paistab vuti sõnna Tsau Pru, mis mängis
datunud tööline osa. Tal õnnestus õigesti edasi anda pooni,
mis on iseloomulikum hõlma tööstustööliste.

Filmis "Sild" jutustatakse transpordi taastamisest. "Nähta-
matu rinde" on pühendatud võitlusele rahvavastandusega,
amurika imperialistide agentuuriga ja teinud laani Tsiaung
Kai-iga.

Filmi "Terasõdur" keskneks kujundus on kolme kangelast,
mis on lõpuni andunud revolutsioonilisele tegevusele. Men-
dens on rühma juht Tsau Tsi-tsjau, rühma koka ja
noor 10-12 aastane võitleja.

Filmi jutustab sellest, kuidas üks rahva-vabastusarmee
grupp piiratakse sisse ja peadegutäielikult hävitatakse.
Jäib järele vaid neli suimest, kolme kangelast ja üks
äraandja. Nad saavad tsangai sibast rätte vangid ja
mid piiratakse, kuni tahetakse saada andunud rahva-
vabastusarmee paigutusest ja ulvastusest. kolme meest
raikivad, vaatamata piinamistele, kuni aga on tub ära-
andjaks.

Su filmi paistab sõnna näitlejate kõrge kunstiauhinnakirjelduse
peolust. Lomandori osa mängis kelles filmis näitleja

Ts'an Pru, keda osa näitleja Du Du-fu ja poisikust Sun Jui.

Ts'an Pin on vanaidelt andenas näitleja. Täwitseb said Ts'an Pin'il kuuenda kraanile mi vaataja unustab, et tema es on näitleja; ta rõtab keda naaste kuimest, kes tegutses rahukult vaataja enda ilus. Ts'an Pru'i puurespaistab selma tema rõinu kraanil idari anda naugelase rii-
mini danusi, esab täita ka pausi sigava ninge.!

Guinas saavutunas hiina kinematograafias on kunstiliine film „Kallipäine mees“, mis on fremitud samanimelise muusikalise draama järgi.

Kiinaske aastatel on kunstilise filmide värvitase suurenenud, on tõusnud ka nende kvaliteet. 1957. aastal lasti välja 40 kunstilist filmi.² Ka võimogude eestis on saadud paljud hiina filmid suure mahu osalises, näiteks värvi-
line kunstiline film „Õnnepalves“ Lu Szu'i samanimelise jutustuse järgi, „Paluisale laul“ jt.

Tugunevad velleud Hiina ja võimogude liidu kinematograafia vahel. Hiina kunstitegijad on see rõhutanud, et uue hiina kinematograafia esimene eesmärk on see, et kinofilmeid kuniavad rahva huve ja pannaugelad on filmides tööline, talupojad ja sõdurid. Tõelises määratus on aga see, et hiina kinematograafia areneb edasi, õppides võimogude kinematograafiast.

Wõimogude kino teoloogilises ja kunstilises osas esuab tähtsat kohta rogu maailmas ja täiesti loomulikulult ta sai uude kunstitegijaks.³

¹ С. Терещинков, „Кинорежиссура страны народной демократии“, Москва 1952, лн. 26.
² Наме гпыжа, лн. 426.
³ С. Терещинков, „Кинорежиссура страны народной демократии“, Москва 1952, лн. 33.

Kiina tingimustes, kus paljudel põlvilise domineeriva kull-
gas pole veel täielikult likvideeritud kirjastamataks olnud
võltsid tähtsust raadio, mis on saanud domineeriva
vahendina rahundis.

1. oktoobril 1949. aastal hakkas Pekingis tööle Kes-
krahva raadiosaatjaam. Alguks see raadiojaam au-
dis kuulajatele ainult ühe programmi. Jaam töötas iga
päev $1\frac{1}{2}$ tundi. 1954. aastast antakse saateid rahva
programmide, saadud aeg peaks $12\frac{1}{2}$ tunni. Kes-
krahva jaam organisatsioon saateid tiibetlastele, mongo-
lastele, uiguuridele, korealastele ja teistele rahvastele-
vähemusele inimestele. Rahvastevahelise raadioside on loo-
dud kohalikud raadiosaatjaamad. Käesoleval ajal
on Kiina Rahvavabariigis 107 raadiojaama.

Tänu raadiotele said laiad rahvassid võimaluse
olla pehvalt narsis rõnide rahvastevahelise ja rre-
mise sündimusega. Raadiol on tähtis roll ka mitme-
te kultuuri- ja teadusala teaduste levitamisel rahva
hulgas.

Raadiojaamad Pekingis, Šanghais ja teistes linnades
organiseerivad vnu kuu õppimist raadio raadu, loen-
gud ja arva poliitika küsimustes, vestlusi teaduslike
teemade, kontsert, muusikantõnne jne, mida kuulavad miljo-
nid inimesed rõnides maa nunnades.

1957. aastal oli Kiina Rahvavabariigis 30000 raadio staate
vastavõtu punkt, 1390 mila raadiosõlm, 300000 raadio-

punktis kollektiivseks muundamiseks.¹

1958. aastal anti Pekingis eksploatatsioonile kaadroma ja Hiinaskelaastatel on Hiinas hakatud arundama ka televiisori. Televiisoriüksused on loodud Pekingis, Šanghais ja Harbiinis.

Lildrahvalikuks on saanud ka rahakultuur ja sport. 1957. aastal tegelis spordiga ligi 10 miljonit ruinust. 1957. aastal oli 159 spordivõistkonda noortele ja alaealistele 10000 õpilasega, 1958. aasta septembri lõpuni oli juba 70000 sellist õppuritust 2670000 õpilasega.²

Kultuuritöö arengu küsimusi arutati Hiina Kommunistliku Partei VII kongressil. Kongress märkis plaansid televisiooni kultuuri alal. Li Šao-tši ütles oma etteandes: „Et kultuuri üle kirjanduse ja kunsti õitsengut mere maal, panna nad sotsialistlikule ideoloogiale teenistusse viitas partei sekretäri kurssi „las õitseb sada lille, las rõistleb sada noolaonda!“

Teadusele loodi saab selgema diskussiooni raigus. Kunstis peavad valitsema mitmesugused stiilid. Teaduse ja kunsti hümnustis edasise arengu umärgile ei pea partei kostama puhtumist administratiivsete vahenditega, vaid peab lubama vaba aiantuust ja vaba rõistlust.³

Õitsengile „las õitseb sada lille, las rõistleb sada noolaonda“ pole midagi iõhist, liberaalsuseisega; wagu seda mõjutasid ette kodandunud kirjandus ja afa kirjandus. See oli ja on rõistlusõitseng, mis kutsub arundama sotsialistlikku kultuuri. Hiina kultuuritegelased rõistred huan selle kurssi, pidades seda edasitõnnimises vajalikuks.

1 Kuu gpep, lk. 477.

2 M. B. Spub, lk. 30.

3 Mo Mao-tzi, Kommunistid, lk. 55.

Dogmaatiline, mis kind. varempeolesti "postroonid, citand
nda loomungit. Nad nartid, et selle tähtsimeisel nodaulu
idoloogra saab laialdas leviku, kuna nad ei tunnund
marxismi-leninismi elujõust. Nad ei mõistund, et
nodaulu idoloogra avaldumiselega on rahval argum
kostada järjekindlat nodaulu vaadete kriitikat. Praktika
näitas, et dogmaatiline inimid.

Revisjonistid mõistud nda loomungit kui järjekind-
mit nodaulu. Nad väitsid, et selle mure Hugiinustes
on võimalik proletariaadi ja nodaulu idoloogra rahu-
lik neoesisiteerimine.

Rahvaevolutsioon Hiinas on piiratud rami ja kõige
umängi - piirida selle peole, et rühmasuna poolt loodud
kultuuriväärtused saaks rogu rahva omaks ja et rahvas
rõhaks osa selle edandamist.

Èriti tähtsad kultuurile on sigavad muutused in-
mistes inistes, nende tradits, nende vaimu hõlme
maailmas. Hiinas näib võimas uus sotsialistliku in-
muse, uus maailmva, uus sotsialistliku kultuuri
formuunide protsess.

Lõppsõna

Kiinas toimus antiimperialistlik ja antifodaalne revolutsioon, mille esotsas seisis töölisklass kommunistlikku partii juhtimisel.

Esmajärguline ülesanne oli järgnevalt röiditud sõltumatus kindlustamine, selle laiendamine poliitilist sfäärit majanduse ja kultuurisfääri, tuli kiirendada progressi majanduslikus, sõjasaases ja kultuurilises elus, mis pidi ülitama sajandilise mahajäämuse, tegema lõpu poolfodaalsetele suhetele, ränikule ja töötavate masside riigisõnematusele.

Rahva Kiina kannatas riiklikku sõltumatust maa-reformi läbiviimises töötava talurahva huvides. Illega hävitati fodaalne maavaldus ja maa jagati, küle, kus üda harivad. Tuhanded maata ja vähen maaga talupojad said maad. Kiid väikepõlvne külas ei rahuldunud vajadusi põllumajandussaaduste järle ning varsti pärast agrareformi läbiviimist hakkas arenema liikumine vastastikusse abistamine ust.

1956. aastaks oli loostatud põllumajanduse kollektiviseerimine. Külas olid seega võitnud sotsialistlikud tootmismeetodid. 1958. aastal anti rahvanõukoguile loomisele, mis avas võimaluse sulgi ratsionaalsemalt paigutada tööjõudu ja kasutada põllumajanduses naasevõtet tehnikat. Kõik need abinõud

võimaldavad tösta põlvude viljakust. Viljasaaride
suureneminega kasvavad ka elanikkonna hõlmulad.
Rahvakooskonnas hooldatakse igati rahva elu, elita-
tann kooli, lasteaiad, lastesõimi, sööklaid jne, varustatakse
nii elanikkonnaga. Rahvakooskonnas elu on
igati õigustatud.

Rahva elu linna majandusliku sõltuvuse vä-
lismaise kapitali menepseidest, natsionalismides teinud
mulluvad tööstus- ja kaubandusettevõtted, saadeti transpor-
di. Lihaajast natsionaliseeriti ka kaupade osse soodan-
luse, Tšiangu Kai - si rüümi ajaska riigis ametnike ja
nõuade kontrovolutsionäride suund.

Pranisk tootmisvahendite ilminek rahva kätte,
majanduses puhtira osa ilminek riigis - teinud võimal-
das üle minna maa plaanipärasele industrialiseerimisele,
nõuade ressursside ratsionaalsele kasutamisele, või-
maldas parandada töötajate töö- ja elutingimusi.
Kogu pävast rahvarivolutsiooni teinud kehtestati Hiina
Rahvavabariigis 8-10 tunnise tööpäev, 1956. aastaks oli
peaaegu kogu maal üle mindud 8 tunnisele tööpäevale.
Sünnest korda Hiina ajaloos hooldatakse nüüd töönaitse
ust, on kehtestatud töömadusandlus. Töölinad said õiguse
ratsionaalsele nõudlustakusele raamaduse, kaiguse või töö-
võime vastamise korral, paranes töötajate saadavane
kuundamine, mille tagajärjel vähenes survus. Rahva-
võime algperioodil anti tööpäevadest linnaelurõõmest,
mis tõstis kunduvalt elanikkonna natsionaalset tants.

Järn-järgult tõuseb töötajate töötaasu.

Võimogude liidu ja teiste sotsialismiliste maade abiga taastas Hiina rõhema kui milja aastaga oma purustatud majanduse ja nelu neli aastat hiljem, 1957. aastal aitas Inglismaaga, ühes suurema kapitalistliku riigiga võistlenu. Hiinas piistitati loomung: „lähema 15 aasta jooksul või veelgi lühema ajaga jõuda järele ja minna ette Inglismaast maale, kras ja kisk tähtsamale tööstusaaduse osas,“ see on maa suure potentsiaalide võimaluse näitaja. See näitab sotsialistliku majandusistemi suuremat kapitalistliku kõrre us.

Suures majanduse taastamisega, põllumajanduse sotsialistliku ümberkoraldamisega, industrialisatsiooniga õnnestus Hiina Rahvavabariigis saavutada rahvahulnadi tundeid vabataadeti takum tõus, vüa läbi kultuurirevolutsiooni.

Ühiskonnale sotsiaalset ümberkoraldand pole mõeldavad olma sigavale muutusteta kultuuri alal. Ühendi ümberkoralduse eesmärg Hiinas on lüua uus, sotsialistlik kultuur. Kultuurirevolutsiooni saa mõista kui rogu vana kultuuri eitamisit. Sotsialistlik kultuur ei leni tihtjal kohal. Ta on impluataatorlone ühiskonnale tingimustes loodud rogu parema kultuuri osu pärija. Sellil alusel annub täiellimult sotsialistlik kultuur, pugeldades uue ühiskonna ilu ja ideaali.

Kultuurirevolutsiooni nimne iluannu - muuta

kultuur vähem omaist kõrgelt nättusaadavaks, on Hiinas lahenud kiidavalt. Haigus on saanud kõigile nättusaadavaks, on vähe enim, mis paugu liigi. Omandud laialdast kindel linvidurimist kirjasmuudust, paljudes rapsuudis ja rahvanuimunnides on üle mindud nõustustliku algharidusele, usk- ja nõrgem haigus on kõigile nättusaadav.

Kogu uus Hiina kirjandus ja muusika on saanud rahva omandiks. Kirjandus ja muusika mitte ei saa siiski püüda rahva üle ja kõrgemalt, vaid rahvas võtab selle loomuliku ja aktiivselt osa.

Kõige selle tulemusena muutus rahva Hiina apoloogiast lihtsaks apaga võimaks totalismiga, anti-imperialismiks ja antioluliseks jões kogu maailma ulatuses. Kuna uus majanduslik ja kultuuriline ühiskondlik rahu. Sellest tuleb ka kogu rahva ühiseks võimulikuks. Koostise totalismilise maailmaga on Hiina Rahvavabariigi põlvkondade ühiskondlik kapitalistlike riikidega mitte võrdne, vaid rahva materiaalse ja kultuurilise taru tõstmise alal, mitte sõjalise baaside ühtamuse ja poliitilise ja demokraatliku ühtamuse alal. Hiina Rahvavabariigi ei talita „võim sõda“, vaid kasuliku kaubavahetuse ja kultuurivahetuse vahetamisest.

Kogu maailma rahvad näevad Hiina Rahvavabariigi rahva, demokraatia ja progressi kantsi Aastas ja kogu maailmas.

Kamutatud kirjandus neos lihtsustitega

I Marxismi - leninismi klassikud.

1. Lenin, V. I., Koopratsionist, Tallinn 1946.
2. Lenin, V. I., Koopratsionistide ülevaade. Marx, Engels, Lenin, Stalin, kultuurist ja rahvaturust, Tallinn 1950, lk. 152 - 173.

II Allindokumendid.

3. Конституция и основные законодательные акты Китайской Народной Республики (1954-1958), Москва 1959 = Конституция.
4. Образование Китайской Народной Республики, Госкомиздгана 1950 = Образование.

III Muu kirjandus.

a) usklikulne

5. Dubrovina, L., Rahvahanduse korraldamisest rahvas Hiinas. „Võimogude õpetaja“, 1950, nr. 14. = L. Dubrovina, „Võimogude õpetaja“, 1950, nr. 14.
6. Fedorenko, N. T., Eestlane. „Hiina kirjanduse jutud“, Tallinn 1955, lk. 5-14. = N. T. Fedorenko „Hiina kirjanduse jutud“, Tallinn 1955.
7. Fong Sie-fong, Mis aastat muu Hiina kirjandust. „Sõja ja rahu“, 1954, nr. 40. = Fong Sie-fong,

„Sivp ja vasa“, 1954, nr. 40.

8. Hruštšov, N. S., Kirjandus ja kunst elgu tihedalt seotud rahva eluga, Tallinn 1957.
9. Hruštšov, N. S., NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastail 1959-1965, Tallinn 1959 = N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse.
10. Hruštšov, N. S., Veneogude Liidu Kommunistliku Partei Keskomitee aruanne partei X kongressile, Tallinn 1956 = N. S. Hruštšov, Veneogude Liidu.
11. Klypinov, V., Kaudus Hiina Rahvavabariigis 10 aasta vältel. „Veneogude meel“, 1959, nr. 12, lk 94p-956.
12. Kurn, K., Rahvahariduse süsteemid rahvademokraatias ja kapitalistlikes riikides. „Pedagoogiline ajaleht ühisriiki“, Tartu 1958 = K. Kurn, „Pedagoogiline ajaleht ühisriiki“, Tartu 1958.
13. Saaremägi, A., Rahva Hiina tänaest ja homme, Tallinn 1959.

б) выписки.

14. Аммицкий, В. С., Подъем благосостояния народных масс и культурное строительство в Китайской Народной Республике. „10 лет КНР“, Москва 1959, с. 112-138. = В. С. Аммицкий, „10 лет КНР“, Москва 1959.
15. Баранов, М., Общеобразовательная средняя школа. „Школа и просвещение в Народном Китае“, Москва 1957, с. 94-105.

16. Большая Советская Энциклопедия, Второе издание, т. 21.
17. Брив, М. В., Рост материального и культурного уровня китайского народа, Москва 1959 = М. В. Брив.
18. Ганшин, Г. А., Социалистическая индустриализация китайской Народной Республики. „10 лет КНР“, Москва 1959, с. 60-90 = Г. А. Ганшин, „10 лет КНР“, Москва 1959.
19. Грашинов, С., Киноискусство Китайской Народной Республики. „Киноискусство стран народной демократии“, Москва 1952, с. 9-35 = С. Грашинов „Киноискусство стран народной демократии“, Москва 1952.
20. Горбачева, З., Свободный Китай, Москва-Ленинград 1952 = З. Горбачева.
21. Жамин, В. А., Методы социалистического преобразования сельского хозяйства Китайской Народной Республики. „10 лет КНР“, Москва 1959, с. 90-112 = В. А. Жамин, „10 лет КНР“, Москва 1959.
22. Зиналова, М., В. китайской средней школе. „Школа и просвещение в Народном Китае“, Москва 1957, с. 105-134.
23. Камин, М., Начальное образование. „Школа и просвещение в народном Китае“, Москва 1957, с. 64-78 = М. Камин, „Школа и просвещение в

народном Китае, Москва 1957.

24. Комсомольская правда, 1960, кн. 80.
25. Кузнецов, А., Новый Китай, Госполитиздат 1952 = А. Кузнецов.
26. Лившиц, Б., Успехи народного образования в новом Китае. «Советская педагогика», 1953, кн. 1, с. 107 - 112.
27. Лу Фун-чунь, Основные проблемы современного этапа строительства социализма. «Проблемы мира и социализма», 1958, кн. 1, с. 13-20.
28. Лю Шао-ци, Победа марксизма-ленинизма в Китае. «Проблемы мира и социализма», 1959, кн. 10, с. 16-29.
29. Лю Шао-ци, Политический отчет ЦК КПК VIII Всекитайскому съезду Коммунистической партии Китая, Москва 1956 = Лю Шао-ци, Политический отчет.
30. Маньян, М., В стране Мао Цзэ-дуня, Москва 1953 = М. Маньян.
31. Мао Цзэ-дун, Выступление на совещании по вопросам литературы и искусства. «Избранные произведения», т. 4, Москва 1953, с. 139-200 = Мао Цзэ-дун, Выступление. «Избранные произведения», т. 4, Москва 1953.
32. Мао Цзэ-дун, Заключительная речь на сессии ЦК Коммунистической партии Народного Политического консультативного Совета Китая. «Правда», 1950, кн. 176.

33. Мао Цзэ-дун, К вопросу о правильном разрешении противоречий внутри народа, Москва 1957.
34. Мао Цзэ-дун, Китайская революция и коммунистическая партия Китая. «Избранные произведения», т. 3, Москва 1953, с. 133-186.
35. Мао Цзэ-дун, Крестьянское движение в провинции Хуань. «Избранные произведения», т. 1, Москва 1952, с. 32-94.
36. Мао Цзэ-дун, Место коммунистической партии Китая в национальной войне. «Избранные произведения», т. 2, Москва 1953, с. 339-369.
37. Мао Цзэ-дун, О диктатуре народной демократии, Москва 1949. = Мао Цзэ-дун, О диктатуре.
38. Мао Цзэ-дун, О массах китайского общества. «Избранные произведения», т. 1, Москва 1952, с. 13-31.
39. Мао Цзэ-дун, О коалиционном правительстве. «Избранные произведения», т. 4, Москва 1953, с. 457-576.
40. Мао Цзэ-дун, О новой демократии. «Избранные произведения», т. 3, Москва 1953, с. 199-277.
41. Масленников, В. А., Коммунистическая партия Китая - ведущая и направляющая сила широкого фронта в китайской Народной Республике. «10 лет КНР», Москва 1959, с. 6-32 = В. А. Масленников,

„10 лет КНР“, Москва 1959.

42. Материалы V сессии ВСНП. Приложение к журналу „Дружба“, 1958, № 10.
43. Минский, В. И., Волгодун, Л. Д., Китайская Народная Республика - государство демократической диктатуры народа. „10 лет КНР“, Москва 1959, № 32-60 = В. И. Минский, Л. Д. Волгодун, „10 лет КНР“, Москва 1959.
44. Монозон, З., Народное образование в китайской Народной Республике. „Школа и просвещение в Народном Китае“, Москва 1957, № 24-48 = З. Монозон, „Школа и просвещение в Народном Китае“, Москва 1957.
45. Наш друг Китай, Москва 1959 = Наш друг.
46. Ю Кэчун-хуан, Подъем культурного уровня рабочих и крестьян Китая. „Проблемы востоковедения“, 1959, № 5, № 74-83. = Ю Кэчун-хуан, „Проблемы востоковедения“, 1959, № 5.
47. Ямин, М., Китайская Народная Республика. „Школа и просвещение в Народном Китае“, Москва 1957, № 7-25.
48. Фидоренко, К. Т., Развитие социалистической культуры в Китае. „Вестник истории мировой культуры“, 1959, № 5, № 3-20.
49. Чан Чан-цин, Как будет развиваться

играемость, „Народный Китай“, 1956, к. 7,
с. 23-26.

50. Чогодаев, А. Д., Искусство Китайской Народной Республики. «Китайское изобразительное искусство», Москва 1952, с. 79-118. = А. Д. Чогодаев, «Китайское изобразительное искусство», Москва 1952.
51. Чень Бо-га, Четыре семейства Китая, Москва 1948 = Чень Бо-га.
52. Чжоу Инь-лай, Сокращенный доклад на первой сессии Всекитайского собрания Народных представителей. «Правда», 1959, к. 109.
53. Чжуан Гу-мин, Музыкально-учебная жизнь китайского народа. «Народный Китай», 1955, к. 23, с. 8-12.
54. Шмирсон, Т., Музыкальная культура Китая, Москва 1952 = Т. Шмирсон.
55. Ян Ызин, Трудовая закалка молодежи Китая. «Чинчильская газета», 1958, к. 152. = Ян Ызин, «Чинчильская газета», 1958, к. 152.

12. V 1960

Sisukord

	lk.
1. Sissejuhatus	1
2. I peatükk. Rahva materiaalne ja kultuuriline taseme tõusu poliitilised ja majanduslikud eeldused	9
3. II peatükk. Elanikkonna materiaalse heaolu tõus Hiina Rahvavabariigis	78
4. III peatükk. Hiina rahva kultuurilise taseme tõus rahvavabariigi tingimustes.	79
5. Lõppsõna	123
6. Lisutatud kirjandus koos lühenditega	167